

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ім. М.І. ПИРОГОВА

**КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ З КУРСОМ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА
МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

**ПОСІБНИК З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА
МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

*для студентів медичного та стоматологічного
факультетів*

КЛІНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

ВІННИЦЯ, 2017

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ З КУРСОМ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА
МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Посібник затверджено на засіданні методичної ради загальноосвітніх та загальнотеоретичних дисциплін ВНМУ ім. М.І.Пирогова

Протокол № 1 від 18 жовтня 2016 р.

Автори: С.І. Тихолаз, кандидат педагогічних наук, доцент,
М.Т. Денека, О.Ф. Гайдаєнко, Г.Т. Михайлюк, старші викладачі

Редактор: Л.В. Дудікова, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов з курсом латинської мови та медичної термінології ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Рецензенти:

А.І. Калініченко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гуманітарних наук Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

А.Л. Кондратюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов з курсом латинської мови та медичної термінології ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Посібник з латинської мови та медичної термінології для студентів медичного та стоматологічного факультетів. Розділ “Клінічна термінологія”: навч. посіб. / С.І. Тихолаз, М.Т. Денека, О.Ф. Гайдаєнко, Г.Т. Михайлюк; за ред. к. пед. н., доц. Л.В. Дудікової. – Вінниця : ВНМУ, 2017. – 172 с.

У посібнику викладено програмний матеріал з розділу «Клінічна термінологія» для студентів першого курсу медичного і стоматологічного факультетів Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова. У даному виданні застосовано сучасний підхід до вивчення клінічної термінології: подано структуру клінічних термінів, грецько-латинські дублетні позначення, окремі грецькі терміноелементи, клінічні діагнози, лексичні мінімуми, різноманітні вправи для якісного засвоєння матеріалу. Дане видання може ефективно використовуватися як навчальний посібник для проведення практичних занять так і для самостійного засвоєння теоретичного та практичного матеріалу.

ВСТУП

У сучасних умовах інтеграції в Європейську кредитно-трансферну систему підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я України, коли виникла нагальна потреба розуміти і знати фахову літературу, що з'являється на міжнародному професійному ринку, уніфікації української та західноєвропейської терміносистем, яка сприяє зближенню, професійному взаєморозумінню представників різних народів та країн, курс «Латинська мова та медична термінологія», де закладаються основи для оволодіння багатопрофільною медичною термінологією, які розширюються, вдосконалюються й продуктивно використовуються студентами на спеціальних клінічних кафедрах, відіграє особливу роль.

Латинська мова у вищих медичних навчальних закладах сьогодні не є більше лінгвістичною, загально – освітньою дисципліною, вона набула термінологічного спрямування і є невід'ємною частиною процесу підготовки майбутнього лікаря та провізора.

Згідно вимог часу та враховуючи кінцеву мету вивчення предмету, викладання латинської мови на медичному та стоматологічному факультетах проводиться за цикловим методом в комплексі трьох підсистем медичної термінології: анатомо – гістологічної, фармацевтичної та клінічної, що дозволяє максимально зосередити увагу студента на термінології певного циклу та викласти матеріал компактно і системно.

Курс латинської мови та медичної термінології побудований на тісній інтеграції з курсом нормальної анатомії та гістології, фармакології, клінічних дисциплін та подається в обсязі, необхідному для розуміння та засвоєння термінів вищезгаданих дисциплін. З латинської граматики пропонуються тільки ті мовні явища, які дозволяють студентам розуміти та оволодіти медичною термінологією.

Враховуючи програмні вимоги з латинської мови та медичної термінології для студентів вищих медичних закладів освіти III –IV рівнів акредитації спеціальності 222 «Медицина» і 221 «Стоматологія» та вимоги ОКХ та ОПШ

спеціаліста, затверджених МОЗ України, кількість годин, відведених для вивчення предмету на різних факультетах, форми кінцевої перевірки рівня знань та умінь студентів, а також у зв'язку з нестачею фахової літератури, викладачами латинської мови розроблено посібник, метою якого є полегшити і одночасно підвищити ефективність цілісного засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу з латинської мови та основ клінічної термінології.

В основу посібника закладено методичну концепцію навчання: знання, розуміння та застосування, реалізація якої сприятиме формуванню фаховоорієнтованої комунікативної компетенції студентів.

Синтезуючи цінний досвід попередників – М.Г. Стоян, Г.І. Бойко, В.Ф. Карпової, В.Ф. Гурандо, Е.М. Пелішенко – і особистий багаторічний досвід викладання, аналізуючи сучасні вітчизняні та зарубіжні джерела з клінічної термінології, автори підготували навчально - методичний посібник, призначений для проведення практичних занять та самопідготовки з латинської мови та основ клінічної термінології студентами I курсу медичного та стоматологічного факультетів. Робота по укладанню посібника полягала перш за все в спільних консультаціях спеціалістів-мовників з основними клінічними кафедрами університету, наданні клініцистами списків клінічних термінів та клінічних діагнозів, найчастіше вживаних в тій чи іншій галузі клінічної медицини, вивірці латиністами наданого матеріалу на предмет лінгвістичної коректності із залученням Енциклопедичного словника медичних термінів (М.: «Советская энциклопедия», 1982. – 464 с. (т.І), 1983. – 447 с. (т.ІІ), 1984. – 512 с. (т.ІІІ), словника медичних термінів Terminologia medicarum polyglotta / Dr. med. Georgi D. Arnaudov. – Софія: «Медицина и физкультура», 1979. – 943 с., включенні узгоджених списків в методичні матеріали до занять з латинської мови та основ клінічної термінології.

Присвячений базовій підсистемі медичної термінології – клінічній термінології – посібник забезпечить активне володіння й розуміння як грецько-

латинських дублетів, так і клінічних термінів в цілому, що є невід'ємною позитивною характеристикою майбутніх спеціалістів-медиків.

Для досягнення мети вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія», визначеної відповідно до ОКХ та ОПП підготовки спеціаліста – використовувати грецько-латинські медичні терміни в практичній діяльності фахівця – викладачі курсу, які мають чималий досвід роботи зі студентами – майбутніми медиками і в свій час розробили курс латинської мови та основ медичної термінології для цієї категорії студентів, підготовкою навчально-методичного посібника ставлять за мету максимально відобразити специфіку навчання латинської мови та медичної термінології на медичному та стоматологічному факультетах. Курс латинської мови та медичної термінології розрахований на 120 годин (4 кредити): 70 годин практичних занять і 50 годин самостійної роботи студента.

Різноманітність завдань лексичного, граматичного та синтаксичного характеру, що пропонуються в посібнику до виконання на практичних заняттях і самостійно, допомагають студенту у розвитку лінгвістичного мислення, виробленні навичок грамотного використання професійної лексики, вільного оперування медичною термінологією. За матеріалами Посібника викладачами латинської мови розроблений пакет тестових завдань, які стимулюють логічне мислення студента, сприяють свідомій відповіді відповідно до знань та вміння використовувати їх на практиці.

Оскільки головним завданням студента-першокурсника на занятті з латинської мови є опанування основ медичної термінології, першочергову увагу звернено на практичне застосування професійної термінології. Вивчення граматичного матеріалу підпорядковано основній меті та вдало поєднано із практичним застосуванням термінології.

Засвоєння основ латинської граматики, кола загальних питань з клінічної термінології, структури номенклатурних понять забезпечує професійну термінологічну грамотність - вільне орієнтування у сучасній латинській медичній термінології, грамотне застосування її на практиці, точне

розуміння спеціальних термінів і понять, допомагає у формуванні та розвитку професійного мовлення зокрема та професійної спрямованості майбутнього спеціаліста-медика в цілому.

Навчально-методичний посібник містить достатню кількість спеціальних лексичних одиниць, які подаються відповідно до теми заняття, що забезпечує простеження функціональних зв'язків між мовними одиницями різних рівнів і дозволяє усвідомити їх взаємозалежність, взаємодію, що сприяє розумінню певних мовних закономірностей. Саме постійне використання такого чи подібних посібників є основою для формування професійної термінологічної грамотності у майбутніх спеціалістів.

Кожна з дев'яти тем розділу складається з переліку грецько-латинських дублетних позначень органів, частин тіла, тканин та грецьких терміноелементів зі значенням функціональних і патологічних станів, процесів, явищ, морфологічних змін органів і тканин, методів діагностики і лікування; лексичного мінімуму для закріплення вище перерахованого – переліком клінічних термінів з дефініціями; завдань для самостійної роботи та самоконтролю, спрямованих на формування у студентів уявлення про структуру клінічного терміна (вміння виділяти основну інформацію), поповнення, закріплення та активізацію лексики, опанування практичними навичками за кредитно-трансферною системою навчання та найголовніше – формування клінічного мислення майбутнього фахівця.

Значна увага в посібнику приділяється перекладу клінічних діагнозів профільних медичних (акушерства та гінекології, оториноларингології, хірургії, внутрішніх, інфекційних, нервових хвороб, психіатрії) та стоматологічних (терапевтичної, хірургічної, дитячої стоматології) кафедр.

Посібник містить завдання по підготовці до тестів, що проводяться на кожному практичному занятті, а також до контролю змістового та підсумкового модулів.

Систематизовані таблиці грецько – латинських дублетних позначень та окремих грецьких терміноелементів, складені на основі вправ навчально –

лексичного матеріалу, включаючи словник, спеціальна фразеологія, аудиторні роботи сприятимуть полегшенню виконання студентами програми з розділу «Клінічна термінологія».

У навчальному посібнику значна увага спрямована на лексичну роботу, дериваційні зв'язки лексичних одиниць; неодноразове звертання до тематичної лексики сприяє її невимушеному запам'ятовуванню. Основна увага приділяється клінічним термінам – композитам, однослівним термінам, що складаються з кореневих і афіксальних словотворчих елементів переважно давньогрецького походження, хоча вивчаються і кількаслівні терміни.

Посібник, на думку авторів, забезпечить ефективну роботу на практичних заняттях з латинської мови та медичної термінології, також може бути корисним під час позааудиторної самостійної підготовки студентів.

Актуальність створення такого типу посібника обумовлюється необхідністю підбору спеціальної лексики, практичних вправ для кращого засвоєння теоретичного матеріалу студентами, активізації клінічної термінології в цілому. Автори мали на меті систематизувати матеріал та мотивувати студентів до засвоєння клінічних термінологічних одиниць, необхідних для подальшого навчання на медичному та стоматологічному факультетах. Застосування таких навчально-методичних посібників на практичних заняттях є доцільним та методично обґрунтованим, оскільки дозволяє раціонально використати навчальний час, охопивши значний обсяг матеріалу.

Даний посібник допоможе майбутньому лікарю успішно оволодіти сучасною латинською клінічною термінологією, розвинути логічне мислення, підвищити мовну культуру та сприяти розширенню його загального світогляду. На думку авторів, посібник буде корисний не лише студентам і викладачам латинської мови, але й аспірантам, клінічним ординаторам, викладачам спеціальних медичних та стоматологічних кафедр, лікарям-практикам багатьох профілів — усім, хто в процесі професійної діяльності пов'язаний з латинською мовою.

ЗМІСТ

1. LECTIO PRIMA	11
§ 1. Вступ до клінічної термінології.....	11
§ 2. Грецько–латинські дублетні позначення органів, частин тіла	12
§ 3. Грецькі ТЕ, які позначають вчення, науку, методи обстеження, діагностики та лікування	13
§ 4. Найчастіше вживані в клінічній термінології префікси грецького та латинського походження	14
§ 5. Лексичний мінімум	18
§ 6. Переклад назв клінічних діагнозів.....	19
§ 7. Контрольні питання.....	21
§ 8. Вправи.....	21
§ 9. Афоризми	25
2. LECTIO SECUNDA	26
§ 10. Суфікси в клінічній термінології. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру	27
§ 11. Грецько – латинські дублетні позначення органів та тканин.....	27
§ 12. Грецькі ТЕ, які позначають патологічні зміни, функціональні стани, терапевтичні та хірургічні прийоми	28
§ 13. Лексичний мінімум	29
§ 14. Контрольні питання.....	31
§ 15. Вправи.....	31
§ 16. Афоризми	35
3. LECTIO TERTIA	36
§ 17. Грецько-латинські дублетні позначення органів, тканин, секретів, виділень, статі, віку	36

§ 18. Лексичний мінімум	38
§ 19. Контрольні питання.....	40
§ 20. Вправи.....	40
§ 21. Афоризми	45
4. ЛЕСТІО QUARTA.....	46
§ 22. Окремі ТЕ, які позначають функціональні та патологічні..... стани, процеси.....	46
§ 23. Лексичний мінімум	47
§ 24. Контрольні питання.....	49
§ 25. Вправи.....	49
§ 26. Афоризми	53
5. ЛЕСТІО QUINTA	54
§ 27. Окремі ТЕ, які позначають фізичні властивості, якості, відношення etc.	54
§ 28. Лексичний мінімум	55
§ 29. Контрольні питання.....	57
§ 30. Вправи.....	57
§ 31. Афоризми	60
6. ЛЕСТІО SEXTA.....	61
§ 32. Систематизація грецько – латинських дублетних позначень.....	62
§ 33. Контрольні питання.....	70
§ 34. Вправи.....	70
§ 35. Афоризми	73
7. ЛЕСТІО SEPTIMA.....	74
§ 36. Систематизація грецьких терміноелементів.....	74
§ 37. Контрольні питання.....	70

§ 38. Вправи.....	70
§ 39. Афоризми	80
8. ЛЕСТІО ОСТАВА.....	82
§ 40. Контроль змістового модуля. Підготовка до ЗМ	62
§ 41. Контрольні питання.....	88
§ 42. Вправи.....	88
§ 43. Афоризми	91
7. ЛЕСТІО NONA	92
§ 44 Контроль підсумкового модуля. Підготовка до ПМК –диференційованого заліку	92
§45. Афоризми	117
Латинсько-український словник.....	118
Українсько-латинський словник.....	158

1. LECTIO PRIMA

Т е м а: Вступ до клінічної термінології. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи, що позначають вчення, науку, методи обстеження, діагностики та лікування. Найчастіше вживані в клінічній термінології префікси латинського та грецького походження. Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Знати характерні структурні особливості клінічних термінів та правила їх конструювання.

Запам'ятати грецько-латинські дублетні позначення, окремі грецькі терміноелементи, грецькі та латинські префікси.

Вивчити лексичний мінімум до даної теми.

Навчитися розуміти, аналізувати та конструювати клінічні терміни.

Вміти перекладати клінічні терміни латинською мовою в словниковій формі.

Вміти перекладати клінічні діагнози.

§ 1. Вступ до клінічної термінології

Клінічна термінологія – це одна із найскладніших підсистем медичної термінології. Вона охоплює значний пласт медичних термінів, які позначають назви хвороб і патологічних станів, а саме їх симптомів та проявів, порушення фізіологічних функцій, структурні зміни органів і тканин, а також методи діагностики, профілактики та лікування. Переважна більшість клінічних термінів мають грецьке походження (e.g.: *phlebectomia, aef*, термін складається із двох терміноелементів *gr.phlebs* - вена та *gr. ectomia* – хірургічне видалення), хоча наряду з абсолютними грецизмами зустрічаються слова, які запозичені із інших мов (e.g.: *mammographia, aef*, термін складається із двох терміноелементів *лат. mamma* - молочна залоза та *gr.graphia* - рентгенографічне дослідження).

В клінічній термінології вживаються терміни з різними структурними типами:

- прості однокореневі слова грецького або латинського походження, e.g.: *asthma, hydrops, caries, status*;

- похідні однослівні терміни, які утворені шляхом сполучення декількох словотворчих елементів (префікс + корінь, e.g.: *hypodynamia*; корінь + суфікс, e.g.: *splen-itis*; префікс + корінь + суфікс, e.g.: *par-odont-osis*);
- терміни-словосполучення, які побудовані за правилами словосполучень з узгодженими та неузгодженими означеннями, e.g.: *pulpitisacuta* – гострий пульпіт; *infarctusmyocardii* – інфаркт міокарду;
- терміни-композиції, які являють собою однослівний термін, що складається із терміноелементів грецького або, рідше, латинського походження, e.g.: *splenorrhaphia*, *aef* – зашивання селезінки (*гр. splen-* селезінка, *гр. -rrhaphia* – зашивання).

Саме терміноелементи, які використовуються як «будівельний матеріал» для термінів-композицій, являються основним предметом вивчення клінічної термінології.

Терміноелемент (ТЕ) – це частина похідного слова, що регулярно відтворюється та повторюється в сталому вигляді при утворенні нових або використанні уже існуючих клінічних термінів. В залежності від позиції ТЕ поділяються на початкові та кінцеві. Найчастіше в якості початкових терміноелементів виступають грецькі або, рідше, латинські ТЕ з анатомічним значенням. Кінцеві ТЕ, зазвичай, вказують на патологічні явища, хірургічні операції або діагностичні прийоми і т.і., e.g.: *otitis*, *otorrhagia*, *ototomia*, *otoscopia*.

У складі термінів-композицій терміноелементи поєднуються двома способами: 1) за допомогою з'єднувального голосного (інтерфікса) **-o-**, перед наступним приголосним, e.g.: *rhinoscopia* – інструментальне дослідження стінок носа; 2) без інтерфікса **-o-**, перед наступним голосним, e.g.: *odontalgia* – зубний біль.

§ 2. Грецько–латинські дублетні позначення органів, частин тіла

Грецький ТЕ	Латинське слово	Значення
A. <i>kephal-</i> , <i>cephal-</i> , <i>-cephalia</i>	<i>caput</i> , <i>ĭtis</i> n	голова
<i>somat-</i> , <i>-soma</i>	<i>corpus</i> , <i>ĭris</i> n	тіло
<i>oste-</i>	<i>os</i> , <i>ossis</i> n	кістка
<i>acr-</i> , <i>-acria</i> ; <i>-melia</i>	<i>membrum</i> , <i>i</i> n	кінцівка
<i>steth-</i>	<i>pectus</i> , <i>ĭris</i> n <i>thorax</i> , <i>ācis</i> m	груди грудна клітка

spondyl-	vertebra, ae f	хребець
cardi-; -cardium; -cardia	cor, cordis n	серце
arthr-	articulatio, ōnis f	суглоб
stomat-	os, oris n	рот
gloss-; -glossia	lingua, ae f	язик
rhin-	nasus, i m	ніс
odont-; -odontia	dens, dentis m	зуб
cheir-, chir-; -cheiria, -chiria	manus, us f	рука
pod-; -podia	pes, pedis m	стопа, нога
rhachi-	columna vertebrālis	хребцевий стовп
B. anthrop-	homo, ĩnis m	людина
dactyl-; -dactylia	digitus, i m	палець
gon-	genu, us n	колiно
onych-, -onychia	unguis, is m	ніготь
prosop-, -prosopia	facies, ei f	обличчя
C. cheil-; -cheilia	labium, i n	губа
uran-	palātum, i n	пiднебiння
ul-	gingīva, ae f	ясна
mel-	bucca, ae f	щока
gnath-, -gnathia	maxilla, ae f	верхня щелепа
gen-, -genia	mandibŭla, ae f	нижня щелепа
	mentum, i n	пiдборiддя

§ 3. Грецькі ТЕ, які позначають вчення, науку, методи обстеження, діагностики та лікування

Грецький ТЕ	Значення
-logia, ae f	наука, вчення
log-	порушення мови
-scopia, ae f	інструментальний огляд, спостереження, обстеження, дослідження
-metria, ae f	вимірювання
-graphia, ae f	рентгенографічне дослідження, процес реєстрації сигналів
-gramma, ātis n	рентгенівський знімок, результат реєстрації сигналів

-therapia, ae f	лікування (чим-небудь) не хірургічним шляхом
-iatria, ae f	лікування (кого-небудь, що-небудь), лікування великих груп хворих
nos-	хвороба
-pathia, ae f	захворювання, страждання
path-	відхилення від норми
-paedia, ae f	виправлення недоліків, вироблення правильних навичок
-mania, ae f	пристрасть, хвороблива схильність
-algia, ae f	біль (без органічних причин)
-odynia, ae f	біль, хвороблива чутливість
-algesia, ae f	больове відчуття
-agra, ae f	біль кісткової локалізації

§ 4. Найчастіше вживані в клінічній термінології префікси грецького та латинського походження

В клінічній термінології існує багато термінів утворених за допомогою префіксів. Як правило, латинські префікси домінують в анатомічних термінах, а префікси грецького походження використовуються для словотворення термінів патологічної анатомії та фізіології, клінічних дисциплін. Латинські префікси приєднуються до латинської основи, грецькі ж – до грецької.

Префікси грецького походження

Префікс	Значення	Наприклад
а-, ап- (перед голосним)	відсутність; втрата; заперечення, неспроможність	<i>amenorrhoea</i> – відсутність менструації протягом 6 місяців; <i>asynergia</i> – втрата здатності поєднувати окремі прості рухи в складний руховий акт; <i>aphagia</i> – неспроможність ковтати
ана-	рух догори; повторюваність (відновлення)	<i>anabolismus, im</i> – процес засвоєння організмом речовин, що надходять до нього із зовнішнього середовища, внаслідок чого ці речовини

Префікс	Значення	Наприклад
		стають складовою біологічних структур або відкладаються в організмі у вигляді запасів. <i>anamnēsis, isf</i> – згадування (хворого), відомості про початок і розвиток хвороби
ant(i)-	проти, протидія, протилежність	<i>antidōtum, in</i> – протиотрута; <i>anthelminthicus, a, um</i> – протиглисний
apo-	від	<i>apoplexia</i> – швидко розвиваючий крововилив в будь-який орган
dia-	крізь, через; між	<i>diathēsis</i> – схильність до деяких хвороб або неадекватних реакцій на звичайні подразники; <i>diaphragma</i> – грудочеревна перепона
dys-	порушення; утруднення; розлад функцій	<i>dysplasia</i> – порушення розвитку органів або тканин під час розвитку ембріону; <i>dyspnoē</i> – утруднення дихання; <i>dysthyreōsis</i> – розлад функції щитоподібної залози
ec-	із, рух назовні	<i>ectopia</i> – вроджене зміщення органу
ecto-; exo-	поза, зовні, зовнішній	<i>ectotrophicus</i> – (про паразита) той, що живе на поверхні тіла «господаря». <i>exostōsis</i> – кістковий нарост на поверхні кістки, виникаючий внаслідок травми, хвороби та ін.
en-, em-	у, в	<i>enanthēma</i> – висип на слизових оболонках; <i>emphysēma</i> – розширення повітряного простору в легенях
endo-	всередині, внутрішнє розміщення	<i>endophthalmītis</i> – запалення внутрішньої оболонки очного яблука
epi-	над	<i>epidemiologia</i> – розділ медицини, що вивчає закони виникнення та розвитку епідемій та заходи по боротьбі з ними
hyper-	збільшення, підвищення, надмірність, вище норми	<i>hyperchlorhydria</i> – підвищений вміст соляної кислоти в шлунковому соку

Префікс	Значення	Наприклад
		<i>hyperergia</i> – підвищена реактивність організму
гуро-	зниження, зменшення, нижче норми, послаблення	<i>hypokinesia</i> – обмеження кількості та об'єму рухів; <i>hypoglykaemia</i> – понижений вміст глюкози в крові; <i>hypomnesia</i> – послаблення пам'яті
meta-	зміна, трансформація, перенесення із одного місця (стану) в інше	<i>metabolismus</i> – обмін речовинами; <i>metastasis</i> – вторинне вогнище захворювання, утворене внаслідок перенесення патологічного матеріалу із одного місця організму в інше
пара-	клітинна тканина поряд або навколо певного органу; з обох сторін; відхилення від норми, порушення; не справжність	<i>paranephritis</i> – запалення прилеглої до нирки клітковини; <i>paralysis</i> - втрата здатності виконувати невимушені рухи; <i>paramnesia</i> — згадування подій, які ніколи не траплялись
пері-	навколо; капсула, тканина, очеревина, які покривають орган; зовнішня оболонка	<i>pericardium</i> – навколосерцева сумка; <i>periosteum</i> – зовнішня з'єднувальна оболонка, яка покриває кістку
про-	рух вперед, попереду	<i>prognosis</i> – передбачення; науково обґрунтоване припущення щодо майбутнього перебігу хвороби
син-, сим-	зв'язок, з'єднання, сукупність	<i>syndromum</i> – сукупність симптомів
	одночасна (однонаправлена) дія	<i>synergismus</i> – одночасна діяльність органів в одному напрямку
Грецькі числівники-префікси		
гемі-	напів-, односторонній	<i>hemiplegia</i> – односторонній параліч м'язів
моно-	одно-, один, єдиний	<i>monoplegia</i> – параліч одного із парних органів

Префікс	Значення	Наприклад
di-	дво-, двійний	<i>diplegia</i> – параліч двох парних органів

Префікси латинського походження

in- (im-, ir-)	1) відсутність, втрата; заперечення, неспроможність 2) в, рух всередину	<i>insomnia</i> – безсоння; <i>irregularis</i> – неправильний, нерегулярний, неритмічний; <i>immedicabilis</i> – невиліковний <i>infiltratio</i> - процес проникнення в тканини організму та просякнення їх клітинами, біологічними рідинами (кров'ю, лімфою), хімічними речовинами; <i>impressio</i> - вдавнення, втиснення; <i>irradiatio</i> - поширення больового відчуття за межі безпосередньо враженої ділянки чи органа
re-	зворотна дія, повторення, відновлення	<i>reductio</i> – зменшення органа, спрощення його структури або зникнення, пов'язане з втратою його функцій в ході еволюції організмів; <i>recidivum</i> – повернення, повторний типовий або неповністю повний прояв хвороби після, здавалося б, повного видужання; <i>regeneratio</i> – відновлення організмом втрачених або пошкоджених органів та тканин, а також відновлення цілого організму з його частини
retro-	положення позаду; зміщення в напрямку назад	<i>retrognathia</i> - аномалія розвитку: зрушення верхньої щелепи назад при її нормальних розмірах; <i>retrogradus, a, um</i> – той, що рухається назад
sub-	менше, в меншій мірі	<i>subacūtus</i> - підгострий (про хворобу, яка і не в гострій, і не в хронічній стадії); <i>subfebrilis</i> — субфебрильний, який характеризується незначно підвищеною температурою

Префікс	Значення	Наприклад
		(субфебрильна температура - 37,1–38 °С); <i>subictērus</i> – піджовтуха – легкий прояв жовтухи
super-	більше, надмірність	<i>superacūtus</i> – дуже гострий (перебіг хвороби) <i>superinfectio</i> – повторне зараження в умовах незавершеного інфекційного захворювання

§ 5. Лексичний мінімум

Зразок аналізу: Nosologia – нозологія, вчення про форми хвороб
хвороба ∨ наука та їх класифікацію

A. інтерфікс

1. *electroencephalographia*, ae f – електроенцефалографія, метод графічної реєстрації біотоків кори головного мозку
2. *electroencephalogramma*, ātis n – електроенцефалограма, графічне зображення біотоків кори головного мозку
3. *kerhalogramma*, ātis n – кефалограма, запис коливань голови в положенні обстежуваного стоячи, який відображає стійкість зберігання ним вертикального положення голови чи всього тіла
4. *somatometria*, ae f – соматометрія, сукупність методів визначення зовнішніх розмірів і маси тіла людини
5. *osteologia*, ae f – остеологія, розділ анатомії, який вивчає кісткову систему
6. *acroalgia*, ae f – акроалгія, болі в дистальних відділах кінцівок
7. *spondylodynia*, ae f – спондилодинія, біль в ділянці хребта
8. *cardiologia*, ae f – кардіологія, наука про серце та серцево-судинні захворювання
9. *electrocardiogramma*, ātis n – електрокардіограма, ЕКГ – графічне зображення току дій серцевого м'яза
10. *electrocardiographia*, ae f – електрокардіографія, виготовлення та тлумачення ЕКГ
11. *arthropathia*, ae f – артропатія, захворювання суглобів внаслідок порушення їх іннервації

12. stomatologia, ae f – стоматологія, розділ клінічної медицини, який вивчає хвороби та пошкодження зубів, щелеп і щелепно-лицьової області
  13. glossalgia, ae f – глосалгія, біль язика (спостерігається при захворюваннях шлунково-кишкового тракту)
  14. rhinoscopia, ae f – риноскопія, метод обстеження порожнини носа, який полягає в огляді її стінок
  15. odontalgia, ae f – одонталгія, біль в зубах
  16. pathologia, ae f – патологія, наука про хворобливі процеси та зміни в організмі
  17. phytotherapia, ae f – фітотерапія, лікування хвороб за допомогою лікарських рослин
- С.
18. progenia, ae f – прогенія, аномалія розвитку: виступ нижньої щелепи вперед
  19. microgenia, ae f – мікрогенія, аномалія розвитку: малі розміри нижньої щелепи
  20. retrogenia, ae f – ретрогенія, аномалія розвитку: зрушення нижньої щелепи назад при її нормальному розвитку
  21. prognathia, ae f – прогнатія, аномалія розвитку: виступ верхньої щелепи вперед в порівнянні з нижньою
  22. retrognathia, ae f – ретрогнатія, аномалія розвитку: зрушення верхньої щелепи назад при її нормальних розмірах

§6. Переклад назв клінічних діагнозів

Діагноз – (від *gr. diagnōsis* – розпізнавання) це медичний висновок про стан здоров'я обстежуваного, наявне захворювання (травму) або причину смерті.

Більшість назв клінічних діагнозів являють собою прості та складні словосполучення утворені шляхом поєднання термінів латинського та грецького походження. Переклад назв клінічних діагнозів здійснюється за правилами перекладу словосполучень з узгодженими та неузгодженими означеннями. За структурою такі словосполучення поділяються на:

1. прості словосполучення з узгодженим означенням: головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + узгоджене означення (прикметник або дієприкметник в Nom. sing./plur.)

Е.г.: *Bronchītis acuta* – *гострий бронхіт*

2. прості словосполучення з неузгодженим означенням (безприйменникове керування):

головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.)

E.g.: *Infarctus myocardii* – інфаркт міокарду

3. складні словосполучення з узгодженими та неузгодженими означеннями різної комбінації:

- головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.) + узгоджене означення (прикметник або дієприкметник в Nom. sing./plur.)

E.g.: *Ulcus ventriculi perforans* – проривна виразка шлунку

- головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.) + узгоджене означення (прикметник або дієприкметник в Gen. sing./plur.)

E.g.: *Phlebectāsis membrōrum inferiōrum* – флебектазія нижніх кінцівок

4. складні словосполучення із декількома неузгодженими означеннями:

головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.)

E.g.: *Erosio cervicis uteri* – ерозія шийки матки

5. складні словосполучення з декількома узгодженими означеннями:

головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + узгоджене означення (прикметник або дієприкметник в Nom. sing./plur.) + (прикметник або дієприкметник в Nom. sing./plur.)

E.g.: *Endometriōsis genitālis interna* – внутрішній генітальний ендометріоз

6. прості або складні словосполучення з прийменниковим та безприйменниковим керуванням:

- головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + означення з прийменником (іменник в Abl. (Acc.) sing./plur.)

E.g.: *Cardiosclerōsis cum arrhythmiā* – кардіосклероз з аритмією;

- головне слово (іменник в Nom. sing./plur.) + неузгоджене означення (іменник в Gen. sing./plur.) + означення з прийменником (іменник в Acc. (Abl.) sing./plur.) +

неузгоджене означення(іменник в Gen. sing./plur.)

E.g.: *Hypoxia foetus intra partum gradus I* – гіпоксія плоду (в пологах) I ступеня

§ 7. Контрольні питання

1. Назвіть грецько-латинський дублет зі значенням *тіло*.
2. Яке латинське слово є дублетом до ТЕ *splanchn*-?
3. Який грецький ТЕ є дублетом до латинського слова *lingua, ae f*?
4. Перекладіть дублет *acr-* – *membrum, i n*.
5. Яку позицію в терміні займають ТЕ *pod-*, *odont-*, *oste-*?
6. Яку позицію в терміні займають ТЕ *-logia*, *-therapia*, *-algia*?
7. Яка різниця в семантиці ТЕ *-agra*, та *-algia*?
8. В чому полягає різниця між ТЕ *-graphia* та *-gramma*?
9. Яка різниця в семантиці ТЕ *-therapia* та *-iatria*?
10. Який префікс має значення *трансформація*?
11. Виділіть ТЕ в терміні *arthropathia*.
12. Поясніть, чому при утворенні терміну *glossalgia* не використовується інтерфікс *-o-*?
13. Дайте визначення терміну *kephalogramma*.
14. Назвіть термін, який має значення: *захворювання суглобів внаслідок порушення їх іннервації*.

§ 8. Вправи

📖 I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.

Osteoarthropathia, rhinologia, arthrolýsis, stethoscopia, hormonotherapia, phthisiatria, podagra, psychiatria, bronchographia, chiragra, morphologia, arthroscopia, encephalometria, heliotherapia (гр. *helios* – сонце), rhinopathia, logotherapia, apodia, arthrographia, spondylogramma, cardialgia, biologia, logopaedia, acroanaesthesia, duodenoscopia, dicheilia, myodynía, odontoscopia, hypnotherapia, nosomania, acropigmentatio, orthopaedia, endognathia, nestitherapia (гр. *nestis* - голодний).

Ортодонтія, остеологія, акроалгія, електрокардіограма, фітотерапія, глосалгія, артропатія, спондилодинія, макроцефалія, пневмонія, патологія, гастроскопія, патогенний, офтальмоскопія, соматометрія, кардіологія, ангиографія.

📖 II. Назвати терміни з поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

- pathia (my-, cardi-, oste-, spondyl-, gloss-, acr-)
- algia (arthr-, rhin-, odont-, cephal-, my-)
- therapia (pharmac-, hirud-, cry-, vitamin-)
- iatria (ger-; paed-; psych-; phthis-)
- gramma (arthr-, oste-, cardi-, cephal-)

📖 III. Додати першу частину терміна (префікс), яка б відповідала значенню слова.

1. ...spiratio, ōnis f – дихання
2. ...aesthesia, ae f – надмірна чутливість
3. ...thyphus, im – хвороба, що за ознаками нагадує тиф
4. ...natālis, e – той, що відноситься до пологового періоду та періоду безпосередньо після пологів
5. ...desmologia, aef – розділ анатомії, який вивчає з'єднання кісток між собою, суглоби та зв'язки
6. ...oxia, aef – відсутність кисню в деяких органах, тканинах і в організмі
7. ...paedeutica, aef – вступ в будь-яку науку, підготовче навчання
8. ...plasia, aef – перетворення одного виду тканини в інший
9. ...galactia, aef – понижена секреторна діяльність молочних залоз в період лактації
10. ...proctitis, itidisf – запалення клітковини біля прямої кишки
11. ...melia, aef – ненормально короткі кінцівки

📖 IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ophthalm... - захворювання очей
2. palat... - біль в ділянці піднебіння
3. angi... - інструментальний огляд судин
4. arteri... - рентгенографічне дослідження артерій
5. anthrop... - вимірювання основних фізичних показників людини
6. myc... - лікування грибами

⚡V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

А. Вимірювання розмірів голови, рентгенографічне дослідження хребців, рентгенівський знімок стопи, інструментальний огляд грудної клітки, лікування водою, захворювання язика, вчення про ніс, вимірювання розмірів руки, біль в ділянці серця, малі розміри голови, лікування хворих на туберкульоз, вчення про клітину, розпад та розчинення м'язової тканини, захворювання серцевого м'яза, відсутність пальців, подагра колінного суглоба, наука про форму та будову живих організмів.

С. Вчення про зуби, захворювання губи, біль в області верхньої щелепи, інструментальний огляд ротової порожнини, відсутність нижньої або верхньої щелепи, рентгенографічне дослідження черепа, рентгенівський знімок черепа, наявність зайвих зубів, біль в області ясен, великі розміри губ, наявність рідини (води) в мозку.

⚡VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій формі.

Геріатрія, бальнеотерапія, анестезіологія, отоскопія, артропатія, остеологія, акромегалія, кардіопатія, акроцефалія, аграфія, аорталгія, апатія, фізіотерапія, стоматопатія, прозопоскопія, ринологія.

⚡VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

А. Оториноларингологія

1. Аденоїдні розростання (аденоїди)
2. Вазомоторний нежить, алергічна форма
3. Гострий гнійний середній отит, перфоративний період
4. Гострий етмоїдит
5. Гострий заглотковий абсцес
6. Гострий катаральний ларингіт
7. Гострий фарингіт
8. Дифузний гнійний лабіринтит
9. Лакунарна ангіна
10. Неврит слухового нерва, помірна туговухість
11. Фурункул входу в ніс, стадія інфільтрації
12. Хронічний атрофічний нежить
13. Хронічний гнійний гайморит
14. Хронічний катаральний нежить

С. Терапевтична стоматологія

1. Простий карієс зуба
2. Хронічний середній карієс
3. Початковий карієс зуба
4. Ускладнений карієс зуба
5. Множинний карієс
6. Каріозна пляма
7. Радикулярна кіста 1-го зуба
8. Гіперестезія зубів
9. Ерозія зубів
10. Гіпоплазія емалі
11. Генералізований флюороз зубів
12. Гострий дифузний пульпіт
13. Конкрементозний пульпіт
14. Залишковий пульпіт
15. Афтозний стоматит
16. Рубцюючий стоматит

⚡VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

А. Otorrhinolaryngologia

1. Epistaxis posttraumatica
2. Frontitiscatarrhālis chronica
3. Highmoritis purulentarhinogēna acuta
4. Mesotympanitis purulentachronica
5. Otitis media catarrhālis acuta
6. Otosclerōsis, forma cochleāris
7. Perichondritis epiglottidis
8. Pharyngitis granulosa hypertrophicachronica
9. Rhinitis acuta, stadium secretorium (rhinorrhoeae)
10. Tonsillitis decompensata chronica

С. Stomatologia therapeutica

1. Caries dentis profunda acuta
2. Caries dentis secundaria chronica
3. Caries superficialis chronica
4. Abrasio dentium pathologica
5. Trauma dentium
6. Defectus cuneiformis

7. Hyperaemia pulpaе
8. Vulneratio pulpaе accidentālis
9. Pulpītis exacerbāta chronīca
10. Pulpītis hypertrophīca chronīca

§ 9. Афоризми

1. Oratioveritātissimplexest. – Мова правди проста.
2. Amatvictoriacurat. – Перемога любить старання.
3. Rectalineaestbrevissīma, rectaviaesttutissīma. –
Пряма лінія – найкоротша, пряма дорога – найбезпечніша.
4. Tempusvulnērasanat. – Час лікує рани.
5. Plenusventernonstudentlibenter. – Повний живіт не вчиться охоче.

2. LECTIO SECUNDA

Т е м а: Суфікси *-ōsis, -iāsis, -ismus, -ītis, -ōma, -ēma* в клінічній термінології. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру.

Грецько-латинські дублетні позначення органів, тканин.

Грецькі терміноелементи, що позначають патологічні зміни органів і тканин, функціональні стани, терапевтичні і хірургічні прийоми.

Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Знати термінологічне значення суфіксів, що найчастіше вживаються в клінічних термінах.

Запам'ятати грецько-латинські дублетні позначення, окремі грецькі терміноелементи.

Вивчити лексичний мінімум до даної теми.

Вміти аналізувати та конструювати за поданим значенням суфіксальні, складноскорочені та складні слова.

Вміти перекладати клінічні терміни латинською мовою в словниковій формі.

Вміти перекладати клінічні діагнози.

§ 10. Суфікси в клінічній термінології. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру

Латинський ТЕ з суфіксом	Український ТЕ (суфікс)	Значення
<i>-ōsis, isf</i> <i>-iāsis, is f</i>	-оз -іаз	патологічний процес, захворювання незапального характеру, дегенеративне захворювання, хронічне захворювання
Е.г.: <i>mycōsis, is f</i> – мікоз, грибкове захворювання, пліснявка <i>lithiāsis, isf</i> – літіаз, кам'яна хвороба		
<i>-ismus, im</i>	-ізм	явище, властивість, факт, отруєння, хворобливий стан, відхилення від норми
Е.г.: <i>botulismus, im</i> – ботулізм, важке харчове отруєння, що спричиняє параліч нервової системи		

-ītis, itīdisf	-ит (-іт)	захворювання запального характеру
E.g.: <i>rhinītis, itīdisf</i> – риніт, запалення слизової оболонки носа		
-ōma, ātīsn	-ома	пухлина; результат дії (в офтальмології)
E.g.: <i>osteōma, ātīsn</i> – остеома, доброякісна пухлина з кісткової тканини <i>glaucoōma, ātīsn</i> – глаукома, порушення циркуляції внутрішньоочної рідини, що спричиняє підвищення внутрішньоочного тиску		
-ēma, ātīsn	-ема	наявність висипів, наривів, почервоніння тощо
E.g.: <i>erythēma, ātīsn</i> – еритема, обмежене або дифузне почервоніння шкіри внаслідок активної гіперемії		

§ 11. Грецько – латинські дублетні позначення органів та тканин

Грецький ТЕ	Латинське слово	Значення
splanchn-	viscera (plur.)	нутрощі
gastr-, -gastria	ventricūlus, i m	шлунок
enter-	intestīnum, i n	кишка, кишечник
	intestīnum tenue	тонка кишка
lapar-	venter, ntris m	череву
	abdomen, īnis n	живіт
pneumon-	pulmo, ōnis m	легеня
proct-	rectum, i n	пряма кишка
	anus, i m	задній прохід
nephr-	ren, renis m	нирка
splen-	lien, liēnis m	селезінка
pyel-	pelvis renālis	ниркова миска
cyst-	vesīca, ae f	міхур
	vesīca urinaria	сечовий міхур
cholecyst-	vesīca fellea,	жовчний міхур
	vesīca biliāris	
choledoch-	ductus choledochus	загальна жовчна
	communis	протока
metr-, -metra,	utērus, i m	матка
-metrium, hyster-		
omphal-	umbilīcus, i m	пупок
dacryocyst-	saccus lacrimālis	слізний мішок

colp-	vagīna, ae f	піхва
oophor-	ovarium, i n	яєчник
oo-	ovum, i n	яйце
salping-	tuba uterīna	маткова труба
	tubaauditīva	слухова труба
trachel-; cervic-	cervix utēri	шийка матки
orchi-	testis, is m	чоловіча статева залоза, яєчко
B.		
typhl-	caecum, i n	сліпа кишка
col-	crassum, i n; colon, i n	ободова кишка

§ 12. Грецькі ТЕ, які позначають патологічні зміни, функціональні стани, терапевтичні та хірургічні прийоми

Грецький ТЕ	Значення
-iater, tri m	лікар-спеціаліст
-lōgus, i m	
-ectasia, ae f	розширення
-ectopia, ae f	природжене зміщення органу
-ptōsis, is f	опущення
-stenōsis, is f	звуження
-sclerōsis, is f	ущільнення, затвердіння; відношення до склери
-malacia, ae f	ненормальна м'якість
-megalia, ae f	збільшення
lyt-, -lŷsis, is f	руйнування, розчинення, розсмоктування; хірургічна операція звільнення органу (від спайок, рубців)
-tomia, ae f	хірургічна операція розтину
-ectomy, ae f	хірургічна операція видалення
-stomia, ae f	хірургічна операція створення штучного отвору (свища, стоми, анастомозу)
tom-	відношення до шару, пошарове обстеження
-pexia, ae f	хірургічна операція прикріплення, фіксація
-rrhaphia, ae f	хірургічна операція накладання шва
-rrhexis, is f	розрив
-spasmus, i m	спазм, судома

-tripsia, ae f	роздавлювання
-blastus, i m	зародок
-pepsia, ae f	травлення
C.	
-plastīca, ae f	пластика, відновлювальна хірургічна операція
-schīsis, is f	розщеплення органу, розколина

§ 13. Лексичний мінімум

1. *splanchnologia, aef* – спланхнологія, розділ анатомії, присвячений вивченню травної, дихальної та сечостатевої системи
2. *gastroenterologia, aef* – гастроентерологія, розділ внутрішніх хвороб, який вивчає органи шлунково-кишкового тракту, методи їх діагностики, лікування і профілактики
3. *proctītis, itīdisf* – проктит, запалення слизової оболонки прямої кишки
4. *pneumonia, aef* – пневмонія, запальний процес в тканинах легень
5. *nephrītis, itīdisf* - нефрит, запалення нирки
6. *omphalītis, itīdisf* - омфаліт, запалення шкіри і підшкірної клітковини навколо пупка
7. *splenītis, itīdisf* - спленіт, запалення селезінки
8. *pyelonephrītis, itīdisf* - пієлонефрит, запалення тканини нирки і ниркової миски
9. *cholelithiāsis, isf* - холелітіаз, жовчнокам'яна хвороба, утворення конкрементів в жовчному міхурі чи в жовчних протоках (*лат. concrementum* - зросток, який виник, головним чином, внаслідок випадання солей)
10. *metrosalpingographia, aef* – метросальпінгографія, рентгенографія порожнини матки і маткових труб після заповнення їх контрастною речовиною
11. *colposcopia, aef* – кольпоскопія, огляд піхви і шийки матки за допомогою кольпоскопу
12. *oophorītis, itīdisf* – оофорит, запалення яєчників
13. *orchītis, itīdisf* – орхіт, запалення яєчка
14. *arthrōsis, isf* – артроз, хвороба суглобів, в основі якої є дегенерація суглобового хряща

15. *spondylōsis, isf* – спондиліоз, хронічна хвороба, яка характеризується змінами дисків, суглобів, зв'язкового апарату хребта
16. *botulismus, im* – ботулізм, важке харчове отруєння, яке характеризується сильним порушенням нервової системи
17. *cretinismus, im* – кретинізм (*фр. cretin* < *лат. creta* біла глина, крейда – у зв'язку з блідістю шкіри таких хворих), природжена недостатність щитоподібної залози, яка характеризується різким відставанням фізичного і психічного розвитку
18. *osteōma, ātisn* – остеома, доброякісна пухлина з кісткової тканини
19. *myōma, ātisn* – міома, доброякісна пухлина, яка походить із м'язової тканини
20. *phthisiatria, aef* – фтизіатрія, діагностика, лікування та профілактика туберкульозу (*гр. phthisis* - туберкульоз)
21. *pyelectasia, aef* – пієлектазія, розширення ниркової миски
22. *hysteroptōsis, isf* – гістероптоз, опущення (порушення положення) матки
23. *bronchostenōsis, isf* - бронхостеноз, звуження просвіту бронху внаслідок патологічних змін його стінок
24. *cardiosclerōsis, isf* – кардіосклероз, надмірний розвиток сполучної тканини в міокарді
25. *osteomalacia, aef* – остеомалачія, пом'якшення кісток з розвитком деформації скелету (при порушенні обміну речовин)
26. *haemolysis, isf* – гемоліз, руйнування еритроцитів з виходом гемоглобіну
27. *laparotomia, aef* – лапаротомія, розтин черевної порожнини
28. *tomographia, aef* – томографія, отримання рентгенівського зображення певного шару об'єкту
29. *appendectomy, aef* – апендектомія, видалення червоподібного відростку
30. *nephropexia, aef* – нефропексія, фіксація опущеної нирки до сусідніх анатомічних утворень
31. *gastrostomia, aef* – гастростомія, утворення зовнішньої фістули (свища) шлунка
32. *splenorrhaphia, aef* – спленорафія, ушивання селезінки при її надриві чи розриві

С.

33. dacryocystographia, aef – дакріоцистографія, рентгенографія слъзовідвідних шляхів після заповнення їх контрастною речовиною
34. choledocholithiāsis, isf – холедохолітіаз, наявність при жовчнокам'яній хворобі конкрементів у загальній жовчній протоці
35. cheilitis, itidisf – хейліт, запалення червоної кайми, слизової оболонки і (або) шкіри губ
36. cheiloschīsis, is f – хейлосхізис, розколина губи
37. meloplastica, aef – мелопластика, пластична операція відновлення щоки при її дефектах

§ 14. Контрольні питання

1. Транслітеруйте латинською мовою в словниковій формі слово *гепатит*.
2. Назвіть різницю між термінами *артроз*, *артрит*, *артропатія*.
3. Назвіть грецько-латинський дублет зі значенням *жовчний міхур*?
4. Яке латинське слово є дублетом до ТЕ *splen-*?
5. Який грецький ТЕ є дублетом до латинського слова *abdomen*, *īnis n*?
6. Перекладіть дублет *orchi-* – *testis, ism*?
7. Яку позицію в терміні займають ТЕ *pyel-*, *colp-*, *oophor-*?
8. Яку позицію в терміні займають ТЕ *-ptosis*, *-schīsis*, *-pexia*?
9. Яка різниця в семантиці ТЕ *-rrhaphia*, та *-rrhagia*?
10. В чому полягає різниця між ТЕ *-tomia* та *-ectomy*?
11. Яке значення має суфікс *-itis*?
12. Виділіть ТЕ в терміні *dacryocystographia*.
13. Поясніть, чому при утворенні терміну *appendectomy* використовується інтерфікс *-o-*?
14. Дайте визначення терміну *gastrostomy*.
15. Назвіть термін, який має значення: *надмірний розвиток сполучної тканини в міокарді*.

§ 15. Вправи

- 📖 I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.
 Cholangiōma, gastralgia, cholangiocystostomy, cholecystitis, neurōma, choledochoscopy, choledochotomy, cholecystolithiāsis, periostitis, pharyngography, pharyngomycōsis, pylorostenōsis, chondromalacia, thoracogastroschīsis, epitheliōma, pneumonopexia, cardiorrhesis,

cardiomegalia, capillarectasia, craniotomia, laparometria, metralgia, salpingographia, dacryocystostenōsis, tracheomegalia, colpītis (seuvaginītis), orchialgia, gastrotomia, splanchnectomia, orchipechia, pyonephrōsis, thrombocytolysis, thyroidectomy, dietotherapy.

Апендектомія, фарингоскопія, холедохопластика, проктит, нефропексія, орхіт, кольпоскопія, поліартрит, педіатр, спленорафія, міозит, лапаротомія, проктоскопія, кольпоцистограма, мастит, остеомаліяція, гастрорагія, омфаліт, трахеотомія, піелектазія, метросальпінгографія, гістероптоз, томографія, спондиліоз, гастростомія, комісуротомія, кардіосклероз.

📖 II. Назвати терміни із поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

- stenosis (phleb-; trache-; angi-; bronch-)
- ptosis (hyster-; enter-, gastr-; hepat-; colp-; proct-)
- ectomy (mast-; cyst-; metr-; tonsill- oophor-; cholecyst-)
- rrhaphia (lapar-; neph-; enter-; splen-)
- lysis (cyt-; cardi-; haem-; neur-; hydr-)
- logus (stomat-; gynaec-; dermat-; ur-; anthrop-)

📖 III. Додати першу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ...malacia, aef – розм'якшення м'яза
2. ...lithiasis, isf – кам'яна хвороба сечового міхура
3. ...ōma, ātisn – пухлина печінки
4. ...plastica, aef – пластика носа
5. ...spasmus, im – спазм прямої кишки
6. ...logus, im – лікар-спеціаліст по ниркових захворюваннях
7. ...lysis, isf – руйнування клітин м'язової тканини
8. ...ismus, im – патологічний стан, викликаний отруєнням нікотинном
9. ...tomy, aef – розтин загальної жовчної протоки
10. ...mycosis, isf – грибкове захворювання носової порожнини

📖 IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. lapar... - зашивання живота
2. cholangi... - ракова пухлина жовчної протоки
3. endometr... - запалення внутрішньої оболонки матки

4. iod... - патологічний стан, викликаний отруєнням йодом
5. enter...- захворювання кишечника
6. uran... - пластика піднебіння
7. splanchn... - опущення внутрішніх органів
8. nephr... - створення зовнішнього свища на нирці
9. splen... - фіксація селезінки
10. trachel... - розтин шийки матки

⚡V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

А. Опущення хребця, розрив матки, розм'якшення головного мозку, спазм гортані, горизонтальне розщеплення нігтя, звуження кишечника, роздавлювання тканин, спазм пальців, затвердіння судин, запалення окістя (нирки, тонкої кишки, гортані, трахеї), пухлина хрящової тканини, подібне до пухлини скупчення крові в тканинах внаслідок крововиливу (*гр. haemat* – кров), інструментальний огляд прямої кишки, захворювання серцевого м'яза, хірургічна операція по звільненню маткової труби від спайок, накладання штучного отвору на гортань, наявність лише двох пальців на руці або нозі, розщеплення хребтового стовбура.

С. Розщеплення верхньої щелепи, запалення пульпи, доброякісна пухлина із зубних тканин, грибокве захворювання ротової порожнини, запалення ясен, пластика щоки, рентгенографічне дослідження носа, вроджене або набуте зменшення ротового отвору, серцевий удар, накладання штучного отвору на трахею, видалення язичка, запалення слизової оболонки рота, захворювання пародонта, опущення язика, спазм шлунка, запалення кісткового мозку, зародок зуба, зашивання губи, огляд ротової порожнини за допомогою спеціальних приладів.

⚡VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій формі.

Гіпогнатія, екзантема, сальпінгостомія, ентеропексія, проктографія, остеоартрит, тифлотомія, артроз, рахіт, мікроколон, міологія, гонартроз, гастроентероколіт, перитонеоскопія, нефрома, оніхорексис, дизостоз, ентеростомія, акротизм, міокардит, еритема, трахеостеноз, остеома, нефросклероз, перикардит, ендометрій.

⚡VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнозилатинською мовою.

A.

Хірургія

1. Гострий простий апендицит
2. Защемлена пахова грижа справа
3. Защемлена пупкова грижа
4. Гострий деструктивний калькульозний холецистит.
5. Водянка жовчного міхура
6. Гострий калькульозний перфораційний холецистит
7. Гострий панкреатит. Набрякова форма.
8. Перфораційна виразка шлунка. Розлитий перитоніт
9. Хронічна активна виразка середньої третини шлунку. Проникання в головку підшлункової залози.
10. Варикозна хвороба нижніх кінцівок. Варикозне розширення вен у системі великої і малої підшкірних вен. Хронічна венозна недостатність I ступеня

C.

Пародонтологія

1. Зубний камінь
2. Під'ясенний зубний камінь
3. Катаральний (хронічний, гострий) гінгівіт
4. Атрофічний гінгівіт
5. Десквамативний гінгівіт
6. Генералізований пародонтоз
7. Локалізований пародонтит
8. Початковий періодонтит
9. Прогресуючий періодонтит
10. Гострий серозний періодонтит
11. Загострення хронічного періодонтиту
12. Періодонтит, ускладнений періоститом

⚡VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

A.

Chirurgia

1. Appendicitisphlegmonōsaacūta
2. Hernia umbilicālisincancerātasinistrā
3. Hernia umbilicālis irreducibīlis dextrolaterālis
4. Peritonītis icterīca
5. Pancreatītishaemorrhagīcaacūta
6. Ulcusduodēniactīvumchronīcum

7. Ulcus duodēni actīvum chronīcum. Haemorrhagia profūsa acūta molestiae mediae. Anaemia posthaemorrhagīca gradus II.
8. Syndrōmum postcholecystectomicum. Choledocholithiāsis. Ictērus mechanīcus.
9. Atherosclerōsis obliterans arteriārum membrorum inferiōrum II B stadii. Leriche' syndrōmumbilaterāle (occlusio aortoiliacabilaterālis).

C. Parodontologia

1. Calcūlus dentālis supragingivālis
2. Papillītis acūta
3. Pericementītis
4. Gingivītis hypertrophīca (focālis, diffūsa)
5. Gingivītis ulceronecrotīca
6. Periodontītis stabilisāta
7. Periodontītis marginālis
8. Periodontītis granulomatōsa chronīca
9. Parodontōsis dystrophīco-inflammatoria
10. Gradus laesiōnis I, II, III (primus, secundus, tertius)

§ 16. Афоризми

1. De mortuis aut bene aut nihil. – Про мертвих (говорять) або добре, або нічого.
2. Amīcus Plato, sed magis amīca verītas. – Платон – друг, але більша подруга – істина (правда дорожча).
3. Est modus in rebus. – Є міра в речах.
4. Omnium profecto atrium medicīna nobilissīma est. – З усіх, звичайно, мистецтв медицина – найблагородніша (*Гиппократ*).
5. Comple aegrōto bona spe. – Вселяй хворому надію на добро.

3. ЛЕСТІО ТЕРТІА

Т е м а: Грецько-латинські дублетні позначення органів, тканин, секретів, виділень, статі, віку.
Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Запам'ятати грецько-латинські дублетні позначення.
Вивчити лексичний мінімум до даної теми.
Вміти аналізувати формальну та семантичну сторони термінів-комполітів та конструювати їх за поданим значенням.
Вміти перекладати клінічні терміни латинською мовою в словниковій формі.
Вміти перекладати клінічні діагнози.

§ 17. Грецько-латинські дублетні позначення органів, тканин, секретів, виділень, статі, віку

Грецький ТЕ	Латинське слово	Значення
haem-, haemat-, -aemia	sanguis, īnis m	кров
hist-	textus, us m	тканина
my-, myos-, -mysium	muscūlus, i m	м'яз
cyt-, -cytus	cellūla, ae f	клітина
chondr-	cartilago, īnis f	хрящ
-cele, es f	hernia, ae f	грижа
neur-	nervus, i m	нерв
aden-	glandūla, ae f	залоза
	nodus lymphaticus	лімфатичний вузол
angi-	vas, vasis n; vascūlum, i n	кровоносна судина
phleb-	vena, ae f	вена
ten-	tendo, īnis m	сухожилок
derm-, dermat-; -dermia	cutis, is f	шкіра
ur-, -uresis, -uria	urīna, ae f	сеча
chole-, -cholia	bilis, is f; fel, fellis n	жовч
chyl-, -chyli	lymphā, ae f	лімфа

pyo-	pus, puris n	гній
hidr-	sudor, ōris m	піт
hydr-	aqua, aef	вода
tox-, toxic-	venēnum, i n	отрута
lith-; -lithus	calcūlus, i m	камінь, конкремент
-lithiasis		кам'яна хвороба
onc-	tumor, ōris m	пухлина
carcin-	cancer, cri m	рак
myel-, -myelia	medulla spinālis	спинний мозок
	medulla ossium	кістковий мозок
mast-	mamma, ae f	молочна залоза
ot-; -otia	auris, is f	вухо
ophthalm-,	ocūlus, i m	око
-ophthalmia		
sphygm-,	pulsus, us m	пульс
-sphygmia		
gyn-, gynaec-	femīna, ae f	жінка
andr-, -andria	mas, maris m	чоловік
paed-	infans, ntis m, f	дитина
ger-, geront-	senex, senis m, f	стара людина
top-	locus, i m	місце
pharmac-	medicamentum, i n	ліки
trich-, -trichia	capillus, i m	волосся
galact-	lac, lactis n	молоко
lip-	adeps, ĩpis m	жир
steat-	sebum, i n	сало
opt-, optic-, -opia,	visus, us m	зір
-opsia		
blephar-	palpebra, ae f	повіка
kerat-	cornea, ae f	рогівка
phon-, -phonia	vox, vocis f	звук, голос
phac-, -phakia	lens, lentis f	кришталік
B.		
acoustic-, -acusia	audītus, us m	слух
osm-, -osmia	olfactus, us m	нюх
geus-, -geusia	gustus, us m	смак
chyl-, -chyli	succus, i m	сік (шлунковий)
thyr(eoid)-	glandūla thyreoidea,	щитоподібна залоза
	ae/ae f	

parot- С.	glandŭla parōtis, ae/īdis f	привушна залоза
dacry- sial-	lacrīma, ae f salīva, ae f	сльоза слина

§ 18. Лексичний мінімум

1. haematologia, aef – гематологія, розділ внутрішніх хвороб, який вивчає захворювання системи крові, методи їх діагностики, лікування і профілактики
2. histologia, aef – гістологія, наука про розвиток, будову і функції тканин людини
3. myosītis, itīdisf – міозит, запалення м'язів
4. cytolŷsis, isf – цитоліз, руйнування клітин
5. chondromalacia, aef – хондромаліяція, пом'якшення хрящової тканини
6. encerephalocēle, esf – енцефалоцеле, черепно-мозкова грижа (містить оболонки і речовину головного мозку)
7. neurasthenia, aef – неврастенія, невроз, викликаний перевтомою чи довготривалим впливом психотравмуючих факторів
8. adenōma, ātisn – аденома, доброякісна пухлина з залозистого епітелію
9. angiographia, aef – ангіографія, рентгенологічне дослідження кровоносних і лімфатичних судин після введення в них контрастної речовини
10. phlebostenōsis, isf – флебостеноз, звуження просвіту вени, обумовлене патологічними змінами її стінок
11. dermatōses (plur.) – дерматози, загальна назва різноманітних пошкоджень шкіри
12. tenorrhaphia, aef – тенорафія, зашивання сухожилка
13. urographia, aef – урографія, рентгенографія нирок і сечових шляхів після введення контрастної речовини
14. cholangioscopia, aef – холангіоскопія, огляд жовчних протоків за допомогою ендоскопа (*гр. cholangi* – жовчна протока)
15. pyothōrax, ācism – піоторакс, скупчення гною в плевральній порожнині
16. hidradenītis, itīdisf – гідраденіт, запалення потових залоз
17. hydropneumothōrax, ācism – гідропневмоторакс, скупчення рідини, повітря чи газу в плевральній порожнині (*гр. pneuma* - повітря)

18. toxicōsis, isf – токсикоз, патологічний стан, викликаний тривалим отруєнням
  19. oncologia, aef – онкологія, галузь медицини, яка вивчає пухлини, методи їх діагностики і лікування
  20. carcinōma, ātīsn – карцинома, злоякісна пухлина, яка розвивається з епітеліальної тканини
  21. myelītis, itīdisf – мієліт, запалення спинного мозку
  22. mastītis, itīdisf – мастит, запалення молочної залози
  23. otorrhinolaryngologia, aef – оториноларингологія, галузь клінічної медицини, яка вивчає захворювання вуха, носа, приносових пазух, глотки, гортані та їх лікування
  24. ophthalmoscopia, aef – офтальмоскопія, огляд очного дна
  25. gynaecologia, aef – гінекологія, галузь клінічної медицини, яка вивчає хвороби жіночої статеві системи
  26. paedīāter, trim – педіатр, лікар-спеціаліст з питань лікування дитячих хвороб
  27. gerontologia, aef – геронтологія, розділ медицини, який вивчає закономірності старіння людини
  28. pharmasoroea, aef – фармакопея, збірник стандартів і положень, які нормують якість лікарських засобів (*гр. roea* – робити, готувати)
- С.
29. uranoplastīca, aef – уранопластика, пластична операція усунення дефектів твердого піднебіння
  30. cheilognathopalatoschīsis, isf – хейлогнатопалатосхизис, аномалія розвитку: розколина губи і піднебіння
  31. gingivotomia, aef – гінгівотомія, розтин ясен
  32. dacryocystectomy, ae f – дакріоцистектомія, видалення слізного мішка
  33. sialographia, aef – сіалографія, рентгенографія слинної залози
  34. parodontium, in – пародонт, сукупність анатомічних утворень, які оточують корінь зуба
  35. parodontopathia, aef – пародонтопатія, загальна назва хвороб пародонта
  36. parodontōsis, isf – пародонтоз, хвороба, для якої характерна прогресуюча резорбція (розсмоктування) кісткової тканини зубних альвеол, запалення ясен і розхитування зубів

§ 19. Контрольні питання

1. Яке латинське слово є дублетом до ТЕ *mast-*?
2. Який грецький ТЕ є дублетом до латинського слова *sebum, in*?
3. Транслітеруйте латинською мовою в словниковій формі слово *тріхолог*.
4. Назвіть різницю між термінами *хондроцит, ооцит, лімфоцит*.
5. Назвіть грецько-латинський дублет зі значенням *пульс*?
6. Перекладіть дублет *aden- – glandūla, aef*?
7. Яку позицію в терміні займають ТЕ *andr-, paed-, geront-*?
8. Яку позицію в терміні займають ТЕ *-opia, -phonia, -myelia*?
9. Яка різниця в семантиці ТЕ *-hidr*, та *-hydr*?
10. Якому латинському ТЕ відповідає український суфікс *-um (-im)*?
11. Виділіть ТЕ в терміні *otorrhinolaryngologia*.
12. Дайте визначення терміну *pharmacopoea*.
13. Назвіть термін, який має значення: *патологічний стан, викликаний тривалим отруєнням*.

§ 20. Вправи

I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.

Tenolŷsis, gerodermia, keratōsis, sialadenītis, toxicomania, hyperhidrōsis, phlebolithus, haematuria, mastectomia, lipōma, splenorrhexis, phlebogramma, haemangiōma, leucocŷtus, chondromalacia, neurōma, urolōgus, gastrocēle, dermatomycōsis, keratectasia, endometrītis, uropoēsis, infantilismus, hydronephrōsis, dysopsia, lithotomia, dactylalgia, achyliagastrīca, carcinōmainsitu, cocainismus, toxaemia, megalomastia, platyspondylia (*гр. platys – широкий*), keratomalacia, hypertrichōsis, acumetria, paedodontia, cheilomegalia, asphygmia, odontolithus, oncogramma, sphygmographia, logopathia, gynaecolōgus, meloschīsis.

Глюкозурія, геронтологія, піоторакс, оториноларингологія, флебостеноз, енцефалоцеле, гемоліз, тифлоспазм, токсикоз, гідраденіт, урографія, мієліт, фармакопея, гінекологія, цитоліз, дизгеузія, дерматологія, еритроцитома, гістотрипсія, андрологія.

II. Назвати терміни із поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

-cēle (cardi-; thyr-; myel-; omphal-; encephal-)

- rrhexis (gastr-; cardi-; salping-; metr-; angi-)
- opsia (cyan-; chlor-; erythr-; chromat-; achrom-; bi-)
- dermia (py-; melan-; xer-; ger-; erythr-; kerat-)
- uria (haemat-; py-; dys-; an-; melan-; aceton-)

 III. Додати першу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ...graphia, aef – рентгенографічне дослідження молочної залози
2. ...scopus, im – прилад для дослідження очного дна
3. ...ōma, ātīsn – пухлина із жирової тканини
4. ...lŷsis, isf – руйнування тканини
5. ...therapia, aef – лікування лікарськими засобами
6. ...rrhoea, ae f – сльозотеча
7. ...ītis, itīdisf – запалення кровоносної судини
8. ...osmia, ae f – відсутність нюху
9. ...scoria, aef – сукупність методів візуального обстеження шкіри
10. ...lithiāsis, isf – кам'яна хвороба слізного мішка
11. ...pathia, aef – загальна назва захворювань рогівки

IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. hidraden... - пухлина потової залози
2. ten... – звільнення сухожилка від рубців хірургічним способом
3. kerat... - вимірювання кривизни рогівки
4. cyt.. – наука про клітину
5. chol... - підвищений вміст в крові складових частин жовчі
6. ger... - лікар-фахівець зі старечих захворювань
7. chondr... - розм'якшення хрящів
8. myel... - розтин спинного мозку
9. phleb... - наявність конкременту у вені
10. pharyng... - накладання штучного отвору на глотку

⚡V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

A. Розрив вени, сечокам'яна хвороба, наявність гною в крові, грижа печінки, спазм повіки, хворобливий потяг до вживання

токсичних речовин, розширення сліпої кишки, зародок нервової клітини, відсутність смаку, виникнення болю при дії звукового подразника, хірургічне видалення молочної залози, реакція розкладу речовин за участю води, наука про отруйні речовини, хірургічне видалення вен, розсікання рогівки, рентгенографія молочної залози, грижа спинного мозку, лікування старечих захворювань, грибкове захворювання очей, розтин спинного мозку, надмірно великі розміри пальців рук або ніг, результат мікроскопічного дослідження клітини, рентгенографія спинного мозку, наука про хвороби очей та їх лікування, нирковокам'яна хвороба.

С. Видалення слинної залози, звуження слізної протоки, розтин пульпи, розтин язичка, розтин ясен, ущільнення шкіри, запалення мигдаликів, пластична операція на яснах, рентгенографія слезовідвідних шляхів, рентгенографія слинної залози, запалення внутрішньої оболонки вени, спазм язика, зниження больової чутливості, пластика губи, розщеплення губи, біль в ділянці шлунку, огляд ротової порожнини, захворювання зубів, запалення гортані, вимірювання верхньої щелепи, поєднання запалення головного та спинного мозку, біль в слізній залозі, запалення слізної залози, запалення лімфатичного вузла.

⚡VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій формі.

Еритрурія, гастрорафія, дизгідроз, енд офтальміт, глососхізис, гіпоксемія, гінекологія, гепатоліт, кератоскопія, міосаркома, невропатологія, гепатолітіаз, мастодинія, токсикологія, флебектазія, стеатопатія, токсиколог, уремія, трихомікоз, кератома, гастроцеле, ендодонтія, літотрипсія.

⚡VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

А. Офтальмологія

1. Гострий аденовірусний кон'юктивіт очей.
2. Хронічний післятравматичний іридоцикліт правого ока.
3. Початкова задньокапсулярна катаракта правого ока.
4. Діабетична ангіоретинопатія правого ока.
5. Закритокутова розвинута глаукома лівого ока.

6. Тромбоз центральної вени сітківки

Фтизіатрія

1. Віраж туберкулінової чутливості.
2. Первинний туберкульозний комплекс, фаза інфільтрації (розсмоктування, ущільнення, звапніння).
3. Дисемінований туберкульоз легенів (гострий, підгострий, хронічний), фаза інфільтрації, БК-.
4. Інфільтративний туберкульоз у VI сегменті правої легені, фаза розпаду і обсіювання, БК+.
5. Кавернозний туберкульоз нижньої долі лівої легені, БК-.
6. Циротичний туберкульоз верхньої долі правої легені, БК-, бронхоектази.
7. Силікотуберкульоз. Силікоз II стадії, вогнищевий туберкульоз I сегмента лівої легені, фаза інфільтрації, БК-.
8. Туберкульозний менінгоенцефаліт.

С.

Хірургічна стоматологія

1. Видалення зуба (ротація, люксація, екстракція)
2. Розщілина піднебіння (одностороння, двостороння, прихована)
3. Абсцес дна порожнини рота
4. Абсцес крилощелепного простору
5. Абсцес виличної (щічної) області
6. Флегмона язика (шиї, підборіддя, повік, скроневої ділянки)
7. Флегмона білящелепна (біляглоткова)
8. Гіперостоз
9. Лімфаденіт (гострий, хронічний, серозний, гнійний)

Травматологія

1. Тріщина зуба
2. Перелом зуба (коронки, кореня)
3. Удар (забій) м'яких тканин
4. Розрив слизової оболонки
5. Перфорація верхньощелепної пазухи
6. Перелом щелепи (повний, неповний, поодинокий, подвійний, множинний, косий, поздовжній, поперечний, відкритий, закритий)
7. Двобічний травматичний перелом нижньої щелепи з ускладненням флегмоною дна порожнини рота

8. Підвивих нижньої щелепи (звичайний)

❧VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

A. Ophthalmologia

1. Keratītis oculōrum dendriformis (dendrifica) epitheliālis herpetica
2. Iridocyclītisocūlidxtrirheumatīcaacūta.
3. Cataracta ocūli sinistri diabetica incipiens mixta.
4. Glaucoma ocūli dextri apertoangulāre incipiens.
5. Accessusglaucomātisposttraumatīcisecondariiocūlidxtriacūtus
6. Strabismusconcomitansconvergensalternans

Phthisiatria

1. Intoxicatio tuberculōsa
2. Tuberculōsisnodulōrumlymphaticōrumintrathoracicōrum.
3. Tuberculōsis lobi superiōris pulmōnis dextri focālis, phasis resolutiōnis, BK-.
4. Tuberculōma segmenti secundi pulmōnis sinistri, phasis destructiōnis, BK+
5. Tuberculōsis fibrocavernōsa pulmōnis dextri, phasis aspersiōnis, BK-, bronchoectāses
6. Pleurītis exsudatīva dextra aetiologiae tuberculōsae
7. Tuberculōsis larýngis infiltrāta.

C. Stomatologia chirurgica

1. Labium fissum complētum (incomplētum, unilaterāle, bilaterāle, mediānum, latens)
2. Abscessus faciēi nasālis laterālis
3. Abscessus fossae pterygopalatīnae
4. Abscessus nodōrum lymphaticōrum
5. Abscessus trigōni submandibulāris
6. Abscessus sulci mylohyoidei
7. Phlegmonē faciei
8. Lymphadenītis specifīca
9. Lymphadenītis abscedens
10. Granulōma migrans

Traumatologia

1. Luxatio dentis complēta (incomplēta, partiālis)

2. Contusio dentium
3. Gomphōsis dentis
4. Haemorrhagia post extractiōnem (praecox, tarda)
5. Subluxatio mandibulae
6. Distorsio ligamentōrum articulatiōnis temporomandibulāris
7. Fractūra processus alveolāris

§ 21. Афоризми

1. Dum aegrōtus spirat, medīcus sperat. – Доки хворий дихає, лікар надіється.
2. Consensus omnium. – Згода всіх; загальне визнання.
3. Gutta cavat lapīdem, non vi, sed saepe cadendo (*Овідій*). – Капля точить камінь не силою, а частим падінням.
4. Multi multa sciunt, nemo omnia. – Багато людей знають багато, але ніхто не знає всього.
5. Tempōra mutantur et nos mutāmur in illis (*Овідій*). – Часи змінюються, і ми змінюємося з ними.

4. LECTIO QUARTA

Т е м а: Окремі ТЕ, які позначають функціональні та патологічні стани, процеси.

Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Вивчити грецькі терміоеlementи (значення та варіантні форми).

Засвоїти лексичний мінімум до даної теми, уміти визначати грецькі ТЕ у складних клінічних термінах, вказувати їх значення та тлумачити терміни.

Уміти конструювати клінічні терміни із заданим значенням у словниковій формі.

Уміти перекладати клінічні діагнози, дотримуючись правильного алгоритму.

§ 22. Окремі ТЕ, які позначають функціональні та патологічні стани, процеси

№ з/п	Грецький ТЕ	Значення
1.	bi(o)-	життя, життєві процеси
2.	-pnoë	дихання
3.	-gen-, -genesis	народження, походження, розвиток
4.	-aesthesia	відчуття, чутливість
5.	-asthenia	слабкість
6.	spir-	дихання
7.	pneum-, pneumat-	повітря, газ (в органі)
8.	aër-	повітря
9.	-kinesia, -kinesis	рух
10.	crin-, -crinia	виділення, секреція
11.	-penia	недостатня кількість, зменшення кількості клітин
12.	-cytosis	збільшення кількості клітин
13.	-rhoea	витікання (рідини, секрету)
14.	-rhagia	кровотеча
15.	-stasis	застій, зупинка
16.	ton-, -tonia	напруження, тонус
17.	-tensio	гідростатичний тиск

18.	-plasia	утворення, розвиток (тканин, клітин, органів)
19.	-po(i)esis	вироблення (крові, сечі)
20.	troph-, -trophia	живлення
21.	phag-, -phagia	поїдання, поглинання, пожирання
22.	oxy-, -oxia	кисень, окислений
23.	-philia	схильність, любов
24.	-phobia*	страх, хвороблива боязнь
25.	trop-, -tropia	направлений, діючий
26.	psych-	душевний, духовний; психіка
27.	-plegia	параліч, удар
28.	paresis	неповний параліч
29.	aeti-	причина
30.	morph-	форма, будова
31.	-erg-, -ergia, -urgia	дія, діяльність, реактивність
32.	-dynamia	сила
33.	-gnosis	знання
34.	-mnesia, -mnesis	пам'ять
35.	phren-, -phrenia	розум
36.	phrenic-	діафрагма
37.	necr-	змертвіння
38.	-spasmus	спазм, судома

* *-mania* (від грецьк. *μανία* *mania* безумство, пристрасть) – хворобливий стан психіки, для якого характерне зосередження відомості та почуттів на одній ідеї (*dermatomania, aef*– дерматоманія, нав'язливий потяг до самопошкодження шкірних покривів, висмикування волосся, кусання нігтів і губ; *kleptomania, aef*– клептоманія, імпульсивний, немотивований потяг до крадіжок; *claustromania, aef*– клаустроманія, страх і небажання вийти із зачиненого приміщення).

§ 23. Лексичний мінімум

А.

1. *biopsia, aef* – біопсія, прижиттєве взяття невеликого об'єму тканин з діагностичною метою
2. *dyspnoë, ësƒ* – диспное, порушення дихання (частоти, глибини)
3. *anaesthesia, aef* – анестезія, відсутність чутливості (дотикової, температурної, больової)
4. *pneumothorax, acism* – пневмоторакс, наявність повітря чи газу в плевральній порожнині

5. dyskinesia, aef – дискінезія, розлад координованих рухів
6. erythrocytosis, isf – еритроцитоз, підвищений вміст еритроцитів в крові
7. leucopenia, aef – лейкопенія, знижений вміст лейкоцитів в крові
8. gastrorrhagia, aef – гастрорагія, шлункова кровотеча
9. haemostasis, isf – гемостаз, зупинка кровообігу в крові
10. dystrophia, aef – дистрофія, розлад живлення
11. endocrinologia, aef – ендокринологія, наука про залози внутрішньої секреції і про захворювання, які виникають при порушенні їх функцій
12. dysphagia, aef – дисфагія, розлад ковтання
13. hydrophobia, aef – гідрофобія, страх виникнення ковтальних корчів при спробі зробити ковток води, при вигляді води (при сказі, істерії)
14. haemophilia, aef – гемофілія, схильність до кровотечі (спадкова хвороба)
15. aetiotropus, a, um – етіотропний, направлений проти причини хвороби
16. psychiatria, aef – психіатрія, галузь клінічної медицини про психічні хвороби
17. ophthalmoplegia, aef – офтальмоплегія, параліч м'язів ока
18. aetiologia, aef – етіологія, наука про причини і умови виникнення хвороб
19. diagnosis, isf – діагноз, медичний висновок про стан здоров'я обстежуваного
20. haemopo(i)esis, isf – гемопоез, кровотворення (процес утворення, розвитку та дозрівання клітин)
21. anamnesis, isf – анамнез, сукупність даних, отриманих при обстеженні шляхом опитування пацієнта і (або) його близьких
anamnesismorbi – анамнез хвороби, частина анамнезу, присвячена виникненню та перебігу захворювання
anamnesisvitalis – анамнез життя, частина анамнезу, присвячена фізичному, психологічному і соціальному розвитку обстежуваного
22. schizophrenia, aef – шизофренія, психічна хвороба, пов'язана із порушенням мислення, зниженням активності etc. (грецьк. schizo – розщеплювати)
23. dysplasia, aef – дисплазія, загальна назва порушень розвитку органів або тканин в ході ембріогенезу і в постнатальному періоді

24. hypoplasia, aef – гіпоплазія, загальна назва аномалій розвитку, яка полягає в недорозвитку органа, частини тіла і всього організму
25. hypersplasia, aef – гіперплазія, збільшення числа клітин внаслідок посилення функції органа або внаслідок патологічного новоутворення тканин

§ 24. Контрольні питання

1. Диференціюйте коректність вживання терміноелементів -trophia /-phagia, -plegia / paresis, pneum- (pneumat-) / aēr-. -genesis /-plasia /-po(i)esis.
2. Пояснити етимологію та значення термінів “генетика”, “статика”, “динаміка”, “кінетика”, “поезія”, “спіритизм”.

§ 25. Вправи

📖 I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.

1. Арноë, paranaesthesia, histogenesis, aëroodontalgia, asthenopia, oxyhaemogramma, leucocytosis, erythrospia, hypotensio arterialis, psychogenus, pharmacognosia, hypermnesia, tensio intraocularis, aphagia, paresiscerebellaris, spasmusmyotonicus.

2. Парестезія, онтогенез, спірометр, аерофагія, адинамія, дисплазія, гемопневмоперикард, френікотомія, парамнезія, спазмогенний, синергізм, гіпоксія, кінезітерапія, хірургія, вертігофобія.

📖 II. Назвати терміни з поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

-phobia (aēr-; hypn-, acr-, necr-, toxic-, phob-, odyn-, thanat-, zoo-).

-rrhagia (odont-, ophthalm-, laryng-, urethr-, neph-).

-plegia (mono-, di-, tri-, gastr-, laryng-).

📖 III. Додати першу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ... graphia, aef – графічна реєстрація в часі об'єму повітря, яке вдихається і видихається

2. ... mnesia, aef – втрата пам'яті (повна, часткова)

3. ... poiesis, isf – процес утворення в нирках сечі з плазми крові

4. ... genesis, isf – процес виникнення і розвитку пухлин
5. ... thorax, acis m – скупчення крові і повітря в плевральній порожнині

 IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ten... – звільнення сухожилка від рубців хірургічним способом
2. kerat... – вимірювання кривизни рогівки
3. hist... – розвиток тканин в онтогенезі
4. typhl... – спазм сліпої кишки
5. claustr... – нав'язливий страх закритих приміщень

⚡ V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

A.

1. параліч м'язів сечового міхура
2. підвищена реактивність організму
3. знижена реактивність організму
4. штучно викликана тимчасова зупинка серця при операції на ньому
5. направлений проти причини захворювання
6. обумовлений психічною травмою
7. застій сечі
8. страх появи позиву на сечовипускання при незручних обставинах
9. комплекс наук про форму та будову організмів
10. боязнь вживати лікарські засоби

C.

1. кровотеча після видалення зуба
2. вроджена відсутність губ
3. розвиток зубної емалі
4. цілковита неможливість ковтання
5. пекуче відчуття на язичку
6. параліч м'язів язика
7. біль внаслідок охолодження
8. кровотеча з ясен
9. витікання слини
10. боязнь відвідування стоматологів і лікування зубів

⚡ VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій

формі.

Гіподинамія, атрофія, естезіометрія, психопатія, одонтогенний, гіпермнезія, евпноє, остеонекроз, гіперкінезія, пневмоцефалія, спазмолітичний, аритмія, патогенез, хірургія, анопсія, соматастенія, цистоплегія, спленопатія, неврома, іхтіоз, іхтіотоксикоз.

✎ VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

В.

1. *Insufficiencia circulationis sanguinis stadii I.*
2. *Cardiosclerosis myocarditica cum arrhythmia fibrillaris.*
3. *Endocarditis septica subacuta cum viti cordis aortico rheumatico.*
4. *Infarctus myocardii parietis anterioris ventriculi sinistri transmuralis acutus.*
5. *Rheumatismus, activitas gradus II, cursus continue recidivus.*
6. *Hepatitis activa chronica cum transformatione in cirrhosim hepatis.*
8. *Pancreatitis chronica cum syndromodoroso manifesto.*
7. *Morbus ulcerosus, phasis exacerbationis, molestia mediae.*
9. *Asthma bronchiale, cursus molestia mediae, phasis remissionis.*
10. *Struma diffusata toxica gradus III, forma gravis.*

С.

1. *Pulpitis dentium deciduorum infantium.*
2. *Periodontitis dentium permanentium infantium.*
3. *Stomatitis herpetica acuta infantium.*
4. *Parotitis epidemica acuta.*
5. *Caries multiplex infantium.*
6. *Occlusio mixta.*
7. *Occlusio orthognatica.*
8. *Occlusio aperta in periodo temporali.*
9. *Candidosis infantium.*
10. *Fluorosis dentium.*

✎ VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою..

А.

1. Вроджена (набута) вада серця.
2. Ішемічна хвороба серця.
3. Недостатність мітрального клапана II ступеня.
4. Хронічний екзогенний поверхневий гастрит з помірною

- недостатністю секреторної функції шлунка.
5. Хронічний дифузний обструктивний гнійний бронхіт, фаза загострення. Дихальна недостатність I ступеня.
  6. Первинний хронічний гломерулонефрит, нефротичний синдром, фаза загострення.
  7. Гостра правобічна нижньодольова пневмонія.
  8. Двобічна застійна пневмонія.
  9. Гостра ниркова недостатність, фаза олігурії.
  10. Хронічна постгеморагічна залізодефіцитна анемія середньої важкості.
  11. Цукровий діабет, I типу, інсулінозалежний, тяжкий перебіг, стадія декомпенсації.

С.

1. Пульпіт постійних зубів дітей.
2. Періодонтит тимчасових зубів у дітей.
3. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит у дітей.
4. Гострий неепідемічний паротит.
5. Хронічний калькульозний субмаксиліт.
6. Хронічний паренхіматозний сіалоденіт.
7. Гострий артрит скронево-нижньощелепного суглоба.
8. Початкова форма карієсу постійних зубів у дітей.
9. Постійний прикус.
10. Гіпоплазія емалі

IX. Перекласти.

1.

A. Paralysisnervifacialis, eczemasquamosa, spasmussphincteris, colica hepatica, luxatio vertebrae primae, morbus hereditarius, haematomata multa, tremor alcoholicus, adipositas, recidivum morbi, status postfebrilis, asthma cardialis, insufficientia cordis acuta, syndromuminsufficientiaeimmunitatisacquisitae (SIIA).

C. Aphthae neonatorum, gangraena pulpae, athrophia gingivae, lingua geographica (glossitis desquamativa), hyperaesthesia colli dentis, labium leporinum, devitalisatio pulpae, roentgenographia panoramica.

2. Перелом ключиці, ацетонемічна блювота, переливання крові, прогресуюча гідроцефалія, закрита травма черепа, прогноз вивих коліна, хвороби, початкова глаукома, аплазія,глибока рана, важкі пологи, шлункова коліка.

§ 26. Афоризми

1. *Soli soli soli.* – Єдиному сонцю на землі (присвячення).
2. *In situ.* – В місці знаходження.
3. *Homo sine litteris.* – Неосвічена людина.
4. *Pulsate et aperietur vobis.* – Стукайте і вам відчинять.
5. *Nec tecum possum vivere, nec sine te.* – Не можу жити ні з тобою, ні без тебе.

5. LECTIO QUINTA

Т е м а: Окремі ТЕ, які позначають фізичні властивості, якості, відношення etc.

Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Вивчити грецькі терміноелементи (значення та варіантні форми).

Засвоїти лексичний мінімум до даної теми.

Уміти аналізувати та конструювати клінічні терміни із заданим значенням у словниковій формі.

Засвоїти особливості перекладу клінічних діагнозів.

§ 27. Окремі ТЕ, які позначають фізичні властивості, якості, відношення etc.

№з/п	Грецький ТЕ	Латинський еквівалент	Значення
А.			
1.	aut-	proprius, a, um verus, a, um	сам, власний, автоматичний; справжній
2.	all-	alienus, a, um	інший, змінений, незвичайний
3.	heter-	alter, ěra, ěrum	один із двох, інший, несхожий
4.	home-, hom-	aequalis, e	подібний, однаковий
5.	is-	par, paris	рівний
6.	anis-	impar, paris	нерівний
7.	ne(o)-	novus, a, um	новий, молодий
8.	tele-	remotus, a, um	віддалений
9.	pseud-	falsus, a, um; spurius, a, um	несправжній, уявний
10.	orth-, proct-	rectus, a, um	прямий, правильний
11.	xer-	siccus, a, um	сухий
12.	cry(o)-	frigidus, a, um	холодний
13.	macr-	magnus, a, um	великий
14.	megal-	major, jus	великий, збільшений
15.	micr-	parvus, a, um	малий
16.	olig-	minor, minus	малий, зменшений
17.	mes(o)-	medius, a, um	середній

18.	poly-	multus, a, um	численний; багато
19.	pan-, pant-	totus, a, um	весь, цілий
20.	brachy-	brevis, e	короткий
21.	brady-	tardus, a, um	повільний, сповільнений
22.	tachy-	celer, ěris, ěre	швидкий
23.	leuc-	albus, a, um	білий
24.	erythr-	ruber, bra, brum	червоний
25.	cyan-	coeruleus, a, um	темно-синій, синюшний
26.	melan-	niger, gra, grum	темний, чорний; той, що містить меланін
27.	chlor-	viridis, e	зелений
28.	xanth-	flavus, a, um	жовтий
29.	poli-	griseus, a, um	сірий
30.	glyc-	dulcis, e	солодкий
31.	hemi-	semi-	пів-, напів-; односторонній
32.	therm-	calor, oris m	температура, жар, теплий
33.	pyr-	ignis, is m	вогонь
34.	chrom-, chromat-	color, oris m	колір
35.	gluc-, glucos-	---	глюкоза
В			
36.	crypt-	latens, ntis	прихований
37.	xen-	alienus, a, um	чужий
38.	sten-	angustus, a, um	вузький
39.	platy-	latus, a, um	широкий
40.	dolich-	longus, a, um	довгий
41.	pachy-	crassus, a, um	товстий, потовщений
42.	typhl-	caecus, a, um	сліпий
43.	scler-	durus, a, um	твердий; той, що належить до склери
44.	lept-	pius, a, um	тонкий, ніжний; м'який
45.	hygr-	humidus, a, um	вологий
46.	pollak-	frequens, ntis	частий

§ 28. Лексичний мінімум

1. autohaemoterapia, aef – автогемотерапія, лікування, суть якого полягає в тому, що хворому вводять його ж кров (в м'яз, рідше під шкіру чи внутрішньовенно)

2. *allergia*, aef – алергія, змінена реактивність організму на дію яких-небудь речовин
3. *homeostasis*, isf – гомеостаз, сталість внутрішнього середовища організму
4. *isotonicus*, a, um – ізотонічний (розчин), осмотичний тиск якого рівний осмотичному тиску плазми крові
5. *neonatus*, a, um – новонароджений (з моменту народження до 28 днів)
6. *pseudolithiasis*, isf – псевдолітіаз, біль в правій підреберній області, не пов'язаний з холелітіазом (при гострому гепатиті, цирозі печінки etc.)
7. *orthodontia*, aef – ортодонтія, лікування і профілактика аномалій розвитку та деформацій зубів
8. *xerosis*, isf – ксероз, патологічна сухість шкіри
9. *cryotherapy*, aef – кріотерапія, лікування, яке базується на застосуванні низьких температур для охолодження тканин, органів та всього тіла
10. *macrocephalia*, aef – макроцефалія, аномалія розвитку: непомірно велика голова
11. *polyarthritis*, itidisf – поліартрит, запалення декількох суглобів
12. *bradycardia*, aef – брадикардія, знижена частота серцевих скорочень
13. *tachycardia*, aef – тахікардія, підвищена частота серцевих скорочень (більше 100 за хвилину)
14. *cyanosis*, isf – ціаноз, синютий відтінок шкіри та слизових
15. *melanoma*, atisn – меланома, злоякісна пухлина з клітин, які продукують меланін
16. *pandemia*, aef – пандемія, масове розповсюдження інфекції (грецьк. *demos* – земля, область, країна; народ)
17. *glycosuria*, aef – глюкозурія, наявність глюкози в сечі
18. *poliomyelitis*, itidisf – поліомієліт, запалення сірої речовини спинного мозку
19. *necrosis*, isf – некроз, припинення життєдіяльності тканин
20. *xanthopsia*, aef – ксантопсія, порушення зору, при якому всі предмети здаються пофарбованими в жовтий колір

§ 29. Контрольні питання

1. Навести приклади вживання вищевказаних латинських прикметників в анатомічних та фармацевтичних термінах.
2. Пояснити етимологію та значення термінів “автомобіль”, “тахометр”, “телефон”, “псевдонім”, “піроманія”, “піротехніка”, “альбінос” та ін.

§ 30. Вправи

📖 I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.

1. Xerodermia, autismus, heterochromia, platyspondylia, pollakiuria, heterogenes, isocoria (грецьк. kore – зіниця), anisocoria, prosopalgia, autopsya, glycogeusia, pseudoicterus, dacryorrhoea, oedema, laeukaemia, induratio, cariessicca, influenza (син. grippus).

2. Аутоалергія, кріокаутер, гідропарестезія, лептоспіроз, міотонія, тифлостаз, ізотермія, гіповітаміноз, гомеопатія, мікротом, ультрамікротом, некробіоз, ізоморфний, хлоропсія, бронхоспазм, хроматопсія, ахроматопсія.

📖 II. Назвати терміни з поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

masc- (-mastia, -podia, -opsia, -dactylia)

leuc- (-cytus, -penia, -cytosis, -cytolysis, -cytogenesis)

pan- (-arteriitis, -arthritis, -plegia, -otitis)

📖 III. Додати першу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ... ophthalmia, aef – сухість поверхні кон'юнктиви і рогівки

2. ... chirurgia, aef – сукупність хірургічних методів лікування, заснованих на локальному замороженні тканин

3. ... рпоё, ёsf – уповільнене дихання

4. ... kinesia, aef – відсутність активних рухів

5. ... rrhoea, aef – витікання гною

📖 IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. pan... – відчуття болю в усьому тілі

2. aut... – навязливий страх самотності

3. brady... – знижена частота пульсу

4. dactyl... –судорога (спазм) одного чи кількох пальців

5. balneo... – лікування ваннами

⚡V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

A.

1. руйнування еритроцитів
2. процес утворення еритроцитів
3. запалення сірої речовини спинного мозку
4. хірургічна операція пересадки органів чи тканин в межах одного організму
5. гнійне блювання
6. знижений вміст тромбоцитів в периферичній крові
7. виражена пітливість всього тіла
8. скорочення фаланг пальців
9. сповільнене дихання
10. неоднакова інтенсивність рефлексів лівої та правої частин тіла

C.

1. малі розміри нижньої щелепи
2. сухість у роті, обумовлена гіпосекрецією слинних залоз
3. надмірна чутливість зубів
4. вроджена короткість верхньої губи
5. стан, при якому зуби розвиваються, але не прорізуються
6. наявність зайвих зубів
7. забарвлення поверхні різців та ікол у чорний колір
9. наявність червоних плям на коронці зуба
10. сповільнення мовлення (через порушення рухливості язика)

⚡VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій формі.

Гіпермнезія, психопатія, кріокоагуляція, платистафілія, алопатія, анізоангіотонія, лапарометрія, тифлоптоз, ізохронізм, гетероплазія, склерит, панарицій, резекція, гігантизм, епілепсія, ангідремія, кардіомегалія, олігосіалія, гліколіз, брахіцефалія.

⚡VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

A.

1. Partus I, maturus, praecipitatus.

2. Ruptura cervicisuterigradusIdextrā.
  3. Partus praematurus, graviditas 35-36 septimanae; praesentatio natium.
  4. Graviditasextrauterinasuspiciosa.
  5. Secesusliquorisamniipraecox.
  6. Toxicosis gravidarum praecox. Emesisgravidarumgraduslevis.
  7. Sterilitasprimaria.
  8. Abortus praecox (tardus, tubarius, completus, incompletus, criminalis).
  9. Abortusspontaneusinterminograviditatis 12 septimanarum.
  10. Cystomaovariidextri.
- C.
1. Adentia totalis.
  2. Retentiodentium.
  3. Dystopia dentis traumaticaincompleta.
  4. Anterioocclusio.
  5. Microdentia.
  6. Diastēma.
  7. Trema.

✎ VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

A.

1. Міома матки.
  2. Саркома матки.
  3. Фіброміома матки.
  4. Водянка вагітних.
  5. Повне / неповне випадіння матки.
  6. Туберкульозний сальпінгіт.
  7. Лактаційний мастит.
  8. Ерозія шийки матки.
  9. Правобічна позаматкова трубна перешийкова вагітність.
  10. Пологи I, вчасні, потилично-переднє передлежання.
  11. Післяпологовий ендометрит.
  12. Ендометрит при пологах.
- C.
1. Нормальний прикус.
  2. Передній відкритий прикус.
  3. Часткова адентія.

4. Первинна адентія.
5. Транспозиція зуба.
6. Макродентія верхньої щелепи.
7. Задньоязиковий прикус нижніх зубів.

IX. Перекласти.

1.

A. Pulsus (altus, celer, aequalis), ulcus perforans duodeni, extractio dentis, erythema soleris, leucaemia in stadio remissionis, incisio furunculi, functio laesa, auscultatio cordis, contusiones multae, paralysis disseminata, lingua plicata, congelatio pedis sinistri gradus II, fractura manus.

C. Degeneratio pulpae, elongatio dentis, obturatio dentalis temporalis, obturatio dentalis permanens, abscessus linguae, obturatio canalis radialis dentis, occlusio permanens, occlusio mixta, lingua nigra pilosa.

2. Абсцес твердого піднебіння, інфекційна екзема, санація порожнини рота, пальпація печінки, гнійне запалення, злоякісна пухлина, холодний піт, суха гангрена, перелом коронки зуба, вивих коліна, скритий період, стабільний стан, каріозна пляма.

§ 31. Афоризми

1. Ut sis noctu levis, sit tibi cena brevis. – Щоб уночі ти був легким, нехай обід буде тобі коротким (щоб уночі легко спати, треба менше обідати)!
2. Similis simili gaudet. – Подібний радіє подібному.
3. Similia similibus curantur. – Подібне лікується подібним (принцип гомеопатії).
4. Contraria contrariis curantur. – Протилежне лікується протилежним (принцип аллопатії).
5. Omne nimium nocet. – Все зайве шкодить.

6. LECTIO SEXTA

Т е м а: Систематизація грецько-латинських дублетних позначень.
Конструювання клінічних термінів.

Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Системно засвоїти грецько-латинські дублетні позначення.
Уміти осмислено аналізувати етимологічні та семантичні аспекти структури клінічних термінів.
Уміти конструювати клінічні терміни із заданим значенням у словниковій формі.
Засвоїти методику перекладу клінічних діагнозів.

§ 32. Систематизація грецько – латинських дублетних позначень

№ з/п	Значення	Латинський еквівалент	Грецький ТЕ	Етимологія
1.	людина	homo, inis m	anthrop-	ἄνθρωπος anthropos людина
2.	тіло	corpus, oris n	somat-	σῶμα, σῶματος soma, somatos тіло (з головою і шиєю, без кінцівок)
3.	шкіра	cutis, is f	derm-, dermat- -dermia	δέρμα, δέρματος derma, dermatos шкіра
4.	голова	caput, itis n	kephal-, cephal-	κεφαλή kephale голова
5.	груди, грудна клітка	pectus, oris n; thorax, acis m	steth-	στήθος stethos груди
6.	живіт, черев	abdomen, inis n	lapar-	λαπάρα lapara пах, бік
7.	рука	manus, us f	cheir-, chir-	χείρ cheir рука
8.	нога, стопа	pes, pedis m	pod-	πούς, ποδός pus, podos нога, стопа
9.	кінцівка	membrum, i n	acr-	ἄκρον акрон верхівка, край
10.	палець	digitus, us m	dactyl-	δάκτυλος daktylos палець
11.	ніготь	unguis, is m	onych-	ὄνυξ, ὄνυχος onyx, onychos ніготь
12.	волосся	capillus, i m; pilus, i m	trich-	θρίξ, τριχός thrix, trichos волосся
13.	вухо	auris, is f	ot-	οὖς, ὠτός otus, otos вухо
14.	око	oculus, i m	ophthalm-	ὀφθαλμός ophthalmos око
15.	ніс	nasus, i m	rhin-	ρίς, ρινός rhis. rhinos ніс
16.	рот	os, oris n	stomat-	στόμα, στόματος stoma, stomatos рот, уста
17.	головний мозок	cerebrum, i n	encephal-	ἐγκέφαλος enkephalos головний мозок
18.	повіка	palpebra, ae f	blephar-	βλέφαρον blepharon повіка

19.	роговка	cornea, ae f	kerat-	κέρας, κέρατοςkeras, keratos ρίγ, ρογοβα речовина
20.	кон'юнктива	coniunctiva, aef	coniunctiv-	con-jungēre з'єднувати
21.	кришталік	lens, lentisf	phac-	φακόςphakos сочевиця
22.	губа	labium, i n	cheil-	χειλοςcheilos губа
23.	зуб	dens, dentis m	odont-	ὀδούς, ὀδόντοςodus, odontos зуб
24.	язик	lingua, ae f	gloss-	γλῶσσα glossa язик
25.	піднебіння	palatum, i n	uran-	οὐρανός uranos небо, піднебіння
26.	ясна	gingiva, ae f	ul-	οὖλον ulon ясна
27.	щока	bucca, ae f	mel-	μέλος melos кінцівка
28.	верхня щелепа	maxilla, ae f	gnath-, -gnathia	γνάθος gnathos щелепа
29.	нижня щелепа	mandibula, ae f	-genia	γένειον geneion підборіддя
30.	підборіддя	mentum, i n	-genia	γένειον geneion підборіддя
31.	звук, голос	vox, vocis f; sonus, i m	phon-	φωνή phone голос
32.	гортань	larynx, ngis m	laryng-	λάρυγξ larynx гортань
33.	трахея	trachea, ae f	trache-	τραχύς trachys шосткий, нерівний
34.	бронх	bronchus, i m	bronch-	βρόγχος bronchos бронх
35.	легеня	pulmo, onis m	pneumon-	πνεύμων pneumon легеня
36.	плевра	pleura, ae f	pleur-	πλευρά pleura бік, ребро
37.	серце	cor, cordis n	cardi-	καρδία kardia серце
39.	молочна залоза	mammary, ae f	mast-	μαστός mastos грудна залоза
40.	очеревина	peritoneum, i n	periton(e)-	περί peri навколо + τείνω teino обтягувати
41.	нутрощі	viscera (plur.)	splanchn-	σπλάγχνον, pl. σπλάγχνα splanchnon, splanchna нутрощі

42.	глотка	pharynx, ngis m	pharyng-	φάρυγξ, φάρυγγος pharynx, pharyngos горло, глотка
43.	стравохід	oesophagus, i m	oesophag-	οἰσοφάγος oisophagos від οἶσω oisobуду носити (fut. від φέρω phero носити) + φαγεῖν phagein їсти
44.	шлунок	ventriculus, i m	gastr-	γαστήρ gaster шлунок
45.	дванадцятипала кишка	duodenum, i n	duoden-	duodeni дванадцять
46.	ободова кишка	colon, i n	col-	κόλον kolon товста кишка
47.	тонка кишка	intestinum tenue, i/is n	enter-	ἔντερον enteron кишка
48.	пряма кишка	rectum, i n	proct-	πρωκτός proktos задній прохід, пряма кишка
49.	сліпа кишка	caecum, i n	typhl-	τυφλόστυφλος сліпий
50.	печінка	hepar, atis n	hepat-	ἥπαρ hepar печінка
51.	жовчний міхур	vesica fellea, ae/ae f vesica biliaris, ae/is f	cholecyst-	χολή chole жовч + κύστις kystis міхур
52.	підшлункова залоза	pancreas, atis n	pancreat-	πᾶν pan все, весь + κρέας kreas м'ясо
53.	пупок	umbilicus, i m	omphal-	ὀμφαλός omphalos пуп
54.	селезінка	lien, enis m	splen-	σπλήν splen селезінка
55.	червоподібний відросток	appendix, icis f	append-, appendic-	ad- до + pendēre висіти
56.	нирка	ren, renis m	nephr-	νεφρός nephros нирка
57.	ниркова миска	pelvis renalis, is/is f	pyel-	πύελος pyelos корито

58.	сечовід	ureter, eris m	ureter-	οὐρητήρ ureter сечовід βιδοῦρον uron сеча + τηρέω tereo зберігати, затримувати
59.	сечовий міхур	vesica urinaria, ae/ae f	cyst-	κύστις kystis міхур
60.	сечовипускний канал	urethra, ae f	urethr-	οὐρήθρα urethra сечовипускний канал βιδοῦρον uron сеча + τηρέω tereo зберігати, затримувати
61.	яєчко, чоловіча статева залоза	testis, is m	orchi-, orchidi-	ὄρχις orchis чоловіча статева залоза
63.	матка	uterus, i m	metr-, hyster-	μήτρα metra матка; ὑστέρα hystera матка
64.	піхва	vagina, ae f	colp-	κόλπος kolpos піхва
65.	шийка матки	cervix uteri, icis/i f	trachel-, cervic-	cervix, icis f шия, шийка
66.	яєчник	ovarium, i n	oophor-	ὄν оон яйце + φέρω phero носити
67.	яйце	ovum, i n	oo-	ὄν оон яйце
68.	маткова труба	tuba uterina, ae/ae f	salping-	σάλπιγξ, σάλπιγγος salpinx, salpingos труба
69.	придатки	adnexa, orum n (plur.)	adnex-	ad- до +nectere прив'язувати
70.	навколосерцева сумка	pericardium, i n	pericard(i)-	περί peri навколо + καρдіа kardia серце
71.	м'язова оболонка серця	myocardium, i n	myocard(i)-	μῦς, μυός mys, myos м'яз + καρдіа kardia серце
72.	внутрішня оболонка серця	endocardium, i n	endocard(i)-	ἐνδον endon всередині + καρдіа kardia серце
73.	судина	vas, vasis n	angi-	ἀγγεῖον angeion судина

74.	вена	vena, ae f	phleb-	φλέψ, φλεβός phleps, phlebos вена
75.	артерія	arteria, ae f	arteri-	ἀήρ aēr повітря + τηρέω tereo зберігати, затримувати
76.	капіляр	vas capillare, vasis capillaris n	capillar-	capillus від capitis pillus волос голови
77.	пульс	pulsus, us m	sphygm-	σφυγμός sphygmos пульсація крові в артерії
78.	тканина	textus, us m	hist-	ἵστός histos тканина
79.	м'яз	musculus, i m	my(o)-, myos-	μῦς, μύς mys, myos м'яз
80.	клітина	cellula, ae f	cyt-	κύτος kytos порожнина (клітка)
81.	сухожилок	tendo, inis m	ten-	τένων tenon сухожилок
82.	молоко	lac, lactis n	galact-	γάλα, γάλακτος gala, galaktos молоко
83.	жир	adeps, ipis m	lip-	λίπος lipos жир
84.	сало	sebum, i n	steat-	στέαρ, στέατος stear, steatos сало, жир
85.	кістка	os, ossis n	oste-	ὀστέον osteon кістка
86.	кістковий мозок	medulla ossium, ae/ium f	myel-	μυελός myelos кістковий мозок, спинний мозок
87.	суглоб	articulatio, onis f	arthr-	ἄρθρον arthron суглоб
88.	хрящ	cartilago, inis f	chondr-	χόνδρος chondros зернятко, хрящ
89.	хребець	vertebra, ae f	spondyl-	σπόνδυλος spondylos хребець
90.	хребтовий стовб, хребет	columna vertebralis, ae/is f	rhachi-, spondyl-	ράχις rhachis спина, хребет; σπόνδυλος spondylos хребець
91.	коліно	genu, us n	gon-	γόνυ gony коліно
92.	спинний мозок	medulla spinalis, ae/is f	myel-	μυελός myelos кістковий мозок, спинний мозок

93.	мозкова оболона	mater, tris f	mening-	μῆνιγξ, μῆνιγγοσ meninx, meningos оболонка, мозкова оболонка
94.	нерв	nervus, i m	neur-	νεῦρον neuron нерв
95.	зір	visus, us m	ops-, optic-, -opsia, -opia	ὠψις opsis зір
96.	слух	auditus, us m	acustic-, -acusia	ἄκουστικός akustikos слух
97.	нюх	olfactus, us m	osm-	ὀσμὴ osme запах, нюх
98.	смак	gustus, us m	geus-	γεῦσις geusis смак
99.	дотик	tactus, us m	----	tangere торкатись
100.	апетит	appetitus, us m	orex-	ὄρεξις orexis бажання
101.	нудота, блювання	vomitus, us m	emesis, emet-	ἔμεσις від εμέω emeo нудити
102.	пологи	partus, us m	toc-	τόκοσ tokos пологи
103.	розум	mens, mentis f; ratio, onis f	phren-	φρήν phren діафрагма (“місцезнаходження душі”), дух, розум
103.	залоза	glandula, ae f	aden-	ἀδὴν adenзалоза
104.	слізний мішок	saccus lacrimalis, i/is m	dacryocyst-	δάκρυον dakryon слезоакύστις kystis міхур
105.	щитоподібна залоза	glandula thyreoidea, ae/ae f	thyr-	θυρεός thyreos продовгуватий щит (εἶδησ-eides подібний)
106.	привушна залоза	glandula parotis, ae/tidis f	parot-	παρά para-біля + οὖς, ὠτός us, otos вухо
107.	кров	sanguis, inis m	haem, haemat-, aem-	αἷμα haima кров

108.	сеча	urina, ae f	ur-, uria	οὔρον uron сеча
109.	жовч	bilis, is f; fel, fellis n	chole-	χολή chole жовч
110.	лімфа	lymphā, ae f	lymph-, chyl-	lymphapрозора, джерельна вода
111.	сік	succus, i m	chyl-	χυλός chylos сік
112.	гній	pus, puris n	py(o)-	πύον pyon гній
113.	піт	sudor, oris m	hidr-	ἰδρώς hidrosпіт
114.	вода	aqua, ae f	hydr-	ὔδωρ hydor вода
115.	отрута	venenum, i n	tox-, toxic-	τοξικός toxikos отрутадлязмащування стріл
116.	конкремент, камінь	concrementum, i n; calculus, i m	lith-	λίθος lithos камінь
117.	сльоза	lacrima, ae f	dacry-	δάκρυον dakryon сльоза
118.	слина	saliva, ae f	sial-	σίαλον sialon слина
119.	волога, рідина в тілі	humor, oris m	hygr-	ὕγρός hygros рідкий, вологий
120.	спинномозкова рідина	liquor, oris m	---	liquēre бути рідким
121.	кал	faeces, ium f (plur.)	copr-	κόπρος kopros випорожнення
122.	хвороба	morbus, i m	nos-	νόσος nosos хвороба
123.	ліки	medicamentum, i n	pharmac-	φάρμακον pharmakon ліки
124.	жінка	femina, ae f	gyn-, gynaec-	γυνή, γυναικός gyne, gynaikos жінка, дружина
125.	чоловік	mas, maris m; vir, viri m	andr-	άνήρ, άνδρός aner, andros чоловік
126.	дитина	infans, ntis m, f	paed-	παῖς, παιδός pais, paídos дитина

127.	стара людина	senex, is m, f	ger-, geront-	γέρων, γέροντος geron, gerontos стара людина
128.	лікар фахівець	medicus, i m	-iater -logus	ἰατρός iatros лікар λόγος logos слово, вчення
129.	місце	locus, i m	top-	τόπος topos місце
130.	грижа	hernia, ae f	-cele, es f	κήλη kele грижа, кіста, пухлина
131.	пухлина	tumor, oris m	onc-	ὄγκος onkos об'єм, розмір
132.	рак	cancer, cri m	carcin-	καρκίνος karkinos рак
133.	час	tempus, oris n	chron-	χρόνος chronos час
134.	колір	color, oris m	chrom-, chromat-	χρῶμα chroma колір, фарба
135.	біль	dolor, oris m	-algia, -odynia	ἄλγος algos біль; ὀδύνη odyne біль
136.	жар, тепло	calor, oris m	therm-	θέρμη therme тепло, спека
137.	сон	somnus, i m	hypn-	ὑπνος hypnos сон
138.	труп	cadaver, eris n	necr-	νεκρός nekros мертвий
139.	змертвіння, смерть	mors, mortis f	thanat-	θάνατος thanatos смерть
140.	причина	causa, ae f	aeti-	αἰτία aitia причина
141.	пам'ять	memoria, ae f	-mnesia, -mnesis	μνήμη mneme пам'ять, запам'ятовування
142.	обличчя, поверхня	facies, ei f	prosop-	πρόσωπον prosopon обличчя, лице

§ 33. Контрольні питання

1. При конструюванні медичних термінів використовують початкові і кінцеві ТЕ. Який з ТЕ *derm-*, *dermat-*, *-dermia* частіше буває початковим у складі клінічного терміна, а який кінцевим та визначає словникову форму. Навести приклади.
2. Пояснити етимологію та значення термінів “психосоматика”, “хіромантія”, “мастодонт”, “фонетика”, “гастроном”, “галактика”, “орхідея” та ін.

§ 34. Вправи

📖 I. Прочитати, виділити ТЕ та пояснити їх значення.

1. Tensiointrapleuralis, stenocardia, coprostasis, paresisaccomodationis, spasmuslocalisatus, hyperaesthesiadentium, abscessuspalatiduri, chyluria, synpsychalgia, alloaesthesia, ophthalmia, sectiocaesarea, brachyphalangia, leptoprosopia, dolichocolon, adactylia, pyrosis, menorrhoea, polydactylia, myopathia.

2. Ксенотрансплантація, етіопатогенез, алотрансплантація (син. гомеотрансплантація), альбінізм, агалактія, брадіакузія, пахідермія, акуметр, гіпогідратація, танатофобія, ектопія, поліоенцефаліт, синдактилія.

📖 II. Назвати терміни з поданими ТЕ в словниковій формі, пояснити їх значення.

haem(at)- (-logia, -uria, -oma, -angioma, -lysis, -stasis

py(o)- (-uria, -rrhoea, -aemia, -thorax, -dermia)

-therapia(chimio-, physio-, thermo-, helio-)

📖 III. Додати першу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. ... stenosis, isf – звуження просвіту сечовипускного каналу

2. ... orexia, aef – відсутність апетиту

3. ... mycosis, isf – ураження нігтів паразитичними грибками

4. ... plegia, aef – тепловий удар

5. ... genesis, isf – походження і розвиток хвороби чи

хворобливого процесу

📖 IV. Додати другу частину терміна, яка б відповідала значенню слова.

1. рап... – відчуття болю в усьому тілі
2. хеп... – нав'язливий страх – боязнь незнайомих людей
3. гипн... – лікування гіпнотичним навіюванням
4. cry... – підвищена чутливість до холоду
5. brady... – уповільнене дихання

⚡V. Утворити терміни за вказаним значенням. Записати їх у словниковій формі.

А.

1. каловий камінь (утворення із затверділих випорожнень)
2. відсутність чутливості в дистальних відділах кінцівок
3. хворобливе загострення нюху
4. параліч мімічної мускулатури, зумовлений ураженням лицевого нерва
5. підвищена чутливість до холоду
6. витікання гною
7. лицевий спазм
8. лікування гормонами
9. прискорений ріст нігтів
10. оперативне відновлення функції суглоба

С.

1. грибкове захворювання ротової порожнини
2. сухість губ
3. зниження поверхневої чутливості
4. пластична операція відновлення форми підборіддя
5. вузькі зуби
6. роздвоєння язика
7. відсутність смаку
8. обмежене новоутворення з грануляційної тканини
9. великі зуби
10. стирання зубів

⚡VI. Транслітерувати терміни латинською мовою в словниковій формі.

Гіподинамія, гіпермнезія, психопатія, хіладенектазія, гіпостаз, оніхія, лептотріхоз, копростаз, гіпналгія, аутопсія, пірогенний, флегмона, спазмофілія, піроманія, просопальгія, гірудотерапія, люмбаго, абазія, аднексит, фармацевт, фоніатр, кардіолог, окуліст, діагност.

✎ VII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

1. Erysipelas facieibulloserythematosum primarium molestiae mediae.
2. Hepatitis Aviralis anicterica molestiae mediae.
3. Morbilli, forma typica, cursus gravis.
4. Botulismus, typus A, molestiae mediae, syndromum infectiosotoxicum, ophthalmoparalyticum, dyspepticum.
5. Dyskinesia intestinorum spastica.
6. Pneumonia inferiolaris dextrolateralis.
7. Cholerae-tor, forma gastroenterica.
8. Diphtheria faucium molestiae mediae paresi palati et myocarditide complicata.
9. Ascariasis, stadium intestinale.
10. Emphysema pulmonis.

✎ VIII. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

1. Гостре респіраторне захворювання.
2. Геморагічна гарячка.
3. Вірусний гепатит Б, жовтянична форма, важкий перебіг.
4. Енцефаломієліт після вітряної віспи.
5. Гостра дизентерія, гастроентероколітична форма.
6. Черевний тиф, типова форма, середня важкість.
7. Гангрена і некроз легені.
8. Гострий аденовірусний фолікулярний кон'юнктивіт.
9. Хронічний вірусний гепатит С.
10. Гострий паралітичний остеомиєліт.

📖 IX. Перекласти.

1.

A. Vomitus biliosus, extractio fetus, morbus insanabilis, oedema cerebri, lingua nigra, gangraena humida, fractura digiti medii, colica gastrica, cysta palatina, rabies e morsu canis, hypoxia foetus, diplegia facialis, prognosis (bona, mala, pessima, dubia).

C. Decalcificatio dentis, anaesthesia infiltrativa, keratosis mucosae oris, leontiasis, facies avis, mumificatio pulpaе, naevus, papilloma mucosum oris, fractura dentis compressiva, struma radice linguae.

2. Ниткоподібний пульс, блукаюча нирка, діабетична кома, гострий живіт, складний герпес, доброякісна пухлина, цироз печінки, складний перелом основи черепа, летальний прогноз, прогресуюча атрофія, ампутація правої стопи, сухий кашель.

§ 35. Афоризми

1. Si vis amari, ama. – Якщо хочеш бути коханим (коханою) – люби.
2. Tempus vulnera sanat. – Час лікує рани.
3. Vale et me ama. – Будь здоровий і люби мене (*заключна фраза у листах древніх римлян*).
4. Sine labore non est panis in ore. – Без праці нема в роті хліба.
5. Verba volant, scripta manent. – Слова відлітають, написане залишається.

7. ЛЕСТИО СЕРТИМА

Т е м а: Систематизація грецьких терміноелементів.

Конструювання клінічних термінів.

Переклад клінічних діагнозів.

Ц і л і: Системно засвоїти грецько-латинські дублетні позначення.

Уміти осмислено аналізувати етимологічні та семантичні аспекти структури клінічних термінів.

Засвоїти методикау перекладу клінічних діагнозів.

Вивчити грецькі терміноелементи (значення та варіантні форми).

Уміти перекладати клінічні діагнози, дотримуючись правильного порядку слів та правил узгодження.

§ 36. Систематизація грецьких терміноелементів

№ з/п	Значення	Грецький ТЕ	Етимологія
1.	життя	bi(o)-	βίος
2.	смерть	thanat	θάνατος
3.	дихання	-pnoë	πνοή
4.	народження, походження, розвиток	-gen-, -genesis	γένεσις
5.	відчуття, чутливість	-aesthesia	αἴσθησις
6.	слабкість	-asthenia	ἀσθενεία
7.	дути, дихати	spir-	spirare
8.	повітря, газ (в органі)	pneum-, pneumat-	πνεῦμα, ατις
9.	повітря	aër-	ἀήρ
10.	рух	-kinesia, -kinesis	κινέσις
11.	виділення, секреція	crin-	κρίνω
12.	недостатня кількість, зменшення кількості клітин	-penia	πενία
13.	збільшення кількості клітин	-cytosis	κυτόσις

14.	витікання (рідини, секрету)	-rhoea	ῥέω
15.	кровотеча	-rhagia	ῥήγνυμι
16.	застій	-stasis	στάσις
17.	напруження, тонус	-tonia	τόνος
18.	гідростатичний тиск	-tensio	tensio, onis f
19.	утворення, розвиток (тканин, клітин, органів)	-plasia	πλάσσω
20.	вироблення (крові, сечі)	-po(i)esis	ποιήσις
21.	живлення	-trophia	τροφή
22.	поїдання, поглинання	-phagia	φάγειν
23.	кисень, окислений	oxy-	ὀξύς
24.	схильність, любов	-philia	φιλία
25.	страх, хвороблива боязнь	-phobia	φόβος
26.	направлений, діючий	trop-	τρόπος
27.	душевний, духовний; психіка	psych-	ψυχή
28.	параліч	-plegia	πλήγη
29.	причина	aeti-	αἰτία
30.	форма, будова	morph-	μορφή
31.	дія, діяльність, реактивність	-ergia, -urgia	ἔργον
32.	сила	-dynamia	δύναμις
33.	знання	-gnosis	γνώσις
34.	пам'ять	-mnesia, -mnesis	μνήμη
35.	розум	-phren-	φρήν
36.	діафрагма	phrenic-	φρενικός
37.	виродок, вада	terat-	τέρας, ατος, τό
38.	рослина	phyt-	φύτον
39.	природа	phys	φύσις
40.	жар, лихоманка	pyr-	πύρ
41.	сам, власний, автоматичний	aut-	αὐτός
42.	інший, змінений, незвичайний	all-	ἄλλος

43.	один із двох, інший, несхожий	heter-	έτερος
44.	подібний, однаковий	home-, hom-	ὁμοιος
45.	рівний	is-	ἶσος
46.	нерівний	anis-	ἄνισος
47.	новий, молодий	ne(o)-	νέος
48.	віддалений	tele-	τέλη
49.	несправжній	pseud-	ψευδός
50.	прямий, правильний	orth-	ὀρθός
51.	сухий	xer-	ξηρός
52.	вологий	hygr-	ὕγρος
53.	холодний	cry(o)-	κρύος
54.	теплий	therm-	θέρμη
55.	великий	macr-	μακρός
56.	малий	micr-	μικρός
57.	великий, збільшений	megal-	μέγας
58.	малий, зменшений	olig-	ὀλίγος
59.	багато	poly-	πολύς
60.	весь, цілий	pan-, pant-	πᾶς, πάντος
61.	короткий	brachy-	βραχύς
62.	повільний, сповільнений	brady-	βραδύς
63.	швидкий, частий	tachy-	ταχύς
64.	колір; відноситься до хрому	chrom-	χρῶμα, ατος
65.	білий	leuc-	λευκός
66.	червоний	erythr-	έρυθρός
67.	темно-синій, синюшний	cyan-	κυάνεος
68.	темний, чорний; той, що містить меланін	melan-	μέλας
69.	зелений	chlor-	χλωρός
70.	жовтий	xanth-	ξαντός
71.	сірий	poli-	πολιός
72.	солодкий	glyc-	γλύκυσ
73.	глюкоза	gluc-, glucos-	Glucosum, i n
74.	пів-, напів-; односторонній	hemi-, semi-	ήμι

75.	змертвіння	necr-	νεκρός
76.	направлений	trop-	τρόπος
77.	розширення	-ectasia	έκτασις
78.	звуження	-stenosis	στενός
78.	опущення	-ptosis	πτῶσις
79.	прикріплення, фіксація	-pexia	πῆξις
80.	затвердіння, ущільнення	-sclerosis	σκληρός
81.	пом'якшення (патологічне)	-malacia	μαλακός
82.	руйнування; звільнення від спайок, рубців	-lysis, -lyt	λύσις
83.	відновлювальна пластична операція	-plastica	πλαστική
84.	відношення до шару	tom-	τόμος
85.	розтин	-tomia	τομή
86.	накладання штучного отвору	-stomia	στῶμα
87.	накладання шва	-rhapsia	ράφη
88.	розщеплення органа	-schisis	σχίσις
89.	наука, розділ дисципліни	-logia	λόγος
90.	порушення мови	log-	λόγος
91.	інструментальний огляд, дослідження	-scopia	σκοπέω
92.	вимірювання	-metria	μέτρον
93.	процес записування, графічна реєстрація	-graphia	γράφω
94.	рентгенівський знімок, результат реєстрації	-gramma	γράμμα
95.	лікування (нехірургічне, чим - небудь)	-therapia	θεραπεία
96.	лікування (кого – небудь, чого - небудь)	-iatria	ιατήρ
97.	хвороба	nos-	νόσος
98.	захворювання	path-, -pathia	πάθος

99.	біль	-algia, -algesia, -odynia	ἄλγος, ἀλγεσία, ὀδυνή
100.	видалення	-ectomy	ἐκτομή
101.	запалення	-itis	ίτις
102.	захворювання незапального характера	-osis (-iasis)	όσις
103.	пухлина	-oma	ώμα
104.	захворювання різноманітного характеру; отруєння	-ismus	ίσμος

§ 37. Контрольні питання

1. Яке латинське слово є дублетом до кінцевого ТЕ *-itis*?
2. Транслітеруйте латинською мовою в словниковій формі слово *хейлосхіз*.
3. Назвіть грецько-латинські дублети зі значенням *пухлина*?
4. Перекладіть ТЕ *brachy, brady*.
5. Яку позицію в терміні займають ТЕ *plastica*.
6. Яку позицію в терміні займають ТЕ *-sclerosis, scler-*?
7. Яка різниця в семантиці ТЕ *chrom*, та *chlor*?
8. Якому латинському ТЕ відповідає український суфікс *-ізм*?

§ 38. Вправи

✎ I. Прочитати. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

A

Haemorrhagia subarachnoidalis cerebri, periodus insultus acuta.

Aneurysma vasorum cerebri.

Insultus haemorrhagicus in regione vascularisationis arteriae cerebri mediae sinistrae, periodus acuta, stadium symptomatum focalium.

Hemiplegia et haemiaesthesia dextrolateralis, aphasia motoria.

Morbus hypertonicus stadii III, atherosclerosis cerebri.

Insultus thromboticus ischaemicus in regione vascularisationis vertebrobasilari, periodus restituta.

Syndromum Vallenbergi – Zacharcenco alternans (syn.: syndromum medullae oblongatae laterale; syndromum thrombosis arteriae cerebelli inferioris posterioris).

Atherosclerosis arteriarum cerebralium et vertebrarium, osteochondrosis cervicalis.

Crisis ischsemica transitoria gravis in regione vascularisationis arteriae cerebri posterioris dextrae.

Atherosclerosis vasorum cerebri, stenosis arteriarum cerebralium et vertebrarium utriusque, hypertensio arterialis.

Crisis hypertonica cerebri molestiae mediae.

Morbus hypertonicus stadii II.

✍ II. Виписати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

A

Ураження п'ятого поперекового корінця справа, рецидивний перебіг, стадія загострення, виражений больовий синдром. Osteochondrosis IV-V поперекових хребців.

Лівобічна люмбоішіалгія, синдром грушоподібного м'яза, рецидивний перебіг, стадія неповної ремісії з помірним больовим синдромом. Osteochondrosis V поперекового та I крижового хребців.

Гнійний менінгіт, важка форма.

Хронічна стадія епідемічного енцефаліту, дрижально-ригідна форма з вираженим аміостатичним синдромом.

Післятравматичний арахноенцефаліт з пірамідною недостатністю і ліквородинамічними порушеннями.

Розсіяний склероз, порушення функцій тазових органів, IV ступінь важкості, прогресивний перебіг.

Гострий розсіяний енцефаломієліт (енцефаломієлополірадикулоневрит); виражений змішаний тетрапарез, порушення чутливості за поліневритичним типом.

Сирингомієлія, шийно-грудна форма, млявовиражений парез верхніх кінцівок, помірно виражений парез нижніх кінцівок, порушення чутливості за сегментарно-дисоційованим типом у сегментах V шийного та IV грудного хребців.

Бічний аміотрофічний склероз, генералізована форма, змішаний тетрапарез, виражений бульбарний синдром.

Міопатія, ювенільна форма (Ерба – Рота), помірновиражене порушення функції м'язів плечового пояса.

✍ III. Прочитати уголос. Перекласти клінічні діагнози українською мовою.

C

Pathologia dentium: hypoplasia enameli (systemica et localis); fluorosis endemica; vitia congenita/terata textuum durorum dentium; caries et eius complicationes in dentibus temporalibus et permanentibus infantium; lesiones dentium traumatica.

Pathologia parodontii: gingivitis; morbi parodontii idiopathici; parodontitis.

Pathologia tunicae mucosae cavitatis oris (TMCO): morbi allergici TMCO; anomaliae pathologiae linguae; mycoses TMCO; transformationes TMCO ad pathologias systemicas; transformationes TMCO ad morbos specificos; manifestationes morborum infectiosorum et viralium acutorum (diphtheria, varicella, morbilli, mononucleosis, scarlatina); morbi virales TMCO (stomatitis herpetica acuta, stomatitis herpetica recidiva, herpes zoster); cheilitides symptomaticae et autonomae.

Morbi inflammatorii regionis maxillaro-facialis: periostitis, osteomyelitis maxillae et mandibulae; pathologiae articulationis temporomandibularis; pathologiae glandularum salivariarum; lymphadenitis, inflammationes/processus inflammatorii anodontogenae textuum mollium (furunculus, carbunculus, erysipelas); inflammationes specificaе /processus inflammatorii specifici (tuberculosis, syphilis, aktynomycosis); phlegmonae et abscessus.

Traumata regionis maxillo-facialis: laesiones anodontogenae textuum mollium (vulnera, combustiones) dentium, maxillae et mandibulae, ossium facialium, articulationis temporomandibularis.

Tumores et malformationes/neoplasmata regionis maxillaro-facialis: tumores benigni, malformationes/neoplasmata textuum mollium faciei; tumores maligni textuum mollium et ossium faciei.

Vitia congenita/terata faciei: cheiloschisis/fissura labii superioris, processus alveolaris, palate duri, palati mollis (segreges et terebrantes); anomaliae fixationis textuum mollium cavitatis oris (frenulorum labiorum, linguae, vestibulum non profundum/subtile/parvum cavitatis oris); syndroma congenita.

Morbi articulationis temporomandibularis, ankylosis.

§ 38. Афоризми

1. Aliud ex alio nascitur. – Одна біда породжує іншу.
2. Nomen est omen. Ім'я – це знак.
3. Honores mutant mores. – Почесті змінюють звичаї.
4. Tantum possumus, quantum scimus. – Ми можемо стільки, скільки знаємо.
5. Natura horret vacuum. – Природа боїться порожнечі.

8. ЛЕСТІО ОСТАВА

Т е м а: Контроль змістового модуля №6.

Підготовка до змістового модуля.

Переклад клінічних діагнозів (онкологія).

Ц і л і: Системно засвоїти розділ «Клінічна термінологія».

Уміти осмислено аналізувати етимологічні та семантичні аспекти та структури клінічних термінів.

Запам'ятати грецько-латинські дублетні позначення, окремі грецькі терміноелементи, грецькі та латинські префікси.

Вивчити лексичні мінімуми.

Уміти аналізувати та конструювати клінічні терміни.

Вміти перекладати клінічні терміни латинською мовою в словниковій формі.

Знати характерні структурні особливості клінічних термінів та правила їх конструювання.

Засвоїти методику перекладу клінічних діагнозів.

§ 40. Підготовка до змістового модуля №6

Схема та зміст завдань змістового модуля

I. Написати грецько-латинські дублети із значенням (6):

E.g.: голова	kephal-, cephal-	caput, itis n
--------------	------------------	---------------

NB! Повторити систематизацію грецько-латинських дублетних позначень.

II. Написати грецькі терміноелементи із значенням (5):

E.g.: біль	-algia, -algesia, -odynia
------------	---------------------------

NB! Повторити систематизацію грецьких ТЕ.

III. Сконструювати клінічні терміни та записати їх у словниковій формі (7):

E.g.: біль м'яза	E.g.: myalgia, ae f
------------------	---------------------

A

1. пухлина з м'язевої тканини;
2. пухлина з кісткової тканини;

3. пухлина з хрящової тканини;
4. подібне до пухлини скупчення крові внаслідок крововиливу;
5. розширення жовчного міхура;
6. розширення бронхів;
7. розширення (порожнини) шлунка;
8. звуження бронхів;
9. звуження гортані;
10. опущення матки;
11. видалення легені;
12. видалення нирки;
13. видалення селезінки;
14. видалення шлунка (повне) ;
15. розтин матки;
16. розтин трахеї;
17. видалення шлунка (повне);
18. захворювання нирок (загальна назва);
19. нирковокам'яна хвороба;
20. фіксація нирки до сусідніх анатомічних утворень;
21. пухлина з потових залоз;
22. реакція розкладу речовини з участю води;
23. гній в сечі;
24. накладання отвору жовчного міхура;
25. рентгенографія спинного мозку;
26. розтин спинного мозку;
27. видалення молочної залози;
28. наука про хвороби очей і їх лікування;
29. лікарський засіб + страх (страх вживати ліки);
30. вище норми + дія (підвищена реактивність організму);
31. нище норми + дія (знижена реактивність організму);
32. серце + удар (тимчасова зупинка серця при операції на серці);
33. причина + діючий (направлений проти причини захворювання);
34. психіка + народжений (обумовлений психічною травмою);
35. сеча + застій (застій сечі);
36. сеча + страх (страх появи позиву на сечовипускання при незручних обставинах);
37. червоний + утворення (утворення еритроцитів);
38. форма, вид + наука (комплекс наук про форму та будову організмів);
39. запалення головного мозку, спинного мозку, хребта, суглоба;

40. запалення нирки, язика, носа, стінок шлуночків головного мозку (ventriculus, і m), слизової оболонки рота, шлунка, шлунка і тонкої кишки, тонкої кишки, прямої кишки.

С

1. червоний + утворення (процес утворення еритроцитів);
2. огляд очного дна;
3. малий + нижня щелепа (малі розміри нижньої щелепи);
4. пластична операція відновлення щоки;
5. пластична операція на піднебінні;
6. запалення губ;
7. руйнування еритроцитів;
8. удар, параліч гортані;
9. запалення язичка;
10. рентгенографія слізовивідних шляхів;
11. рентгенографія біотоків кори головного мозку;
12. позаду + нижня щелепа (зміщення нижньої щелепи назад);
13. запалення язика;
14. запалення слизової порожнини рота;
15. захворювання пародонта (загальна назва);
16. форма, вид + вчення (комплекс наук, які вивчають форму і будову організмів);
17. видалення слізного мішка;
18. видалення язичка;
19. вище норми + дія (підвищена реактивність організму);
20. нижче норми + дія (знижена реактивність організму);
21. рентгенографія слинної залози;
22. звуження просвіту бронху;
23. видалення молочної залози;
24. розсічення пульпи;
25. перед + верхня щелепа (виступ верхньої щелепи вперед);
26. біль ясен;
27. біль язика;
28. опущення шлунка;
29. наука, що вивчає хвороби очей та їх лікування;
30. розширення порожнини шлунка;
31. захворювання суглоба;
32. запалення (слизової оболонки) носа;
33. серце + удар (штучно викликана тимчасова зупинка серця);

34. звуження гортані;
35. розтин спинного мозку;
36. удар, параліч м'язів ока;
37. кровотеча із зубів, очей, гортані;
38. позаду + верхня щелепа (зміщення верхньої щелепи назад);
39. запалення сірої речовини спинного мозку;
40. лікарський засіб + боязнь (боязнь вживати лікарські засоби);
41. розтин пульпи;
42. запалення ясен;
43. розколина губи і піднебіння;
44. позаду + верхня щелепа (зміщення верхньої щелепи назад);
45. удар, параліч язика;
46. видалення ясен;
47. опущення нирки;
48. опущення повіки;
49. розтин ясен;
50. розтин язичка.

IV. Визначити терміноелементи, вказати їх значення, дати тлумачення термінів (5+3):

A

Латинський термін	Тлумачення терміна
E.g.: <u>nos-o-logia</u> , ae f хвороба √ наука інтерфікс	наука про форми хвороб та їх міжнародну класифікацію

B

Український термін	Тлумачення терміна
E.g.: <u>ал-ергія</u> змінена реактивність	змінена реактивність організму на дію деяких речовин

NB! Повторити лексичні мінімуми.

V. Перекласти клінічний діагноз. Написати слова в словниковій формі (2):

A

Клінічний діагноз	Словникова форма
рецидивуючий ревматичний ендокардит Endocarditis rheumatica recidiva	E.g.: endocarditis, itidis f - ендокардит rheumaticus, a, um - ревматичний recidivus, a, um - рецидивуючий

1. Старече недоумство.
2. Жовтуха.
3. Абсцес печінки.
4. Міома матки.
5. Інфаркт міокарду.
6. Астматичний стан.
7. Абсцес головного мозку.
8. Старече недоумство (слабоумство).
9. Позаматкова вагітність.
10. Бронхіальна астма.
11. Гангренозний абсцес.
12. Саркома матки.
13. Рецидивуючий ревматичний ендокардит.
14. Міома матки.
15. Тромбофлебіт сигмоподібного синуса.
16. Водянка вагітних.
17. Туберкульозний сальпінгіт.
18. Психічна епілепсія.
19. Неповне випадання матки.
20. Природжена вада серця.
21. Алкогольна енцефалопатія.

С

Клінічний діагноз	Словникова форма.
Простий карієс зуба Caries dentis acuta	E.g.: caries, ei f - карієс dens, dentis m - зуб acutus, a, um - гострий

1. Багатоформна ексудативна еритема.
2. Гранульоматозний періодонтит.
3. Гіпертрофічний пульпіт.
4. Афтозний стоматит.
5. Гострий карієс зуба.
6. Рубцюючий стоматит.
7. Бешиха.
8. Хронічний лімфаденіт.
9. Гнійний пульпіт.
10. Верхівковий періодонтит.
11. Природжена вада серця.
12. Глибокий карієс зуба.
13. Гострий гематогенний періостит.
14. Бронхіальна астма.
15. Первинний сифіліс.
16. Гострий лімфаденіт.
17. Виразковий пульпіт.
18. Посттравматичний остеомієліт.
19. Одонтогенний гайморит.
20. Вивих зуба.
21. Катаральний гінгівіт.
22. Гіпертрофічний пульпіт.
23. Гостра пневмонія.
24. Гострий карієс зуба.
25. Гнійний пульпіт.
26. Вогнепальний остеомієліт.

27. Геморагічний гінгівіт.
28. Природжена вада серця.
29. Одонтогенний гайморит.
30. Дифузний гінгівіт.
31. Гострий лімфаденіт.
32. Вогнищева пневмонія.

§ 41. Контрольні питання

1. Вказати граматичні структури клінічних діагнозів.
2. Охарактеризувати граматичну структуру узгодженого означення.
3. Охарактеризувати граматичну структуру неузгодженого означення.
4. Охарактеризувати граматичну структуру поєднання узгодженого та неузгоджене означення.
5. Транслітеруйте латинською мовою в словниковій формі слово *пародонтологія*.
6. Назвіть різницю між термінами *хондроцит*, *ооцит*, *лімфоцит*.
7. Назвіть грецько-латинські дублети зі значенням *кров*.
8. Перекладіть дублет *nos-* – *morbus*, *i m.*
9. Яку позицію в терміні займають ТЕ *-paedia*, *-gnathia*, *-iatria*?
10. Яка різниця в семантиці ТЕ *hygr-*, та *hydr-*?

§ 42. Вправи

✎ I. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою. Написати слова в словниковій формі.

A Інфекційні хвороби

1. Гостра дизентерія (бактеріологічно підтверджена), гастроентероколітична форма, середньої важкості.
2. Ботулізм, тип А (позитивна біологічна проба), середньої важкості інфекційно-токсичний, офтальмоплегічний, диспепсичний синдроми.
3. Холера, біотип Ель-тор, бактеріологічно підтверджена, гастроентеритична форма, дегідратація II ступеня.
4. Грип, ларингофаринготрахеїт середньої важкості.

5. Аденовірусне захворювання (аденовірус III типу), ринофарингокон'юнктивальна гарячка середньої важкості.
6. Гостре респіраторне захворювання, ускладнене правосторонньою нижньодольовою пневмонією, ринофарингобронхіт середньої важкості.
7. Геморагічна гарячка з нирковим синдромом, важкий перебіг, гостра ниркова недостатність.
8. Вірусний гепатит А, без жовтянична форма, середньої важкості.
9. Вірусний гепатит Б, жовтянична форма, важкий перебіг.
10. Лептоспіроз, жовтянична форма, гепаторенальний синдром, середня важкість, гострий перебіг із рецидивом.
11. Бешиха лиця, первинна, еритематозно-бульозна форма, середня важкість.
12. Черевний тиф /typhus, i m/, типова форма, середня важкість.
13. Кір, типова форма, важкий перебіг. Правобічна пневмонія. Катаральний отит.
14. Вітрянка, типова форма середньої важкості.
15. Лакунарна ангіна, середня важкість.
16. Інфекційний мононуклеоз, жовтянична форма.

✎ II. Написати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

С Онкологія

1. Ангіома.
2. Гемангіома /капілярна, кавернозна/.
3. Адамантинома.
4. Одонтома.
5. Остеома.
6. Остеобластокластома.
7. Кератоакантома.
8. Шкірний ріг.
9. Базилома.
10. Папілома.
11. Аденома.
12. Циліндрома.
13. Епуліс.
14. Фіброматоз.

15. Залози сера.
16. Саркома.
17. Карцинома.
18. Дермоподібна кіста.
19. Радикулярна кіста.
20. Фолікулярна кіста.

✎III. Виписати слова в словниковій формі. Перекласти клінічні діагнози латинською мовою.

С

1. Патологія зубів: гіоплазія емалі (системна та місцева); ендемічний флюороз; вроджені вади розвитку твердих тканин зубів; карієс та його ускладнення в тимчасових та постійних зубах у дітей; травматичні ураження зубів.
2. Патологія пародонта: гінгівіт; ідіопатичні захворювання пародонта; пародонтит.
3. Патологія слизової оболонки порожнини рота (СОПР): алергійні хвороби СОПР; аномалії та захворювання язика; грибкові ураження СОПР ; зміни СОПР при системних захворюваннях; зміни СОПР при специфічних хворобах; прояви гострих вірусних та інфекційних захворювань на СОПР (дифтерія, вітряна віспа, кір, інфекційний мононуклеоз, скарлатина); вірусні хвороби СОПР (гострий герпетичний стоматит, рецидивуючий герпетичний стоматит, оперізуючий лишай); самостійні та симптоматичні хейліти, глосити.
4. Запальні захворювання щелепнолицьової ділянки: періостит; остеомієліт щелеп; захворювання скронево-нижньощелепного суглоба; захворювання слинних залоз; лімфаденіт неодонтогенні запальні процеси м'яких тканин (фурункул, карбункул, бешиха);

специфічні запальні процеси (туберкульоз, сифіліс, актиномікоз); флегмони та абсцеси.

5. Травми щелепно-лицьової ділянки: пошкодження м'яких тканин (рани, опіки), зубів, щелеп, лицевих кісток, СНЩС.

Скронево-нижньощелепний суглоб (*articulatio temporomandibularis*)

6. Пухлини та пухлиноподібні утвори щелепно-лицьової ділянки: доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутворення м'яких тканин та кісток обличчя; злоякісні пухлини м'яких тканин та кісток обличчя.

7. Вроджені вади розвитку обличчя: незрощення верхньої губи, альвеолярного відростка, твердого та м'якого піднебіння (ізолювані та наскрізні); аномалії прикріплення м'яких тканин порожнини рота (вуздечок губ, язика, мілкий присінок порожнини рота); вроджені синдроми.

8. Захворювання СНЩС, анкілоз.

§ 43. Афоризми

1. *Ex professo.* – Професійно.
2. *Ex abrupto.* – Неочікувано.
3. *Oleum camino addere.* – Лити масло у вогонь.
4. *Beate vivere est honeste vivere.* – Щасливо жити – це жити достойно.
5. *Patriam amare et defendere debemus.* – Ми повинні любити і захищати батьківщину.

9. LECTIO NONA

Т е м а: Контроль підсумкового модуля №2 – диференційованого заліку.

Підготовка до підсумкового модуля – диференційованого заліку.

Ц і л і: Завершальний етап контролю знань та умінь за розділами «Фармацевтична термінологія. Рецептатура. Номенклатура лікарських засобів», «Клінічна термінологія».

Здійснювати переклад назв фармацевтичних термінів та визначати групи назв лікарських засобів. Знати назви лікарських форм, назви рослин, олій, речовин, препаратів.

Розпізнавати частотні відрізки, грецькі корені, числові частотні відрізки. Засвоїти структуру фармацевтичних термінів.

Уміти виписувати рецепти у повній та скороченій формах.

Системно володіти грецько-латинським термінологічним комплексом, розпізнавати в клінічних термінах зазначені ТЕ, диференціювати їх значення, вміти пояснювати клінічні терміни, що містять грецькі терміноелементи, уміти перекладати клінічні діагнози, дотримуючись правильного порядку слів та правил узгодження.

§ 44. Підготовка до підсумкового модуля – диференційованого заліку

I. Перекласти латинською мовою, записати у формах Nom., Gen. (5):

A

1.	мікстура для дітей	Nom.sing. mixtura pro die Gen.sing. mixturae pro die
2.	очищена вода	
3.	таблетка проти кашлю	
4.	настойка конвалії	

5.	мікстура на день	
6.	рідкий екстракт	
7.	аскорбінатна (аскорбінова) кислота	
8.	саліцилатна (саліцилова) кислота	
9.	рицинова олія	
10.	сироп алое	
11.	олійний розчин	
12.	мазь для очей	
13.	екстракт беладони	
14.	етиловий спирт	
15.	листя кропиви	
16.	ректальний супозиторій	
17.	біла осаджена ртуть	
18.	какаова олія (=олія какао)	
19.	відвар кори дуба	
20.	корінь алтеї	
21.	мазь борної кислоти	
22.	кислота хлороводнева розбавлена	
23.	розчин для ін'єкцій	
24.	натрію бромід	
25.	настойка валеріани	
26.	обліпихова олія	
27.	таблетка, покрита оболонкою	
28.	вагінальний супозиторій	

29.	сухий екстракт	
30.	цефалексин в капсулах	
31.	порошок у вощеному папері	
32.	трава звіробою	
33.	крохмальна капсула	
34.	шипшинова олія	
35.	боратна (борна) кислота	
36.	мікстура проти кашлю	
37.	желатинова капсула	
38.	калію хлорид	
39.	емульсія рицинової олії	
40.	натрію тетраборат	
41.	ртуті ціанід	
42.	спиртовий розчин	
43.	соняшникова олія	

С

1.	очищена вода	Aqua purificata Aquae purificatae
2.	таблетка, покрита оболонкою	
3.	крохмальна капсула	
4.	рідкий екстракт	
5.	аскорбінатна (аскорбінова) кислота	
6.	саліцилатна (саліцилова) кислота	
7.	спиртовий розчин	

8.	етиловий спирт	
9.	біла осаджена ртуть	
10.	трава звіробою	
11.	корінь алтеї	
12.	настойка календули	
13.	сироп алое	
14.	лінімент алое	
15.	сік каланхое	
16.	шипшинова олія	
17.	настій листу кропиви	
18.	настій трави череди	
19.	настій квіток календули	
20.	відвар кори дуба	
21.	спиртовий розчин камфори	
22.	емульсія рицинової олії	
23.	драже тіаміну броміду	
24.	цефалексин в капсулах	
25.	фітин в таблетках	
26.	вода для ін'єкцій	
27.	розчин для ін'єкцій	

28.	розчин в темній склянці	
29.	мікстура для дітей	
30.	мікстура проти кашлю	
31.	порошок для внутрішнього вживання	
32.	порошок для зовнішнього вживання	
33.	сироп алое з залізом	
34.	йод в чистому вигляді	
35.	розчин люголя з гліцерином	
36.	рицинова олія в желатинових капсулах	

II. Підкреслити частотні відрізки, підписати їх значення (4):

<u>Gentalaxum</u> , i n <i>послаблювальний</i>	Allerganum	Amidopyrinum, i n
Metherazinum	Iodopyronum	Analginum
Asthmapyrium	Ampicillinum	Antidolum
Dolarenum	Biseptolum	Corticotropinum
Allocholum	Oxytetracyclinum	Thiophosphamidum
Lidocainum	Boromentholum	Cephaloridinum
Cephtriaxonum	Broncholytinum	Aethazolum
Aethaperazinum	Cyclobarbitalum	Allergisin
Faryngoseptum	Cholosasum	Corazolum

Haemodesum	Haemodesum	Gramicidinum
Corvalolum	Apressinum	Bromhexinum
Cephalexinum	Hydrocortisonum	Androtinum
Gastrodiagnost	Benzonaphtholum	Cardiovalenum
Flogodinum	Dimoestrolum	Haemostimulinum
Bilicholum	Thiphenum	Vermox
Urosulfanum	Viperalginum	Ultracainum
Phthoracizinum	Vasocorum	Phthoracizinum
Phthorphenazinum	Spasmalgonum	Seduxenum
Thiopentalum	Urolesanum	Uregitum
Thyreocomb	Thiopentalum	Pyromecainum
Streptomycinum	Synoestrolum	Monomycinum
Anaesthesinum	Testovironum	Pananginum
Pentalginum	Oxacillinum	Sedalginum
Osarcidum	Morphinum	Mycoseptinum
Phenazepamum	Valosedanum	Urosulfanum
Tetracorum	Theophyllum	Octoestrolum
Phenoxymethylpenicillinum	Pyromecainum	Mentholum
Phenylbutazolum	Sulfalenum	Hydrocortisonum
Morphocyclinum	Methyltestosteronum	Vipratoxum

Aethazolum	Allerganum	Anaesthesinum
Bicillinum	Benzonaphtholum	Asthmapyrium
Analginum	Angiotensinamidum	Antipyrium
Bromicorum	Cephalexinum	Cephtriaxonum
Chlortetracyclinum	Cholosasum	Corglyconum
Cyclobarbitalum	Dimoestrolum	Diprophyllinum
Dolarenum	Gramicidinum	Haemodesum
Haemostimulinum	Heliomycinum	Heparinum
Hydrocortisonum	Ichthyolum	Iodopyronum
Iodopyraminum	Mentholum	Metherazinum
Monomycinum	Morphinum	Mycoseptinum
Naphthyzinum	Osarcidum	Phentanylum
Phenazepamum	Phlogodinum	Erythromycinum

Phosphrenum	Phthivazidum	Phthoracizinum
Phytinum	Phytolysinum	Sedalginum
Streptomycinum	Testovironum	Tetracyclinum
Theophyllum	Thiphenum	Thiopentalum
Thiophosphamidum	Thyreoidinum	Ultracainum
Urosulfanum	Vasocorum	Viperalginum
Vermoxum	Phenoxymethylpenicillinum	Thiophosphamidum

III. Перекласти рецепти, записати в повній та скороченій формах (2):

<p>Візьми: Таблетки метилтестостерону 0,005 числом 20 Видай. Познач: По 2 таблетки 3 рази на добу під язик.</p>	<p>Recipe: Tablettae Methyltestosteroni 0,005 numero 20 Da. Signa: По ... Rp.: Tab.Methyltestosteroni 0,005 N. 20 D. S.: По ...</p>
<p>1. Візьми: Таблетки апілаку 0,01 числом 25 Видай. Познач: По 1 таблетці 3 рази на день.</p>	
<p>2. Візьми: Відвару кори дуба 20,0 : 200 мл Видай. Познач: По 1 столовій ложці 5-6 разів на день.</p>	

<p>3. Візьми: Саліцилової кислоти 1,0 Вісмуту субнітрату 0,2 Білої осадженої ртуті 2,0 Ментолу 0,1 Мазі цинку 10,0 Змішай, нехай утвориться паста. Видай. Познач: Для змащування тріщин заднього проходу.</p>
<p>4. Візьми: Розчину корглікону 0,6% - 1 мл Видай такі дози числом 5 для ін'єкцій. Познач: По 0,05 мл внутрішньовенно.</p>
<p>5. Візьми: Настою кореня валеріани 20,0 : 200 мл Натрію броміду Калію броміду по 3,0 Змішай. Видай. Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.</p>
<p>6. Візьми: Таблетки "Антиастман" числом 20 Видай. Познач: По 1 таблетці 2 рази на день.</p>
<p>7. Візьми: Мазі тетрацикліну 1% 10,0 Видай. Познач: Для компресів на область запалення.</p>
<p>8. Візьми: Еуфіліну 0,1 Ефедрину гідрохлориду Димедролу по 0,025 Цукру 0,2 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 12 в желатинових капсулах. Познач: По 1 капсули 2-3 рази на день.</p>
<p>9. Візьми: Таблетки "Седалгін" числом 10 Видай. Познач: По 1-2 таблетки 2-3 рази на добу.</p>

<p>10.Візьми: Гепарину 25000 ОД Видай такі дози числом 10 для ін'єкцій. Познач: По 1 мл (5000 ОД) внутрішньом'язово через день.</p>
<p>11.Візьми: Екстракту беладони 0,015 Новокаїну 0,1 Стрептоциду 0,3 Коларголу 0,01 Розчину адреналіну гідротартрату 0,18% краплі IV Олії какао 3,0 Змішай, нехай утвориться ректальний супозиторій. Видай. Познач: По 1 супозиторію в пряму кишку.</p>
<p>12.Візьми: Драже біліхолу числом 60 Видай. Познач: По 1 драже 3 рази на день.</p>
<p>13.Візьми: Кортикотропіну 10000 ОД Видай такі дози числом 6 Познач: Розчинити перед вживанням в 1 мл води для ін'єкцій, вводити по 1 мл в м'яз 4 рази на добу.</p>
<p>14.Візьми: Пепсину Кислоти хлороводневої розбавленої по 6 мл Очищеної води до 200 мл Змішай. Видай. Познач: По 1 столовій ложці 3 рази під час їжі.</p>
<p>15.Візьми: Таблетки апресину 0,01 числом 20 Видай. Познач: По 1 таблетці 2-3 рази протягом дня.</p>
<p>16.Візьми: Мазі "Апітокс" 25,0 Видай. Познач: Для втирання в місце локалізації болю.</p>

17.Візьми: Розчину борної кислоти	1% - 20 мл
Ментолу	0,75
Цинку оксиду	
Тальку	по 15,0
Гліцерину	
Спирту етилового 70%	по 20 мл
Змішай. Видай.	
Познач: Очні краплі. По 1-2 краплі 2-3- рази на добу.	
18.Візьми: Настою кореня алтеї	6,0 : 180 мл
Натрію гідрокарбонату	
Натрію бензоату	по 5,0
Сиропу простого	20,0
Змішай. Видай.	
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.	
19.Візьми: Таблетки етазолу	0,3 числом 40
Видай.	
Познач: По 2 таблетки 4 рази на добу.	
20.Візьми: Холосасу	250 мл
Видай.	
Познач: По 1 чайній ложці 2 –3 рази за 15 хв. до їжі.	
21.Візьми: Триметину	0,05
Фенобарбіталу	0,1
Бромізовалу	0,2
Змішай, нехай утвориться порошок.	
Видай.	
Познач: По 1 порошку 3 рази на день.	
22.Візьми: Цефалексину	0,5
Видай такі дози числом 30 в капсулах.	
Познач: По 1 капсулі кожні 6 годин.	
23.Візьми: Розчину бензогексонію	2,5% - 1мл
Видай такі дози числом 6 для ін'єкцій.	
Познач: По 1 мл внутрішньом'язово 2 – 3 рази на добу.	

24.Візьми: Таблетки супрастину 0,025 числом 20 Видай. Познач: По 1 таблетці 2- 3 рази на добу.
25.Візьми: Супозиторії “Осарцид” числом 10 Видай. Познач: По 1 супозиторію в піхву 1 раз на день.
26.Візьми: Стрептоциду Ланоліну по 4,5 Вазеліну 21,0 Змішай, нехай утвориться мазь. Видай. Познач: Змащувати соски після годування дитини.
27.Візьми: Кальцію карбонату осажденного 100,0 Дерматолу 2,5 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай. Познач: По 1 чайній ложці 3 рази на добу через 2 години після їжі, розчинивши у воді.
28.Візьми: Таблетки фенобарбіталу 0,05 числом 10 Видай. Познач: По 1 таблетці на ніч.
29.Візьми: Супозиторії апілаку 0,005 числом 12 Видай. Познач: По 1 супозиторію в пряму кишку 3 рази на добу (дитині з 2 місяців).
30.Візьми: Фтивазиду 0,5 Анестезину 0,2 Олії какао 2,0 Змішай, нехай утвориться ректальний супозиторій. Видай такі дози числом 6 Познач: По 1 супозиторію 2 рази на день в пряму кишку.

31.Візьми: Таблетки урокарміну 0,1 числом 20 Видай. Познач: По 1 таблетці 3 рази на день після їжі.
32.Візьми: Настойки пустирника 25 мл Видай. Познач: По 30 – 50 крапель 3 – 4 рази на добу.
33.Візьми: Рибофлавіну 0,002 Аскорбінової кислоти 0,025 Нікотинової кислоти 0,003 Води для ін'єкцій 10 мл Змішай. Видай. Познач: Очні краплі. По 1 – 2 краплі 2 –3 рази на добу.
34.Візьми: Таблетки еритроміцину 0,025 числом 30 Видай. Познач: По 1 таблетці 4 рази на день.
35.Візьми: Мазі “ Апітокс” 25,0 Видай. Познач: Для втирання в місце локалізації.
35.Візьми: Фенобарбіталу 0,02 Бромізовалу 0,3 Глюкози 0,5 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 10 Познач: По 1 порошку 2 рази на добу протягом тижня.
36.Візьми: Таблетки тиреоїдину 0,1, покриті оболонкою, числом 50 Видай. Познач: По 1 таблетці 2 –3 рази на добу.
37.Візьми: Кортикотропіну 10 000 ОД Видай такі дози числом 6 Познач: Розчинити перед вживанням в 1 мл води для ін'єкцій; вводити по 1мл в м'яз 4 рази на добу.

38.Візьми: Мазі мікосептину 30,0 Видай. Познач: Змащувати уражені ділянки шкіри.
39.Візьми: Драже тифену 0,03 числом 20 Видай. Познач: По 1 драже 3 рази на день.
40. Візьми: Бромкамфори 0,25 Фенобарбіталу 0,05 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 10 в желатинових капсулах. Познач: По 1 капсулі 3 рази на день.
41.Візьми: Розчину синестролу в олії (= олійного) 2% - 1 мл Видай такі дози числом 20 для ін'єкцій. Познач: По 2 мл в м'яз.
42.Візьми: Таблетки уросульфану 0,5 числом 14 Видай. Познач: По 2 таблетки 3 рази на добу.
43.Візьми: Калію броміду Натрію броміду по 4,0 Очищеної води 200 мл Змішай. Видай. Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
44.Візьми: Драже "Ундевіт" числом 50 Видай. Познач: По 1 драже 3 рази на день.
45.Візьми: Іхтіолу 1,0 Нафталану 5,0 Пасти цинку 25,0 Змішай, нехай утвориться паста. Видай. Познач: Наносити шпателем на пошкоджені ділянки тіла.

46.Візьми: Розчину фосфаколу 0,2% – 10 мл Видай. Познач: По 2 краплі в обидва ока 3–4 рази на день.
47.Візьми: Олії обліпихи 30 мл Видай. Познач: Змащувати ураженні ділянки шкіри.
48.Візьми: Реопіріну 5мл Видай такі дози числом 6 в ампулах. Познач: По 5 мл в м'яз 1 раз на день.

С

III. Перекласти рецепти латинською мовою. Записати у повній та скороченій формах:

1. Візьми: Фоліатної (фолієвої) кислоти 0,0008 Ціанокобаламіну 0,0005 Видай такі дози числом 50 в таблетках. Познач: По 1 таблетки 2 рази на день..
2. Візьми: Відвару кори дуба 20,0 : 200 мл Видай. Познач: По 1 столовій ложці 5-6 разів на день.
3. Візьми: Настойки календули 40,0 Видай. Познач: Для полоскання порожнини рота.
4. Візьми: Метацикліну гідрохлориду 0,3 Видай такі дози числом 10 в желатинових капсулах. Познач: По 1 капсулі 3 рази на день.
5. Візьми: Теофіліну 0,15 Цукру 0,15 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 15 Познач: По 1 порошку 3 рази на день.

<p>6. Візьми: Розчину натрію флюориду 0,2% - 50 мл Видай. Познач: Для електрофорезу (10 процедур).</p>
<p>7. Візьми: Аскорбіатної (аскорбінової) кислоти 0,2 Рибофлавіну 0,25 Очищеної води до 100 мл Змішай. Видай. Познач: По 10 мл на інгаляцію.</p>
<p>8. Візьми: Мазі еритроміцину 1% - 10,0 Видай. Познач: Для змащування губ і шкіри навколо рота.</p>
<p>9. Візьми: Пеніцилину 200 000 ОД Розчину новокаїну скільки потрібно, щоб утворилась паста. Видай. Познач: Для лікування пульпіту.</p>
<p>10. Візьми: Таблетки тетрацикліну гідрохлориду 0,2 числом 20 Видай. Познач: Для приготування суспензії.</p>
<p>11. Візьми: Саліцилатної (саліцилової) кислоти 1,0 Цинку оксиду Пшеничного крохмалю по 15,0 Вазеліну до 30,0 Змішай, нехай утвориться паста. Видай. Познач: Для змащування губ при хейліті.</p>
<p>12. Візьми: Розчину фурациліну 1: 5000 - 500 мл Видай. Познач: Для полоскання порожнини рота.</p>
<p>13. Візьми: Емульсії синалару 30,0 Видай. Познач: Для змащування губ і шкіри навколо рота.</p>

<p>14. Візьми: Мазі фторокорту 15,0 Видай. Познач: Для змащування уражених ділянок слизової оболонки рота при алергічному стоматиті, хейліті.</p>
<p>15. Візьми: Йоду 1,0 Калію йодиду 2,0 Гліцерину 94,0 Очищеної води 3мл Змішай. Видай. Познач: Для змащування слизової оболонки порожнини рота та губ при кандидозі.</p>
<p>16. Візьми: Драже декаміну 0,00015 числом 100 Видай. Познач: По 1-2 драже під язик кожні 3-5 годин.</p>
<p>17. Візьми: Таблетки “Флогензим” числом 40 Видай. Познач: По 2 таблетки 3 рази на день.</p>
<p>18. Візьми: Пепсину 6 мл Кислоти хлоридної розбавленої 6 мл Очищеної води до 200 мл Змішай. Видай. Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.</p>
<p>19. Візьми: Цефалексину 0,5 Видай такі дози числом 30 в капсулах. Познач: По 1 капсулі кожні 6 годин..</p>
<p>20. Візьми: Таблетки фтивазиду 0,5 числом 30 Видай. Познач: По 1 таблетці 3 рази на день.</p>
<p>21. Візьми: Натрію тіосульфату 10,0 Очищеної води 100 мл Змішай. Видай. Познач: По 1-2 столові ложки через 5-10 хв.</p>

22. Візьми: Гепарину 25000 ОД Видай такі дози числом 10 для ін'єкцій. Познач: По 1 мл 2 рази на день.
23. Візьми: Драже тифену 0,03 числом 20 Видай. Познач: По 1 драже 3 рази на день.
24. Візьми: Таблетки "Антиастман" числом 20 Видай. Познач: По 1 таблетці 2 рази на день.
25. Візьми: Кортикотропіну 10 000 ОД Видай такі дози числом 6 Познач: Розчинити перед вживанням в 1 мл води.
26. Візьми: Настою трави череди 6,0 : 200 мл Видай. Познач: По 1 столовій ложці 3-4 рази на день.
27. Візьми: Тіаміну броміду 0,005 Аскорбінової кислоти 0,1 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 20 Познач: По 1 порошку 3 рази на добу.
28. Візьми: Соку алое 200 мл Видай. Познач: По 1 чайній ложці 3-4 рази на день.
29. Візьми: Розчину унітіолу 5% - 5мл Видай такі дози числом 10 в ампулах. Познач: Для обробки канала і аплікацій на слизову оболонку порожнини рота.
30. Візьми: Аміназину 1,25 Розчину новокаїну 0,5% - 50 мл Змішай.

ПростерилізуЙ!

Видай.

Познач: Вводити по 2 мл внутрішньом'язово.

IV. Визначити терміноелементи, вказати їх значення, дати тлумачення термінів (4+3):

Латинський термін	Тлумачення терміна
aetiologia, ae f причина ∨ наука інтерфікс	розділ клінічної медицини, який вивчає причини виникнення захворювань
hydropneumothorax, acis m	electroencephalographia, ae f
cytolysis, is f	oophoritis, itidis f
diagnosis, is f	isotonicus, a, um
neonatus, a, um	dermatoses (plur.)
cardiosclerosis, is f	mastitis, itidis f
gastrorrhagia, ae f	anamnesis, is f
dyspnoë, ës f	neurasthenia, ae f
haemostasis, is f	phlebostenosis, is f
splenorrhaphia, ae f	neonatus, a, um
erythrocytosis, is f	cholelithiasis, is f
otorrhinolaryngologia, ae f	schizophrenia, ae f
omphalitis, itidis f	aetiotropus, a, um
pneumonia, ae f	glucosuria, ae f
botulismus, i m	electrocardiogramma, atis n
gastrorrhagia, ae f	ophthalmoscopy, ae f
odontalgia, ae f	oncologia, ae f
necrosis, is f	bronchostenosis, is f
haematologia, ae f	tachycardia, ae f
kephalogramma, atis n	haemostasis, is f
otorrhinolaryngologia, ae f	spondylosis, is f
pyelonephritis, itidis f	aetiotropus, a, um
dyspnoë, ës f	tenorrhaphia, ae f
haemolysis, is f	metrosalpingographia, ae f
ophthalmoscopy, ae f	toxicosis, is f
anamnesis, is f	bronchostenosis, is f
hidradenitis, itidis f	homeostasis, is f
haemopoiesis, is f	biopsia, ae f

cholangioscopia, ae f	xerosis, is f
cryotherapia, ae f	bradycardia, ae f
glucosuria, ae f	cardiosclerosis, is f
cholelithiasis, is f	necrosis, is f
pyothorax, acis m	dystrophia, ae f
pharmacopoea, ae f	electroencephalogramma, atis n
hysteroptosis, is f	arthrosis, is f
gastrorrhagia, ae f	pyothorax, acis m
encephalocele, es f	

В

Е.g.: ал-ергія змінена реактивність	змінена реактивність організму на дію деяких речовин
мастит	патологія
анестезія	поліомієліт
пневмонія	гідрофобія
міома	пієлектазія
меланома	меланома
глосалгія	брадикардія
томографія	нефропексія
педіатрія	лейкопенія
спленіт	дистрофія
гінекологія	карцинома
остеомаліяція	геронтологія
лапаротомія	тенорафія
діагноз	гастроентерологія
соматометрія	риноскопія
неврастенія	геронтологія
макроцефалія	фітотерапія
алергія	ортодонтія
остеологія	нефрит
спленорафія	спондилодія
алергія	акроалгія
bronxit	анестезія
фармакопєя	лапаротомія
акроалгія	хондромаліяція
гідрофобія	артропатія
фтизіатрія	гістологія
карцинома	проктит

апендектомія	гінекологія
лейкопенія	кардіологія
кольпоскопія	гастростомія
дискінезія	остеома
нефропексія	міозит
гемоліз	пієльєктазія
педіатрія	онкологія
пандемія	урографія
стоматологія	орхіт
меланома	гемофілія
тахікардія	міеліт

С

IV. Визначити терміноелементи, підписати їх значення. Дати тлумачення термінів:

Латинський термін	Тлумачення терміна
<u>nos-o-logia</u>, ae f хвороба ∨ наука інтерфікс	наука про форми хвороб та їх міжнародну класифікацію
arthropathia, ae f	spondylodynia, ae f
arthrosis, is f	spondylosis, is f
adenoma, atis n	stomatologia, ae f
anaesthesia, ae f	sialographia, ae f
acroalgia, ae f	toxicosis, is f
botulismus, i m	uranoplastica, ae f
carcinoma, atis n	prognathia, ae f
cardiologia, ae f	pneumonia, ae f
cardiosclerosis, is f	pharmacopoea, ae f
chondromalacia, ae f	retrogenia, ae f
cheilognathopalatoschisis, is f	retrognathia, ae f
cheiloschisis, is f	somatometria, ae f
colposcopia, ae f	splenitis, itidis f
endocrinologia, ae f	splanchnologia, ae f
gerontologia, ae f	splenorrhaphia, ae f
cheilitis, itidis f	otorrhinolaryngologia, ae f
electroencephalogramma, atis n	osteoma, atis n
electrocardiographia, ae f	osteologia, ae f
electroencephalographia, ae f	osteomalacia, ae f

electrocardiogramma, ae f	pathologia, ae f
glossalgia, ae f	ophthalmoscopy, ae f
gingivotomia, ae f	parodontopathia, ae f
gynaecologia, ae f	phytotherapia, ae f
haemolysis, is f	pyothorax, acis m
hydrophobia, ae f	pyelonephritis, itidis f
hysteroptosis, is f	progenia, ae f
laparotomia, ae f	nephropexia, ae f
leucopenia, ae f	nephritis, itidis f
mastitis, itidis f	neurasthenia, ae f
microgenia, ae f	odontalgia, ae f
microgenia, ae f	omphalitis, itidis f
melognathopalatoschisis, is f	oncologia, ae f
meloplastica, ae f	oophoritis, itidis f
myoma, atis n	anamnesis, is f
В	
E.g.: ал-ергія змінена реактивність	змінена реактивність організму на дію деяких речовин
анестезія	стоматоскопія
апендектомія	стоматит
аденома	спондиліоз
біопсія	спленіт
бронхостеноз	токсикоз
ботулізм	тахікардія
гематологія	тенорафія
гемоліз	томографія
гінекологія	фармакопсія
гідраденіт	фтизіатрія
гідрофобія	хондромаліяція
гіперплазія	цитоліз
гістологія	прогнатія
гінгівотомія	пародонтоз
гастрорагія	пародонтопатія
гастроентерологія	пневмонія
геронтологія	риноскопія
дистрофія	сіалогія
ендокринологія	стоматологія
електрокардіографія	міома

карцинома	орхіт
ксероз	офтальмоскопія
лапаротомія	остеома
мікрогенія	оториноларингологія
міозит	прогенія
мієліт	мастит

V. Перекласти клінічний діагноз. Написати слова в словниковій формі (2):

A

Клінічний діагноз	Переклад
рецидивуючий ревматичний ендокардит	endocarditis rheumatica recidiva
1. гострий гепатит	
2. гангренозний абсцес	
3. нефропатія вагітних	
4. інфаркт міокарду	
5. хронічний дуоденіт	
6. саркома матки	
7. психічна епілепсія	
8. бронхіальна астма	
9. алкогольна енцефалопатія	
10. вогнищева пневмонія	
11. абсцес легені	
12. хронічний гастрит	
13. жовтуха	
14. абсцес головного мозку	
15. післяпологовий ендометрит	
16. водянка вагітних	

17. гостра дистрофія печінки
18. хронічний гепатит
19. старече недоумство
20. міома матки
21. астматичний стан
22. гострий гастрит
23. хронічна пневмонія
24. нічне нетримання сечі
25. нічне нетримання сечі
26. нічне нетримання сечі
27. туберкульозний сальпінгіт
28. абсцес печінки
29. хронічний алкоголізм
30. геморагічна метропатія

С

Клінічний діагноз	Переклад
Простий карієс зуба	E.g.: Caries dentis acuta
1. Глибокий карієс зуба	
2. Гострий карієс зуба	
3. Геморагічний гінгівіт	
4. Дифузний гінгівіт	
5. Катаральний гінгівіт	
6. Гінгівіт вагітних	
7. Гострий гайморит	

8. Одонтогенний гайморит
9. Гнійний пульпіт
10. Хронічний гангренозний пульпіт
11. Виразковий пульпіт
12. Верхівковий періодонтит
13. Гранульматозний періодонтит
14. Афтозний стоматит
15. Алергічний стоматит
16. Хронічний лімфаденіт
17. Посттравматичний остеомієліт
18. Ангулярний хейліт (заїда)
19. Зубний камінь
20. Абсцес язика
21. Вивих зуба
22. Вивих нижньої щелепи
23. Бешиха
24. Гангренозний абсцес
25. Гостра пневмонія
26. Бронхіальна астма

27. Природжена вада серця

§ 45. Афоризми

1. *Aegrotum extra periculum est.* – Хворий поза небезпекою.
2. *Remedia non prosunt, nisi inmorantur.* – Ліки не допоможуть, якщо не затримуються у тілі.
3. *Serva sapientiae et litteris.* – Служи мудрості й науці.
4. *Invidia tacite, sed irascitur.* – Заздрість гнівається мовчазно, але вороже.

ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

- a, ab (*прийм. з Abl.*) від
- abasia, ae f абазія, нездатність ходити, викликана розладом рівноваги тіла або руховими порушеннями нижніх кінцівок
- abdōmen, īnis n живіт, черев
- abdominalis, e черевний
- ablatio, ōnis f видалення, відшарування
- abnormālis, e ненормальний
- abortus, us m аборт, переривання вагітності
- abrasio, ōnis f стирання; вискоблювання, вишкрібання
- abrasio dentium стирання зубів
- abruptus, a, um відірваний
- abscedens, entis абсцедуючий
- abscessus, us m абсцес, нарив
- absorbtiō, ōnis f абсорбція, поглинання
- accessus, us m напад, приступ
- accidentālis, e випадковий
- acetonuria, ae f ацетонурія, виділення кетонів із сечею
- acheilia, ae f ахейлія, вроджена відсутність губ
- achlorhydrīa, ae f ахлоргідрія, відсутність соляної кислоти у шлунковому соку
- achromatopsia, ae f ахроматопсія, нездатність розрізняти кольори
- achylia, ae f ахілія, відсутність ферментів шлункового соку
- acquisitus, a, um набутий
- acroalgia, ae f акроальгія, приступоподібні болі в дистальних відділах кінцівок
- acroanaesthesia, ae f акроанестезія, відсутність чутливості в дистальних відділах кінцівок
- acroscephalia, ae f акроцефалія, аномалія розвитку: високий череп конічної форми внаслідок передчасного зрощення черепних швів
- acromegalia, ae f акромегалія, розростання кісток кисті, стопи і обличчя
- acropathia, ae f акропатія, захворювання суглобів
- acrophobia, ae f акрофобія, страх висоти чи високих місць (балконів, дахів)
- acropigmentatio, ōnis f акропігментація, спадкове захворювання, для якого характерна гіперпігментація шкіри, кінцівок, інколи – шиї, обличчя
- acrotismus, i m відсутність пульсу при пальпаторному обстеженні
- activus, a, um активний
- activitas, ātis f активність
- actus, us m дія, діяльність, рух
- acumeter, tri m акуметр, прилад для вимірювання гостроти слуху
- acumetria, ae f акуметрія, вимірювання гостроти слуху
- acusalgia, ae f акузальгія, виникнення болю при дії звукового подразника
- acusticus, a, um слуховий
- acūtus, a, um гострий
- ad (*прийм. з Acc.*) до
- adactylia, ae f адактилія, аномалія розвитку: відсутність пальців
- aden, ēnis m залоза
- adenitis, itidis f аденіт, запалення залози

adenōma, ātis n аденома,
доброякісна пухлина із
залозистого епітелію
adenopathia, ae f аденопатія,
захворювання лімфатичних
вузлів
adeps, īpis m жир, сало
adenoviralis, e аденовірусний
adentia, ae f адентія, відсутність
декількох або всіх зубів
adipositas, atis f ожиріння
adipōsus, a, um жировий
adipocytus, i m адипоцит
adītus, us m вхід
adnexa, orum n (plur.) придатки
adnexitis, itidis f аднексит, запалення
придатків матки (яєчників і труб)
adultus, a, um дорослий,
повнолітній
adynamia, ae f адинамія, зменшення
чи повне припинення рухової
активності
aeger, gra, grum хворий,
нездоровий
aequalis, e однаковий, рівний,
подібний
aëroodontalgia, ae f аероодонтальгія,
біль в зубах, викликана
перепадами атмосферного тиску
aërophagia, ae f аерофагія,
заковтування надлишкової
кількості повітря з наступною
його відрижкою
aërophobia, ae f аерофобія,
нав'язливий страх протягів
aesthesiometria, ae f естезіометрія,
сукупність методів вимірювання
чутливості рецепторів
aetiologia, ae f етіологія, наука про
причини і умови виникнення
хвороб
aetiopathogenesis, is f етіопатогенез,
сукупність знань про причини
виникнення етіотатогену і
механізми розвитку хвороби

aetiotropus, a, um етіотропний,
направлений проти причини
хвороби
agnathia, ae f агнатія, аномалія
розвитку: повна відсутність
верхньої або нижньої щелепи
ageusia, ae f агевзія, втрата
смакової чутливості
aegrōta, ae f хвора
aegrōtus, i m хворий
agalactia, ae f агалактія, відсутність
секреції молока
agraphia, ae f аграфія, розлад або
повна втрата здатності писати;
виникає внаслідок враження
кори головного мозку
akinesia, ae f акінезія, відсутність
активних рухів, нерухомість
albinismus, i m альбінізм,
природжена відсутність пігмента
шкіри
albus, a, um білий
alcoholicus, a, um алкогольний
alienus, a, um інший, змінений,
незвичайний, чужий
alimentarius, a, um; alimentāris, e
аліментарний, харчовий
allergia, ae f алергія, змінена
реактивність організму на дію
яких-небудь речовин
allergicus, a, um алергійний
alloaesthesia, ae f алоестезія, розлад
чутливості, при якому
подразнення відчувається з і
ншого боку тіла
allopathia, ae f алопатія, принцип
лікування фармацевтичними
засобами, які викликають в
організмі ефекти, протилежні
ознакам хвороби
allotransplantatio, onis f
алотрансплантація (син.
гомеотрансплантація), пересадка
органів і тканин від іншої особи
цього ж біологічного виду (в

медицині – від людини)
alveolāris, e альвеолярний
alter, ĕra, ĕrum один із двох, інший,
несхожий
alternans, antis перемінний
altus, a, um високий
amenorrhoea, ae f аменорея,
відсутність менструації
протягом 6 місяців
amnesia, ae f амнезія, втрата пам'яті
(повна, часткова)
amnion, i n амніон, внутрішня
оболонка плоду, яка охоплює
навколоплідні води
amputatio, onis f ампутація,
відсікання
anaemia, ae f анемія, недокрів'я
anaesthesia, ae f анестезія, втрата
чутливості (тактильної,
температурної, больової)
anaesthesiologia, ae f анестезіологія,
розділ медицини, що вивчає
засоби та методи забезпечення
анестезії (тобто втрати
чутливості в тому числі
больової)
analís, e анальний,
задньопрохідний
anamnesis, is f анамнез, сукупність
даних, отриманих при обстеженні
шляхом опитування пацієнта і
(або) його близьких
anamnesis morbi - анамнез
хвороби, частина анамнезу,
присвячена виникненню та
перебігу захворювання
anamnesis vitae – анамнез життя,
частина анамнезу, присвячена
фізичному, психологічному і
соціальному розвитку
обстежуваного
andrologia, ae f андрологія, галузь
медицини, що вивчає чоловіків,
чоловічу анатомію та фізіологію,
захворювання чоловічої статеві

системи та методи їх лікування
aneurysma, ātis n аневризма
angina, ae f ангіна
angiographia, ae f ангіографія,
рентгенографія кровоносних
судин після введення в просвіт
контрастних речовин
angioneurotĭcus, a, um
ангіоневротичний
angiorrhēxis, is f ангіорексис,
розрив кровоносної або
лімфатичної судини
angiosclerōsis, is f ангіосклероз,
затвердіння судин
angioscopia, ae f ангіоскопія, метод
спеціального огляду
внутрішньої стінки
кровоносної судини за
допомогою спеціального
ендоскопу
angiostenōsis, is f ангіостеноз,
звуження просвіту кровоносних
судин
angiĭtis, iĭdis f ангіїт, запалення
кровоносної судини
angustus, a, um вузький
anhydraemia, ae f ангідремія,
згущення крові
anictericus, a, um безжовтяничний
anisoangiotonia, ae f анізоангіотонія,
нерівномірність тонуусу судин
кінцівок, яка проявляється в
різниці артеріального і венозного
тиску та пульсу на правій і лівій
кінцівках
anisocoria, ae f анізокорія, нерівність
діаметрів зіниць правого і лівого
ока
anisoreflexia, ae f анізорефлексія,
неоднакова інтенсивність
рефлексів лівої та правої частин
тіла
anopsia, ae f анопсія, відсутність
зору одного ока, обумовлена не
захворюванням сітчатки, а іншими

причинами (катаракта, косоокість)
anosmia, ae f аносмія, втрата нюху
anorexia, ae f анорексія, відсутність
апетиту
anosmia, ae f аносмія, відсутність
нюху
apoxia, ae f аноксія, відсутність
кисню в деяких органах,
тканинах і в організмі
anthropologus, i m антрополог,
спеціаліст по антропології –
науці про походження та
еволюцію людини
anthropometria, ae f антропометрія,
різноманітні методи
дослідження розмірів
людського тіла
anuria, ae f анурія, припинення
надходження сечі в сечовий
міхур
anus, i m відхідник
aorta, ae f аорта
aorticus, a, um аортальний
aortalgia, ae f аортальгія, біль в
грудній клітці, що по
характеру нагадує ангінозний
біль, але відрізняється від
нього більш тривалим
характером
aortoiliacus, a, um аортоклубовий
arathia, ae f апатія, емоційна
байдужість, хвороблива
байдужість
apertoangularis, e відкритокутовий
apertus, a, um відкритий
arhagia, ae f афагія,
неспроможність ковтати
arhthae, agum f афти, висипання,
вкривання виразками
порожнини рота
arhthosus, a, um афтозний
arplasia, ae f аплазія
1. вроджена відсутність органа
2. вроджена недорозвинутість
тканин чи органів

apnoe, es f апное, відсутність,
зупинка дихання
arodia, ae f аподія, вроджена
відсутність кінцівок
aroneurosis, is f апоневроз,
розтягнення сухожилка
aroplexia, ae f апоплексія,
швидко розвиваючий
крововилив в будь-який орган
arpendectomy, ae f
апендектомія,
хірургічне видалення
червоподібного відростка
arpendicitis, itidis f апендицит,
запалення червоподібного
відростка
arpendix, icis f червоподібний
відросток
arpetitus, us m апетит
aqua, ae f вода
arrhythmia, ae f аритмія,
відсутність ритму, неритмічність
arteria, ae f артерія
arteriographia, ae f артеріографія,
рентгенографічне дослідження
артерії після введення в неї
контрастної речовини
arthralgia, ae f артральгія, біль в
суглобах
arthritus, itidis f артрит, запалення
суглобів
arthrogramma, atis n артрограма,
результат рентгенографічного
дослідження суглобів
arthrographia, ae f артрографія,
рентгенографічне дослідження
суглобів після заповнення їх
контрастною речовиною
arthrologia, ae f артрологія, розділ
внутрішніх хвороб, що вивчає
хвороби суглобів і методи та
способи їхнього лікування
arthrolysis, is f артроліз, хірургічна
операція розтину порожнини
суглоба і видалення фіброзних

спайок з метою мобілізації суглоба
arthropathia, ae f артропатія, захворювання суглобів внаслідок порушення їх іннервації
arthroplastica, ae f артропластика, оперативне відновлення функції суглоба
arthrōsis, is f артроз, хронічне захворювання суглобів, пов'язане з дегенерацією суглобового хряща
articulatio, ōnis f суглоб
ascaridosis, is f аскаридоз, глистне захворювання, викликане аскаридами
aspersio, ōnis f обсіювання
asphygmia, ae f асфігмія, відсутність пульсу при пальпаторному обстеженні
asthenopia, ae f астенопія, слабкість зору - втомлюваність ока при тривалій роботі на близькій відстані
asynergia, ae f асинергія, втрата здатності поєднувати окремі прості рухи в складний руховий акт
asthma, ātis n астма
asthmaticus, a, um астматичний
atherosclerōsis, is f атеросклероз, захворювання, що супроводжується ліпоїдною інфільтрацією внутрішньої оболонки артерії
atrophia, ae f атрофія, зменшення маси й об'єму органу або тканини, яке супроводжується послабленням або припиненням

bacteriālis, e бактеріальний
bacteriōsus, a, um бактеріозний
balneologia, ae f бальнеологія, наука про лікування ваннами

їх функцій auditīvus, a, um слуховий
audītus, us m слух
auris, is f вухо
auscultatio, ōnis f аускультация, вислуховування
autismus, i m аутизм, погруження в світ особистих переживань з послабленням чи втратою контакта з реальністю, відсутністю стремління до спілкування з оточуючими людьми, сухістю емоційних проявів
autoallergia, ae f аутоалергія, стан зміненої реактивності організму, основним проявом якої є підвищена чутливість до компонентів власних тканин
autohaemotherapia, ae f аутогемотерапія, лікування, суть якого полягає в тому, що хворому вводять його ж кров (в м'яз, рідше під шкіру чи внутрішньовенно)
autopsia, ae f аутопсія, розтин трупа для встановлення характеру змін та причини смерті
autophobia, ae f аутофобія, навязливий страх самотності
autotransplantatio, onis f аутотрансплантація, хірургічна операція пересадки органів чи тканин в межах одного організму
azoturīa, ae f азотурія, ненормально збільшене виділення сечою азоту, який міститься в сечі головним чином у вигляді сечовини
azŷgos (gr.) непарний

В

balneotherapia, ae f бальнеотерапія, застосування мінеральних вод та лікувальних грязей з лікувально - профілактичною метою

balneum, i n ванна, баня
basālis, e (basiālis, e; basillāris, e)
основний, базальний
basis, is f основа
baraesthesia, ae f барестезія,
чутливість до тиску
barotherapia, ae f баротерапія,
застосування з лікувальною
метою зниженого або
підвищеного атмосферного
тиску
benignus, a, um доброякісний
bidactylia, ae f бідактилія,
аномалія розвитку: наявність
лише двох пальців на руці або
нозі
bifidus, a, um розщеплений,
роздвоєний
bilaterālis, e двобічний
biliāris, e жовчний
biliosus, a, um жовчний, жовтушний
bilis, is f жовч
bilobātus, a, um двочастковий
binarius, a, um подвоєний
biologia, ae f біологія, наука про
будову та функції живих
організмів
biopsia, ae f біопсія, зажиттєве
взяття частки тканини для
мікроскопічного дослідження
blastogenēsis, is f бластогенез,
передавання спадкових ознак
blepharodēma, ātis n
блефароедема, набряк повік
blepharoplastica, ae f
блефаропластика, пластична
операція повік
blepharoplegia, ae f блефароплегія,
параліч повік
blepharoptōsis, is f = ptosis, is f
блефароптоз, опущення повік
blepharospasmus, i m
блефароспазм, спазм повіки
bonus, a, um добрий

botulismus, i m ботулізм, важке
харчове отруєння, що спричиняє
параліч нервової системи
brachialgia, ae f брахіальгія,
невралгія плечового сплетення
brachium, i n плече
brachybasia, ae f брахібазія,
порушення ходи, при якому
ноги переставляються короткими
кроками
brachycephalia, ae f брахіцефалія,
короткоголовість, варіант голови
людини, який характеризується
відносно великим поперечним
діаметром
brachycheilia, ae f брахіхейлія,
вроджена короткість верхньої
губи
brachydactylia, ae f
брахідактилія,
короткопалість рук або ніг
brachymetropia, ae f брахіметропія,
міопія, короткозорість
brachymelia, ae f брахімелія,
диспропорційно укорочені
кінцівки
bradyacusia, ae f брадіакузія,
туговухість
bradycardia, ae f брадикардія,
сповільнене серцебиття
bradYGlossia, ae f брадиглосія,
сповільнення мовлення (через
порушення рухливості язика)
bradykinesia, ae f брадикінезія,
загальна сповільненість рухів
bradyphalangia, ae f брадифалангія,
аномалія розвитку: скорочення
фаланг пальців
bradypnoë, ës f брадипное,
сповільнене дихання
bradysphygmia, ae f брадисфігія,
знижена частота пульсу
brevis, e короткий
bronchus, i m бронх
bronchiālis, e бронхіальний

bronchitis, itidis f бронхіт,
запалення бронхів
bronchoectasia, ae f =
bronchoectasis, is f бронхоектазія,
патологічне розширення бронхів
bronchoectaticus, a, um
бронхоектатичний
bronchographia, ae f
бронхографія, рентгенографія
бронхів після введення
контрастної речовини
bronchorathia, ae f бронхопатія,
загальна назва різноманітних
захворювань бронхів
bronchorrhoea, ae f бронхорея,
серозний хронічний бронхіт;
значне виділення слизистого
мокротиння при кашлі
bronchoscoria, ae f бронхоскопія,

огляд внутрішньої поверхні
бронхів
bronchospasmus, i m бронхоспазм,
спазм бронхів
bronchostenosis, is f бронхостеноз,
звуження просвіту бронху
внаслідок патологічних змін
його стінок
bubo, onis m бубон, запальне
опухання лімфатичного вузла
bucca, ae f щока
buccalis, e щічний
bulbus, i m цибулина
bulbus oculi очне яблуко
bulloerythematosus, a, um
бульозоеритематозний
bullosus, a, um пухирчастий
bursa, ae f сумка

С

cadaver, eris n труп
caecum, i n сліпа кишка
caecus, a, um сліпий
calcaneus, a, um п'ятковий
calcaneus, i m п'ятова кістка
calcar, aris n острога, шпора
calculosus, a, um калькульозний,
викликаний каменями
(конкрементами)
calculus, i m камінь
calidus, a, um теплий
calor, oris m жар, лихоманка,
підвищена температура
calvaria, ae f склепіння черепа
canalis, is m канал
cancer, cri m рак
candidus, a, um білосніжний
canis, is f собака
capillarectasia, ae f капіляректазія,
патологічне розширення
капілярів
capillaris, e капілярний

capillus, i m; pilus, i m волосся
capitatus, a, um головчастий
capsula, ae f капсула
caput, itis n голова, голівка
cardiacus, a, um серцевий
cardialgia, ae f кардіальгія, біль в
ділянці серця
cardinalis, e головний, основний,
кардинальний
cardiocèle, es f кардіоцеле,
серцева грижа
cardiogramma, atis n кардіограма,
крива, що відображує зміни
будь-якого показника функції
серця
cardiologia, ae f кардіологія,
наука про серце та серцево-
судинні захворювання
cardiologus, i m кардіолог
cardiolysis, is f кардіоліз,
оперативне звільнення серця
від спайок та рубців при

перикардиті
cardiomegalia, ae f кардіомегалія,
значне збільшення розмірів та
маси серця
cardiorpathia, ae f кардіопатія,
загальна назва захворювання
серця
cardiorplegia, ae f кардіоплегія,
параліч серця, серцевий удар;
штучно викликана тимчасова
зупинка серця при операції на
ньому
cardiorrhēxis, is f кардіорексис,
розрив серця – найчастіше
внаслідок гострого
розм'якшення міокарда при
об'ємному інфаркті
cardiosclerōsis, is f кардіосклероз,
захворювання серцевого м'яза,
пов'язане з надмірним
розвитком сполучної тканини
carcinōma, ātis n карцинома,
ракова пухлина, що розвивається
із плаского або залозистого
епітелію; вирізняється швидким
ростом, руйнівною здатністю,
схильністю до утворення
виразків, метастазів та рецидивів
carcinōma in situ (*in situ*- на своєму
місці) початкова стадія
розвитку раку, при якій пухлина
не проростає через базальну
мембрану епітелія, а
розповсюджується лише по
площині
caries, ēi f карієс, костоїда
cariosus, a, um каріозний
carotīcus, a, um сонний
carōtis, tīdis (arteria) f сонна артерія
carpēus, a, um зап'ястковий
carpus, i m зап'ясток
cartilagineus, a, um хрящовий
cartilāgo, īnis f хрящ
casus, us m випадок; відмінок
cataracta, ae f катаракта, помутніння

кришталика
catarrhālis, e катаральний – той, що
відноситься до катарального
запалення або той, хто захворів
ним
causa, ae f причина
causālis, e причинний
cavitas, ātis f порожнина, западина
cavum, i n порожнина
cavus, a, um порожнистий
celer, ěris, ěre швидкий
cellūla, ae f клітина, комірка
cellulāris, e клітинний
centrālis, e центральний
cephalalgia, ae f цефалалгія,
головний біль
cephalometria, ae f цефалометрія,
вимірювання розмірів голови
плоду на рентгенограмі для
прогнозування пологів при
вузькому тазі
cerebellāris, e мозочковий
cerebellum, i n мозочок
cerebrālis, e мозковий
cerebrospinālis, e спинномозковий
cerēbrum, i n головний (великий)
мозок
cervix, īcis f шия, шийка
cervix uterī шийка матки
cheilitis, itīdis f хейліт, запалення
червоної кайми, слизової
оболонки і (або) шкіри губ
cheilomegalia, ae f хейломегалія,
аномалія розвитку: надмірно
великі губи
cheilopathia, ae f хейлопатія,
загальна назва захворювань
губ
cheilorrhaphia, ae f хейлорафія,
зашивання губи
cheilognathopalatoschīsis, is f
хейлогнатопалатосхизис,
аномалія розвитку: розколина
губи і піднебіння
cheiloschīsis, is f хейлосхіз,

розщеплення губи
chimiotherapia, ae f хіміотерапія,
лікування інфекційних хвороб
хімічними засобами чи ліками, які
діють токсично на патогенні
органи, але не шкодять організму
chiragra, ae f хірагра, подагра
кисті руки
chirometria, ae f хірометрія,
вимірювання розмірів руки
chirurgia, ae f хірургія, розділ
медицини, що займається
оперативним та мануальним
лікуванням тих хвороб, при
яких хірургія являється
основним терапевтичним
методом
chirurgicus, a, um хірургічний
chloropsia, ae f хлоропсія,
порушення зору, при якому
оточуючі предмети здаються
пофарбованими в зелений
колір
cholaemia, ae f холемія,
підвищений вміст в крові
складових частин жовчі
cholagogus, a, um жовчогінний
cholangiocystostomia, ae f
холангіоцистостомія, хірургічна
операція: накладання
анастомозу між печінковим
жовчним протоком та тонкою
кишкою
cholangioma, atis n холангіома,
доброякісна пухлина жовчних
протоків
cholangiocarcinoma, atis n
холангіокарцинома, ракова
пухлина із клітин епітелія
жовчних протоків
cholangioscopia, ae f холангіоскопія,
огляд жовчних протоків за
допомогою ендоскопа
cholē, ēs f жовч
cholecystectomy, ae f

холецистектомія, оперативне
видалення жовчного міхура
cholecystitis, itidis f холецистит,
запалення жовчного міхура
cholecystolithiasis, is f
холецистолітіаз, кам'яна
хвороба жовчного міхура
choledocholithiasis, is f
холедохолітіаз, наявність при
жовчнокам'яній хворобі
конкрементів у загальній жовчній
протоці
choledochoscopy, ae f
холедохоскопія, ендоскопія
загальної жовчної протоки
choledochotomy, ae f
холедохотомія, хірургічна
операція: розтин стінки
загальної жовчної протоки
choledochoplastica, ae f
холедохопластика, загальна
назва відновних операцій на
загальній жовчній протоці
choledochus, a, um жовчний
cholelithiasis, is f холелітіаз,
жовчнокам'яна хвороба,
утворення конкрементів в
жовчному міхурі чи в жовчних
протоках (*лат. concrementum* –
зросток, який виник, головним
чином, внаслідок випадання
солей)
cholera, ae f холера, гостре інфекційне
захворювання
chondrocytus, i m хондроцит
chondroma, atis n хондрома,
доброякісна пухлина із хрящової
тканини
chondromalacia, ae f
хондромаліяція, розм'якшення
хрящової тканини
chorioideus, a, um той, що
постачається судинами (судинна
оболонка ока)
chromatopsia, ae f хроматопсія,

викривлення зорового
відчуття, за якого
сприймається лише один із
основних кольорів
chronicus, a, um хронічний
chyladenectasia, ae f хіладенектазія,
розширення лімфатичних судин та
збільшення лімфатичних вузлів
chyluria, ae f хільурія, наявність
домішків лімфи в сечі
chylus, i m (gr.) молочний сік
cibus, i m їжа, страва
cicatricans, ntis рубцюючий
cicatrix, icis f шрам, рубець
circulāris, e круговий
circulatio sanguinis кровообіг
circumplexus, a, um огинальний
circumscriptus, a, um обмежений
cirrhosis, is f цироз, зморщування
claustrophobia, ae f клаустрофобія,
нав'язливий страх закритих
приміщень
clausus, a, um закритий
clavicūla, ae f ключиця
claviculāris, e ключичний
clinicus, a, um клінічний
clyma, ātis n клізма, промивання
coagulatio, ōnis f зсідання крові
cocainismus, i m хронічне
отруєння кокаїном
cochleāris, e завитковий
cossugēus, a, um куприковий
cossux, ūgis m куприк
coelia, ae f черевно, черевна
порожнина
coeliācus, a, um черевний, який
відноситься до черевної
порожнини
coeruleus, a, um темно-синій,
синюшний
colica, ae f коліка
colon, i n ободова кишка
color, oris m колір
colpitis, itidis f запалення піхви
colpocytogramma, ātis n

кольпоцитограма,
записування результатів
дослідження кліткового
складу піхвового мазка
colpoptōsis, is f кольпоптоз,
опущення піхви
colposcopia, ae f кольпоскопія, огляд
піхви і шийки матки за
допомогою кольпоскопа
columna vertebrālis хребцевий
стовп
coma, ātis n кома, повна втрата
свідомості
combustio, ōnis f опік
commissūra, ae f спайка
commissurotomy, ae f
комісуротомія, розтин
центральної проміжної
речовини спинного мозку
commotio, ōnis f струс
communis, e спільний; простий;
звичайний
complētus, a, um повний
complicatus, a, um ускладнений
compositus, a, um складний
concomitans, antis супутній,
супроводжуючий
congelatio, onis f відмороження
congestivus, a, um застійний
congenitus, a, um вроджений
coniunctiva, ae f кон'юнктива
coniunctivitis, itidis f кон'юнктивіт,
запалення кон'юнктиви
continuus, a, um безперервний
contusio, ōnis f забій, пошкодження
м'яких тканин внаслідок
механічної дії ззовні
convergens, entis конвергентний –
той, що зближується, сходиться
coprolithus, i m копроліт, каловий
камінь (утворення із затверділих
випорожнень)
cor, cordis n серце
cornea, ae f рогівка
corpus, ōris n тіло

craniogramma, ātis n краніограма,
рентгенівський знімок черепа
craniographia, ae f краніографія,
метод рентгенодіагностики, що
дозволяє отримувати
інформацію про будову та
форму черепа, змінах кісток
черепа при різноманітних
захворюваннях головного мозку
і травмах
craniotomia, ae f краніотомія,
розсікання або перфорація
черепа
cranium, i n череп
crassum, i n товста кишка
crassus, a, um товстий, потовщений
cretinismus, i m кретинізм (*фр.*
cretin < *лат. creta* біла глина,
крейда – у зв'язку з блідістю
шкіри таких хворих), природжена
недостатність щитоподібної
залози, яка характеризується
різким відставанням фізичного і
психічного розвитку
criminalis, e кримінальний (abortus
criminalis кримінальний аборт,
проведений за межами
лікувального закладу)
cryaesthesia, ae f криестезія,
підвищена чутливість до холоду
cryocauter, tri m криокаутер,
інструмент для дії холодом з
метою руйнування тканин
cryalgesimeter, tri m криальгезиметр,
прилад для вимірювання порогів
больової чутливості при дії
холодом
cryosurgery, ae f криохірургія,
сукупність хірургічних методів

лікування, заснованих на
локальному замороженні тканин
cryocoagulatio, onis f криокоагуляція,
метод руйнування тканин шляхом
замороження
cryotherapy, ae f криотерапія,
лікування із застосуванням
різних видів охолодження
cum (abl.) з
cuneiformis, e клиноподібний
cursus, us m перебіг
cutis, is f шкіра
cyanosis, is f ціаноз, синюшний
відтінок шкіри та слизових
cysta, ae f киста
cystectomy, ae f цистектомія,
хірургічне видалення сечового
міхура
cystolithiāsis, is f цистолітіаз,
кам'яна хвороба сечового міхура
cystoma, atis n цистома Спорожнина
в залозистій тканині, яка
утворилась в результаті
пухлинного росту
cystoplegia, ae f цистоплегія,
параліч м'язів сечового міхура
cystōsus, a, um кистозний
cytologia, ae f цитологія, вчення
про будову, розвиток і функції
клітин
cytolysis, is f цитоліз,
розчинення клітин
цитолітичними речовинами
cytogramma, ātis n цитограма,
результат мікроскопічного
дослідження клітини
cytolysis, is f цитоліз, руйнування
клітин

D

dacryoadenalgia, ae f дакриоаденальгія,
біль в слізній залозі

dacryoadenitis, itidis f дакриоаденіт,
запалення слізної залози

dacryangiostenōsis, is f	II defectus, us m вада, дефект
дакріангіостеноз, звуження	deficiens, ntis недостатній,
слізної протоки	неповний, затухаючий
dacryocystectomy, ae f	deficientia, ae f недостатність
дакріоцистектомія, видалення	deformans, ntis деформівний
слізного мішка	deformatio, ōnis f деформація –
dacryocystographia, ae f	відхилення від нормальної
дакріоцистографія, рентгенографія	форми
слізновивідних шляхів після	degeneratio, ōnis f дегенерація,
заповнення їх контрастною	переродження
речовиною	delirium, i n делірій, хворобливе
dacryocystolithiāsis, is f	марення
дакріоцистолітіаз, кам'яна	dendriiformis, e (dendriificus, a, um)
хвороба слізного мішка	деревовидний
dacryocystostenōsis, is f	dens, dentis m зуб
дакріоцистостеноз, звуження	dentālis, e зубний
слізного мішка	depressivus, a, um депресивний
dacryographia, ae f дакріографія,	derma, ātis n (gr.) шкіра
рентгенографія	dermatitis, itidis f дерматит,
слізновивідних шляхів	запалення шкіри
dacryorrhoea, ae f дакріорея,	dermatologia, ae f дерматологія,
сльозотеча	розділ медицини, який
dactylalgia, ae f = dactylodynia, ae f	займається вивченням та
дактилальгія, біль в пальцях	лікуванням захворювань шкіри
dactylomegalia, ae f	dermatologus, i m дерматолог,
дактиломегалія, надмірно	лікар-спеціаліст по шкірних
великі розміри пальців рук	захворюваннях
або ніг	dermatōma, ātis n дерматома,
dactylospasmus, i m дактилоспазм,	шкірна пухлина, обмежене
судорога (спазм) одного чи	потовщення або гіпертрофія
кількох пальців	шкіри
decalcificatio, onis f декальцифікація,	dermatosclerōsis, is f
втрата кальцію в організмі	дерматосклероз, склеродермія,
deciduus, a, um випадаючий	ущільнення шкіри та підшкірної
decompensatio, onis f декомпенсація,	клітковини
порушення компенсації, відсутність	dermatōses (plur.) дерматози,
рівноваги	загальна назва різноманітних
decompensātus, a, um	пошкоджень шкіри
декомпенсований – який	dermatōsis, is f дерматоз, ураження
характеризується відсутністю	шкіри та (або) її додатків
збалансованості	dermatomycōsis, is f дерматомикоз,
decubitus, us m пролежень	грибкове захворювання шкіри
decursus morbi перебіг хвороби	dermatoscopia, ae f дерматоскопія,
I defectus, a, um ослаблений,	сукупність методів візуального
слабкий, виснажений	обстеження шкіри

desquāmans, ntis десквамантний,
той, що лущиться
destructio, ōnis f руйнування,
знищення
devitalisatio (pulpaе)
некротизування (пульпи зуба
хімічними засобами)
dexter, tra, trum правий
dextrolaterālis, e правосторонній
diabētes, ae m діабет, сечове
виснаження
diabetīcus, a, um діабетичний
diaeta, ae f дієта, режим
харчування
diaetotherapia, ae f дієтотерапія,
лікування дієтою,
раціональним харчуванням
diagnōsis, is f діагноз, висновок
про характер та суть
захворювання
diagnostīcus, a, um діагностичний
diarrhoea, ae f діарея, пронос
diastēma, atis n діастема, проміжок
між середніми різцями
diastōle, es f діастола,
розширення серця
dicheilia, ae f (labium duplex)
діхейлія, подвійна губа,
аномалія розвитку, яка
характеризується
дуплікатурою слизової
оболонки губи
diffūsus, a, um розлитий
digestio, ōnis f травлення
digītus, i m палець
diglossia, ae f диглосія,
роздвоєння язика
diphtheria, ae f дифтерія, гостре
інфекційне захворювання, яке
характеризується запальним
процесом горла, носа,
носоглотки з утворенням
білуватих чи сірих нальотів
diplegia, ae f диплегія, двосторонній
параліч одноіменни частин тіла

(обидвох ніг, обидвох половин
обличчя)
dilatatio, ōnis f розширення
diphtheria, ae f дифтерія
dispersus, a, um розсіяний
disseminātus, a, um розсіяний
distorsio, ōnis f розтягнення
dolichocolon, i n доліхоколон,
аномалія розвитку: надмірно
довга ободова кишка
dolor, oris m біль
dolorosus, a, um больовий, болючий
dubius, a, um сумнівний
ductus choledochus communis
загальна жовчна протока
dulcis, e солодкий
duodenoscopia, ae f дуоденоскопія,
метод дослідження слизової
оболонки дванадцятипалої
кишки шляхом її огляду за
допомогою гастродуоденоскопа
duodenum, i n дванадцятипала
кишка
durus, a, um твердий; той, що
належить до склери
dyscholia, ae f дисхолія, наявність
відхилень від нормального
складу жовчі
dysenteria, ae f дизентерія,
кривавий пронос, гостра
інфекційна хвороба, яка
протікає із запаленням
переважно товстої кишки,
частими криваво-слизовими
випорожненнями
dysfunctio, ōnis f дисфункція,
порушення функції системи,
органа або тканини організму,
яке виражається неадекватністю
реакцій на дію подразників
dysgeusia, ae f дизгеузія, розлад
смакового відчуття
dyshidrōsis, is f дизгідроз, розлад
діяльності потових залоз
dyskinesia, ae f дискінезія, розлад

довільних рухів, розлад координації
dysopsia, ae f дизопсія, розлад зору
dysosmia, ae f дизосмія, розлад нюху
dysostōsis, is f дизостоз, загальна назва природжених або спадкових аномалій кісток скелета
dyspepsia, ae f диспепсія, розлад травлення
dyspepticus, a, um диспепсичний
dysphagia, ae f дисфагія, утруднене ковтання
dysplasia, ae f дисплазія, загальна

назва порушень розвитку органів або тканин в ході ембріогенезу і в постнатальному періоді
dyspnoë, ës f диспное, задишка (порушення дихання - частоти, глибини)
dystopia, ae f дистонія, неправильне розміщення, зазвичай як наслідок вадирозвитку
dystrophia, ae f дистрофія, розлад живлення
dystrophico-inflammatorius, a, um дистрофічно-запальний
dysuria, ae f дизурія, розлад сечовиділення

Е

e, ex (*прийм. з Abl.*) з, із
ectopia, ae f ектопія, вроджене зміщення органу
eczēma, ātis n екзема, рецидивуючий сверблячий нейроалергічний дерматоз
electrocardiogramma, ātis n електрокардіограма, крива, що відображає зміну в часі різниці потенціалів електричного поля серця при його скороченні
electrocardiographia, ae f електрокардіографія, виготовлення та тлумачення ЕКГ
electroencephalogramma, ātis n електроенцефалограма, графічне зображення біотоків кори головного мозку
electroencephalographia, ae f електроенцефалографія, метод графічної реєстрації біотоків кори головного мозку
elongatio, onis f подовження
elongatio dentis подовження

клінічної коронки зуба внаслідок патологічних процесів
embryon, i n ембріон, зародок
emesis, is f рвота, нудота
emphysēma, ātis n емфізема, надмірне скупчення в органах або тканинах повітря, яке потрапило ззовні
empyēma, ātis n емпієма, значне скупчення гною в якій-небудь порожнині тіла або порожнистому органі
enamelogenesis, is f розвиток зубної емалі
enamelum, i n емаль
encephalītis, itīdis f енцефаліт, запалення головного мозку
encephalocēle, es f енцефалоцеле, черепно-мозкова грижа
encephalographia, ae f енцефалографія, рентгенологічне дослідження мозку після введення у спинномозкову рідину

контрастної речовини
encephalomalacia, ae f
енцефаломаліяція, розм'якшення
головного мозку
encephalometria, ae f
енцефалометрія, сукупність
методів вимірювання головного
мозку та його частин
encephalomyelitis, itidis f
енцефаломієліт, поєднання
запалення головного та
спинного мозку
endocarditis, itidis f ендокардит,
запалення ендокарда
endocardium, i n внутрішня оболонка
серця
endocrinologia, ae f ендокринологія,
наука про залози внутрішньої
секреції і про захворювання, які
виникають при порушенні їх
функцій
endodontia, ae f ендодонтія, розділ
стоматології, який вивчає
методи механічного та
лікарського впливу на канали
коренів зубів, в т.ч. їх
пломбування
endognathia, ae f ендогнатія,
деформація щелепи у
поперечному напрямку
endometrītis, itidis f ендометрит,
запалення ендометрію
endometrium, i n слизова оболонка
матки
endophthalmītis, itidis f
ендофтальміт, запалення
тканини очного яблука
enteropathia, ae f ентеропатія,
захворювання кишечника
enterorexia, ae f ентеропексія,
оперативне прикріплення
кишечного сегмента до черевної
стілки
enteroptōsis, is f ентероптоз,
опущення кишків

enterorrhagia, ae f ентерорагія,
кишкова кровотеча
enterorrhaphia, ae f ентерорафія,
зашивання кишки
enterostenōsis, i f ентеростеноз,
звуження кишечника
epiglottis, īdis f надгортанник
epididymis, īdis f придаток яєчка
epilepsia, ae f епілепсія, падуча
хвороба, захворювання, яке
характеризується періодичними
нападами судом, втратою
свідомості, психічними розладами
epistaxis, is f кровотеча з носа
epitheliālis, e епітеліальний
epitheliōma, ātis n епітеліома,
загальна назва (злоякісних)
пухлин, що розвиваються за
рахунок покривного епітелія
erosio, ōnis f ерозія
erysipēlas, ātis n бешиха
erythēma, ātis n еритема,
почервоніння шкіри
erythrocytōma, ātis n еритроцитома,
різновид мієломи
erythrocytolysis, is f еритроцитоліз,
руйнування еритроцитів
erythrocytosis, is f еритроцитоз,
підвищений вміст еритроцитів в
крові
erythrocytus, i m еритроцит,
червоне кров'яне тільце
erythrodermia, ae f еритродермія,
запалення шкіри із
незникаючим почервонінням,
свербінням, лущенням, що
часто розповсюджується на
широкі частини тіла
erythrodontia, ae f еритродонтія,
наявність червоних плям на
коронці зуба
erythropoiesis, is f еритропоез,
процес утворення еритроцитів
erythroptōsia, ae f еритропсія,
порушення зорового

сприйняття, при якому
оточує середовище
видається в червоному
кольорі
erythruia, ae f еритрурія,
червоний колір сечі
euphoria, ae f еуфорія, хороше
самопочуття у тяжкохворих за
відсутності відповідної
тяжкості захворювання оцінки
eupnoë, ës f евпноє, нормальне
дихання, легке дихання,
спокійне рівномірне дихання
eurhythmia, ae f еуритмія,
правильний ритм, правильна
послідовність серцевих
скорочень

euthanasia, ae f еутаназія, легка
безболісна смерть
exacerbans, ntis який
погіршується, загострюється
exacerbatio, ònis f загострення
exacerbatus, a, um загострений
exanthēma, ātis n екзантема,
шкіряний висип
exostōsis, is f екзостоз, кістковий
наріст
exsudatīvus, a, um ексудативний,
випітний
extensio, ònis f розтягнення
extractio, ònis f витягання,
виривання, видалення,
виймання
extrauterīnus, a, um позаматковий

F

facies, ei f лице, поверхня
facies avis пташине обличчя,
скошення і западання назад
підборіддя при недорозвинутості
нижньої щелепи та анкілозах
скронево-нижньощелепного
суглоба
faeces, ium f (plur.) кал
falsus, a, um; spurius, a, um
несправжній, уявний
fauces, ium f (plur.) зів
febris, is f гарячка
fel, fellis n жовч
fetus (foetus), us m плід (від 9-го
тижня до народження)
fibrillaris, e миготливий
fibrocavernosus, a, um волокнисто-
печеристий
filiformis, e ниткоподібний
fissus, a, um розколотий,
роздвоєний
femina, ae f жінка
fibroma, atis n фіброміома,

доброякісна пухлина з м'язової та
сполучної тканини
flavus, a, um жовтий
focalis, e вогнещевий
follicularis, e фолікулярний
forma, ae f форма
fossa, ae f ямка, поглиблення
fractura, ae f перелом
fractura dentis compressiva –
компресійний перелом зуба,
пошкодження зуба в результаті
стискання
frequens, ntis частий
frigidus, a, um холодний
frontītis, itīdis f фронтит, запалення
слизової оболонки лобної пазухи
functio, onis f функція
furunculus, i m фурункул

G

gangraena, ae f гангрена, вид некрозу, при якому змертвілі тканини висихають або піддаються гнійному розкладу

gangraenōsus, a, um - гангренозний

gastralgia, ae f гастральгія, біль в ділянці шлунку

gastricus, a, um шлунковий

gastrocēle, es f гастроцеле, шлункова грижа

gastroentericus, a, um гастроентеричний

gastroenterocoliticus, a, um гастроентероколітичний

gastroenterocolītis, itidis f гастроентероколіт, запалення слизової оболонки шлунка, тонкої і товстої кишки

gastroenterologia, ae f гастроентерологія, розділ внутрішніх хвороб, який вивчає органи шлунково-кишкового тракту, методи їх діагностики, лікування і профілактики

gastroplegia, ae f гастроплегія, параліч нервово-м'язового апарату стінки шлунка (спостерігається після операції на шлунку, під час наркозу)

gastroptōsis, is f гастроптоз, патологічне зміщення шлунку донизу

gastrorrhagia, ae f гастрорагія, шлункова кровотеча

gastrospasmus, i m гастроспазм, спазм шлунка

gastrostomia, ae f гастростомія, утворення зовнішньої фістули (свища) шлунка

genioplastica, ae f геніопластика, пластична операція відновлення форми підборіддя

genu, us n коліно

geriater, tri m геріатр, лікар-

фахівець зі старечих заворювань
geriatria, ae f геріатрія, наука про захворювання старечого віку та їх лікування

gerodermia, ae f геродермія, стареча шкіра, старечі зміни шкіри

gerontologia, ae f геронтологія, розділ медицини, який вивчає закономірності старіння людини

gigantismus, i m гігантизм, патологічно збільшені розміри окремих частин тіла, росту (для чоловіків – вище 190 см, для жінок – вище 180 см)

gingīva, ae f ясна

gingivītis, itidis f гінгівіт, запалення ясен

gingivotomia, ae f гінгівотомія, розтин ясен

glandula, ae f залоза

glandūla parōtis, ae/tīdis f привушна залоза

glandula thyreoidea, ae/ae f щитоподібна залоза

glaucoma, ātis n глаукома, хвороба очей, яка характеризується підвищенням

внутрішньоочним тиском із розвитком трофічних розладів в сітківці та диску зорового нерва, що обумовлюють зниження зорових функцій

glossalgia, ae f глосальгія, біль язика (спостерігається при захворюваннях шлунково-кишкового тракту)

glossomegalia, ae f глосомегалія, збільшення язика

glossopathia, ae f глосопатія, захворювання язика

glossoplegia, ae f глосоплегія, параліч

м'язів язика
glossoptosis, is f глосоптоз,
опущення язика
glossopyrosis, is f глосопіроз, пекуче
відчуття на язика
glossoschīsis, is f глососхізис,
розщілина язика
glossospasmus, i m глососпазм,
спазм язика
glycogeusia, ae f глікогевзія,
солодкий присмак у роті боз
смакового подразнення
glycolysis, is f гліколіз, біологічний
розпад глюкози на дві молекули
молочної кислоти
glycosuria, ae f глюкозурія, наявність
глюкози в сечі
gnathodynīa, ae f гнатодинія, біль
в області верхньої щелепи
gnathometria, ae f гнатометрія,
визначення аномалії
зубощелепної системи
gnathoschisis, is f гнатосхізис,
вроджене розщеплення
верхньої щелепи
gonagra, ae f гонагра, подагра
колінного суглоба

gonarthrōsis, is f гонартроз, артроз
колінного суглоба
gomphosis, is f гомфоз –
клиноподібне укріплення
gradus, us m ступінь
granulōma, ātis n гранульома,
вогнище продуктивного
запалення у вигляді щільного
вузлика
granulomatōsus, a, um
гранульоматозний
granulōsus, a, um гранульозний,
зернистий
gravida, ae f вагітна
graviditas, atis f вагітність
gravis, e важкий
griseus, a, um сірий
gustus, us m смак, смакове
відчуття
gynaecologia, ae f гінекологія,
розділ медицини, що вивчає
фізіологію та патологію
жіночої статеві системи
gynaecolōgus, i m гінеколог,
лікар-спеціаліст по лікуванню
захворювань жіночих
статевих органів

Н

haemangiōma, ātis n гемангіома,
доброякісна пухлина із
новоутворених і розширених
кровоносних судин
haematōma, ātis n гематома,
подібне до пухлини скупчення
крові в тканинах внаслідок
крововиливу
haematologia, ae f гематологія,
розділ внутрішніх хвороб, що
вивчає етиологію, патогенез та
клінічні прояви захворювань
системи крові та розробляє
методи їх діагностики, лікування
та профілактики
haematoma, atis n гематома, подібне

до пухлини скупчення крові
внаслідок крововиливу
haematuria, ae f гематурія,
наявність крові в сечі
haemolysis, is f гемоліз,
руйнування еритроцитів з
виходом гемоглобіну в
оточуюче еритроцити
середовище
haemophilia, ae f гемофілія,
схильність до кровотечі (спадкова
хвороба)
haemopneumopericardium, i n
гемопневмоперикард, скупчення
крові і повітря в порожнині
перикарда

haemopneumothorax, acis m	невластивому для неї місці з заміщенням нею нормальної тканини
гемопневмоторакс, скупчення крові і повітря в плевральній порожнині	
haemopo(i)esis, is f	гідраденіт, запалення потових залоз
гемопоез, кровотворення (процес утворення, розвитку та дозрівання клітин)	hidradenōma, ātis n
haemorrhagia, ae f	гідраденома, пухлина потової залози
геморагія, кровотеча	highmorītis, itīdis f
haemorrhagīcus, a, um	гайморит, запалення слизової оболонки верхньощелепної пазухи
геморагічний, той що викликає кровотечу	hirudotherapia, ae f
haemostasis, is f	гірудотерапія, використання медичних пиявок з лікувальною метою
гемостаз, зупинка кровообігу	histogenesis, is f
haemotransfusio, onis f (transfusio sanguinis)	гістогенез, розвиток тканин в онтогенезі
переливання крові	histologia, ae f
heliotherapia, ae f	гістологія, наука про розвиток, будову і функції тканин людини
геліотерапія, сонцелікування, використання сонячних променів з лікувальною метою	histolŷsis, is f
hepar, atis n	гістоліз, руйнування тканини
печінка	histotripsia, ae f
hepatocēle, es f	гістотрипсія, роздавлювання тканин
гепатоцеле, грижа печінки	homeopathia, ae f
hepatitis, itidis f	гомеопатія, система лікування, заснована на принципах, відповідно до яких застосуванню малих доз, які у великих дозах викликають явища, подібні до ознак хвороби, приписується лікувальний ефект
гепатит	homeostasis, is f
hepatolithiāsisis, is f	гомеостаз, сталість внутрішнього середовища організму
гепатолітіаз, наявність конкрементів в печінкових протоках	homo, īnis m
hepatolithus, i m	людина
печінковий камінь	hormonotherapia, ae f
hepatōma, ātis n	гормонотерапія, гормональне лікування
гепатома, пухлина печінки	humidus, a, um
hepatoptōsis, is f	вологий
гепатоптоз, опущення печінки	humor, oris m
hereditarius, a, um	волога, рідина в тілі
спадковий	hydrocephalia, ae f
hernia, ae f	гідроцефалія, надмірне накопичення цереброспінальної рідини в шлуночках мозку та підоболонкових просторах
грижа, кила, гила	hydrolŷsis, is f
herpes, etis m	гідроліз, реакція розкладу речовин за участю
пухирчастий герпес	
herpetīcus, a, um	
герпетичний	
heterochromia, ae f	
гетерохромія, різний колір райдужки правого і лівого ока або неоднаковий колір різних ділянок райдужки одного ока	
heterogenus, a, um	
гетерогенний, різнорідний, різного походження	
heteroplasia, ae f	
гетероплазія, розвиток якої-небудь тканини в	

води
hydronephrōsis, is f гідронефроз,
розширення ниркової миски і
ниркових чашечок, з атрофією
ниркової паренхіми;
розвивається внаслідок
порушення відтоку сечі
hydropneumothōrax, ācis m
гідропневмоторакс, скупчення
рідини, повітря чи газу в
плевральній порожнині
hydrophobia, ae f гідрофобія, страх
виникнення ковтальних
корчів при спробі зробити ковток
води, при вигляді води (при
казі, істерії)
hydrops, ōpis m водянка
hygroparaesthesia, ae f
гігропарестезія, форма парестезії,
яка характеризується неприємним
відчуттям зволоженості шкіри
hypoesthesia, ae f гіпестезія,
зниження поверхневої чутливості
hypalgia, ae f гіпальгія, зниження
больової чутливості
hyperaemia, ae f гіперемія,
збільшення кровонаповнення
якої-небудь ділянки
периферичної судинної
системи
hyperaesthesia, ae f гіперестезія,
підвищена чутливість до
подразників, які впливають на
органи відчуття
hyperergia, ae f гіперергія, підвищена
реактивність організму
hypergia, ae f гіпергія, знижена
реактивність організму
hyperhidrōsis, is f гіпергідроз,
підвищене потовиділення
hyperkinesis, is f гіперкінез,
автоматичні рухи через силу в
результаті довільних скорочень
м'язів
hypermnesia, ae f гіпермнезія, різке

загострення пам'яті з напливом
численних спогадів, іноді з
образним уявленням
hyperonychia, ae f гіпероніхія,
прискорений ріст нігтів
hyperodontia, ae f = polyodontia, ae f
гіперодонтія, наявність зайвих
зубів
hyperosmia, ae f гіперосмія,
хворобливе загострення нюху
hypersplasia, ae f гіперплазія,
збільшення числа клітин
внаслідок
посилення функції органа або
внаслідок патологічного
новоутворення тканин
hypertrichōsis, is f гіпертрихоз,
надмірний розвиток волосяного
покриву, що проявляється
великою кількістю, довжиною та
товщиною волосся, не
властивому даній ділянці
шкіри, статі або віку людини
hypertrophicus, a, um
гіпертрофічний, збільшений в
об'ємі
hyrogalactia, ae f гіпогалактія,
понижена секреторна
діяльність молочних залоз в
період лактації
hypnalgia, ae f гіпналгія, біль тільки
уві сні, при засинанні чи
пробудженні
hypnophobia, ae f гіпнофобія,
нав'язливий страх заснути через
небезпеку смерті під час сну
hypnotherapia, ae f гіпнотерапія,
лікування гіпнотичним навіюванням
hypognathia, ae f гіпогнатія,
недорозвинена верхня щелепа
hyrohydratio, onis f
гіпогідратація, зменшення вмісту
води в організмі
hypoplasia, ae f гіпоплазія, загальна
назва аномалій розвитку, яка

полягає в недорозвитку органа,
частини тіла і всього організму
hypostasis, is f гіпостаз, застій крові в
розміщених нижче частинах тіла і
окремих органів
hypotensio arterialis – артеріальна
гіпотензія
hypovitaminosis, is f гіповітаміноз,
вітамінна недостатність
huroxaemia, ae f гіпоксемія,

ichthyosis, is f іхтіоз, аномалія
ороговіння шкіри, яке
характеризується відсутністю чи
зниженням секретії поту та
шкірного сала і утворенням
великої кількості луски та
орогівівших шарів
ichthyotoxicosis, is f іхтіотоксикоз,
харчове отруєння, яке виникає при
вживанні в їжу отруйних риб
ictericus, a, um той, хто страждає
жовтухою; жовтушний, що
відноситься до жовтухи
icterus, i m жовтуха, жовтяниця
impar, paris нерівний
in (на питання “куди?” – Acc., на
питання “де?” – Abl.) - в, на
inactīvus, a, um неактивний
incarcerātus, a, um защемлений
incipiens, entis початковий, той що
починається
incisio, onis f інцизія, розріз
incomplētus, a, um неповний
induratio, onis f індурація,
ущільнення, затвердіння
infans, ntis m, f дитина
infantilismus, i m інфантилізм,
затримка в розвитку
організму: недорозвиненість
організму, що зупинився на
дитячому рівні тілесного
розвитку та психічний
недорозвиток

зниження вмісту кисню в
крові
huroxia, ae f – гіпоксія, стан, який
виникає при недостатньому
постачанні тканин киснем чи
порушенням його утилізації в
процесі біологічного окислення
hysteroptōsis, is f гістероптоз,
опущення матки, випадання
матки

I

infarctus, us m інфаркт
infectiosotoxicus, a, um
інфекційнотоксичний
inferiolobaris, e нижньочастковий,
нижньодольовий
inferior, ius нижній
infiltrātus, a, um інфільтрований,
проникаючий в тканини різних
клітинних елементів
inflammatio, onis f запалення
influenza, ae f (син. grippus) грип,
гостре інфекційне вірусне
захворювання з несподіваним
початком та загальними проявами
інтоксикації (кількаденне
підвищення температури, головні
болі, озноб, біль в м'язах,
суглобах etc.)
insanabilis, e невиліковний
insufficientia, ae f недостатність
insulindependens, ntis
інсулінозалежний
intestinalis, e кишковий
intestīnum, i n кишка
intestīnum tenue тонка кишка
intoxicatio, ōnis f інтоксикація,
патологічний стан, викликаний
загальною дією на організм
токсичних речовин ендогенного та
екзогенного походження
intrapleuralis, e
внутрішньоплевральний
intrathoracicus, a, um

внутрішньогрудний, який
локалізується в порожнині
грудної клітки
iodismus, i m патологічний стан,
викликаний отруєнням йодом
iridocyclitis, itidis f іридоцикліт,
запалення райдужки та
війчастого тіла
irreductibilis, e той, що не
вправляється
ischemicus, a, um ішемічний
isochronismus, i m ізохронізм,
співпадіння у часі
isocoria, ae f ізокорія, рівність

діаметрів правого і лівого ока
isomorphus, a, um ізоморфний,
однаковий за формою, структурою
isothermia, ae f ізотермія, відносна
постійність температури тіла, яка
забезпечується фізіологічними
механізмами терморегуляції
людини
isotonicus, a, um ізотонічний
(розчин), осмотичний тиск якого
рівний осмотичному тиску
плазми крові
isthmicus, a, um перешийковий

К

kephalogramma, ātis n кефалограма,
запис коливань голови в
положенні обстежуваного
стоячи, що відображає стійкість
збереження ним вертикального
положення голови або всього
тіла
keratectasia, ae f кератектазія,
вибухання витончених ділянок
рогівки
keratodermia, ae f кератодермія,
кератоз, при якому ділянки
ороговіння розміщені переважно
на долонях та ступнях
keratitis, itidis f кератит, запалення
рогівки, що характеризується її
помутнінням та зниженням зору
keratomalacia, ae f кератомалачія,
розм'якшення рогівки
keratometria, ae f кератометрія,
вимірювання кривизни
рогівки
keratōma, ātis n кератома,
доброякісне новоутворення
шкіри, що характеризується
розростанням епідерміса з
надмірним ороговінням

keratoscopia, ae f кератоскопія,
вимірювання кривизни передньої
поверхні рогівки
keratōsis, is f кератоз, загальна
назва дерматозів, які
характеризуються
потовщенням рогівкового
шару епідермісу
keratosis mucosae oris кератоз
слизової оболонки порожнини
рота, утворення рогової речовини
в тканинах слизової оболонки
keratopathia, ae f кератопатія,
загальна назва деяких вражень
рогівки, частіше
дистрофічного
характеру, які проявляються
порушенням її прозорості
keratoplastica, ae f кератопластика,
пластична операція, що
полягає в заміщенні патологічно
зміненої рогівки або її частини
трансплантантом
keratoscopia, ae f кератоскопія,
метод дослідження форми та
кривизни передньої поверхні
рогівки

kinesitherapia, ae f кінезітерапія,

лікування рухами

L

labium, i n губа

labium duplex=dicheilia подвійна губа

labium leporinum=cheiloschisis вроджена вада: наявність розщілини верхньої губи, яка йде від її червоної облямівки до носа

lac, lactis n молоко

lacrima, ae f сльоза

lactativus, a, um лактаційний

laesio, ōnis f пошкодження

laesus, a, um пошкоджений

laparometria, ae f лапарометрія, вимірювання окружності живота на рівні пупка, наприклад, при визначенні вагітності

laparorrhaphia, ae f лапарорафія, зашивання живота

laparotomia, ae f лапаротомія, розтин черевної порожнини

laryngitis, itidis f ларингіт, запалення гортані

laryngorrhagia, ae f ларингорагія, кровотеча з гортані

laryngospasmus, i m ларингоспазм, спазм гортані

laryngostomia, ae f ларингостомія, накладання штучного отвору на гортань

larynx, ngis m гортань

latens, entis прихований

laterālis, e бічний

latus, a, um широкий

lens, lentis f кришталік

lentus, a, um зтяжний

leontiasis, is f лев'яче обличчя, спотворене обличчя (при проказі)

leptoprosopia, ae лептопросопія, вузьке обличчя

leptospirosis, is f лептоспіроз, гостре і

нфекційне захворювання, викликане лептоспірами, які проникають через слизові оболонки чи пошкоджену шкіру і характеризується ураженням печінки, нирок і кровоносних капілярів

leptotrichosis, is f трихопатія, яка характеризується тим, що волосся стає надто тонким

letalis, e летальний, смертельний

leucaemia, ae f (laeukaemia, ae f) лейкемія, білокрів'я, прогресивне розростання тканин, які утворюють лейкоцити

leucocytogenesis, is f лейкоцитогенез, утворення лейкоцитів

leucocytolysis, is f лейкоцитоліз, розпал, руйнування лейкоцитів

leucocytosis, is f лейкоцитоз, підвищений вміст лейкоцитів в крові

leucocytus, i m лейкоцит, біле кров'яне тільце

leucopenia, ae f лейкопенія, знижений вміст лейкоцитів в крові

lien, liēnis m селезінка

ligamentum, i n зв'язка

lingua, ae f язик

lingua geographica (glossitis desquamativa) «географічний язик», який характеризується чергуванням вогнищ десквамації епітелію з вогнищами його набрякання і помутніння

lingua nigra pilosa чорний (волосатий) язик, гіперкератоз ниткоподібних сосочків, при якому вони подовжуються, набувають коричневого чи

чорного кольору внаслідок
пігментування рогової речовини
lingua plicata борозенчастий язик,
язик з численними глибокими
борознами
lipōma, ātis n ліпома, пухлина із
жирової тканини
liquor, oris m спинномозкова рідина
lithotomia, ae f літотомія,
хірургічна операція розтину
сечового міхура з метою
видалення конкременту
lithotripsy, ae f літотрипсія,
операція подрібнення
конкрементів в сечовому
міхурі на мілкі фрагменти з
наступним їх видаленням
шляхом промивання міхура
lobus, i m доля, частка
locus, i m місце
logopaedia, ae f логопедія,
виправлення недоліків
мовлення

macrocephalia, ae f макроцефалія,
аномалія позвитку: непомірно
велика голова
macrocheilia, ae f макрочейлія,
великі розміри губ
macroductyilia, ae f макродактилія,
аномалія позвитку: надмірно довгі
пальці рук і (або) ніг
macrodentia, ae f макродентія,
аномалія позвитку: надмірно
великі розміри одного чи кількох
зубів
macromastia, ae f макромастія,
патологічне збільшення молочних
залоз
macrodontismus, i m макродонтизм,
великі зуби
macropodia, ae f макроподія,
аномалія розвитку: надмірно довгі
нижні кінцівки
macropsia, ae f макропсія, порушення

logotherapy, ae f логотерапія,
форма психотерапії, направлена
на досягнення розуміння хворим
змісту та невідворотності його
страждань
logorathia, ae f логопатія,
загальна назва мовних
розладів
longus, a, um довгий
lumbago, inis f люмбаго, простріл,
збірне поняття для позначення
болі в поперековій області
luxatio, ōnis f вивих
luxātus, a, um вивихнутий
lymphā, ae f лімфа – прозора
жовтувата рідина, що циркулює в
тканинних щілинах і лімфатичних
судинах
lymphangioma, atis n лімфангіома,
новоутворення з лімфатичних
судин
lymphadenitis, itidis f лімфаденіт,
запалення лімфатичного вузла

М

зору, при якому всі предмети
здаються більшими, ніж є
насправді
macula, ae f пляма
magnus, a, um – великий
major, jus великий, збільшений
malignus, a, um злоякісний
malus, a, um поганий
mamma, ae f молочна залоза
mammographia, ae f мамографія,
рентгенографічне дослідження
молочної залози
mandibula, ae f нижня щелепа
manifestus, a, um явний, очевидний
manus, us f рука
marginālis, e крайовий, той, що
знаходиться на краю
mas, maris m чоловік
mastectomy, ae f мастектомія,
хірургічне видалення молочної
залози

mastītis, itīdis f мастит, запалення
молочної залози
mastodynia, ae f мастодинія, біль у
молочній залозі
mater, tris f мозкова оболона
maturus, a, um зрілий, вчасний
maxilla, ae f верхня щелепа
mechanicus, a, um механічний
medicamentum, i n ліки
mediānus, a, um серединний
medicus, i m лікар, фахівець
medius, a, um середній
medulla spinālis спинний мозок
medulla ossium кістковий мозок
megalomastia, ae f мегаломастія,
анормально збільшені розміри
молочних залоз
melanodermia, ae f меланодермія,
надмірне відкладання меланіна
в шкірі
melanodontia, ae f меланодонтія,
забарвлення поверхні різців та
ікол у чорний колір (при розвитку
карієсу)
melanoma, atis n меланома, злоякісна
пухлина з клітин, які продукують
меланін
melanuria, ae f меланурія, виділення
з сечею чорного пігменту
меланіну
mellitus, a, um цукровий
meloplastica, ae f мелоластика,
ластика щоки
meloschisis, is f мелосхизис,
розколина щоки
membrum, i n кінцівка
memoria, ae f пам'ять
menorrhoea, ae f менорея, нормальна
менструація
mens, mentis f; ratio, onis f розум
mentum, i n підборіддя
mesotympanitis, itīdis f
мезотимпаніт, хронічне
гнійне запалення середнього
та нижнього відділів

барабанної порожнини, яке
проявляється пониженням
слуху, слизово-гнійними
виділеннями з вуха,
центральною перфорацією
натягнутої частини
барабанної перетинки,
інколи розростанням
грануляційної тканини і
утворенням поліпів
metaplasia, ae f метоплазія,
перетворення одного виду
тканини в інший
metralgia, ae f метралгія, біль в
ділянці матки
metrectomia, ae f метректомія,
видалення матки
metrorrhexis, is f розрив (вагітної)
матки
metrosalpingographia, ae f
метросальпінгографія,
рентгенографія порожнини матки
і маткових труб після заповнення
їх контрастною речовиною
microcephalia, ae f мікроцефалія,
малі розміри голови
microscōlon, i n мікроколон,
аномалія розвитку: вроджене
зменшення розмірів товстої
кишки
microgenia, ae f мікрогенія,
аномалія розвитку: малі розміри
нижньої щелепи
microstomia, ae f мікростомія,
вроджене або набуте звуження
ротового отвору
microtismus, i m мікротом, апарат для
одержання зрізів для
гістологічного дослідження
migrans, ntis блукаючий
minor, minus малий, зменшений
mitralis, e мітральний
mixtus, a, um змішаний
molestia, ae f важкість

molestus, a, um тяжкий, обтяжливий,
докучливий
mollis, e м'який
monoplegia, ae f моноплегія, параліч
однієї кінцівки
morbilli, orum m (plur.) кір
morbus, i m хвороба
morphologia, ae f морфологія,
наука про форму та будову
організму
mors, mortis f змертвіння, смерть
morsus, us m укус
mucosa, ae f слизова оболонка
mucosus, a, um слизовий
multiplex, icis численний
multus, a, um численний
mumificatio, onis f змертвіння (сухе)
mumificatio pulpaе муміфікація
пульпи, сухе змертвіння пульпи
musculus, i m м'яз
myalgia, ae f міальгія, біль в м'язах
mycotherapia, ae f мікотерапія,
лікування грибами
myelitis, itidis f мієліт, запалення
спинного мозку
myelocēle, es f мієлоцеле, грижа
спинного мозку
myelotomia, ae f мієлотомія,
розтин спинного мозку
mylohyoideus, a, um щелепно-

під'язиковий
myocardiorpathia, ae f
міокардіопатія, захворювання
серцевого м'яза
myocardium, i n міокард, м'язова
оболонка серця
myodynia, ae f = myalgia, ae f
міодинія, м'язовий біль
myologia, ae f міологія, розділ
анатомії, який вивчає будову
м'язової системи
myolysis, is f міоліз, розпад та
розчинення м'язової тканини
myōma, ātis n міома, доброякісна
пухлина, яка походить із м'язової
тканини
myomalacia, ae f міомаляція,
розм'якшення м'яза
myorpathia, ae f міопатія,
прогресивна м'язова дистрофія
myosarcōma, ātis n міосаркома,
саркома м'язової тканини
myositis, itidis f міозит, запалення
м'язів
myotonia, ae f міотонія, патологічний
стан м'язів, який виражається в
різкому утрудненні розслаблення
після їх сильного скорочення
myotonicus, a, um – міотонічний

N

naevus, i m невус, родима пляма,
родимка
nasālis, e носовий
nasus, i m ніс
nates, ium (pl.) сідниці
necrobiosis, is f некробіоз, процес
повільного відмирання
necrophobia, ae f некрофобія, боязнь
трупів та похоронних атрибутів
necrosis, is f некроз, припинення
життєдіяльності тканин

nephritis, itidis f нефрит, запалення
нирки
neonatus, a, um новонароджений (з
моменту народження до 28 днів)
nephrologus, i m нефролог, лікар-
спеціаліст по ниркових
захворюваннях
nephrorexia, ae f нефропексія,
фіксація опущеної нирки до
сусідніх анатомічних утворень
nephrorrhagia, ae f нефрорагія,

ниркова кровотеча
nephrorrhaphia, ae f нефрорафія,
зашивання нирки
nephrostomia, ae f нефростомія,
створення зовнішнього свища на
нирці
nervus, i m нерв
nestitherapia, ae f нестітерапія,
лікування голодом – шляхом
обмеження дієти або голодання
neurasthenia, ae f неврастенія,
невроз, викликаний перевтомою
чи довготривалим впливом
психотравмуючих факторів
neuroblastus, i m невробласт,
зародок нервової клітини
neurolýsis, is f невроліз, хірургічна
операція: звільнення нерва від
рубцевих зрощень
neurōma, ātis n неврома, пухлина із
нервових волокон

obliterans, ntis облітеруєчий
obstructivus, a, um обструктивний,
такий, що перешкоджає
obturatio, onis f закупорка,
запирання, пломбування
obturatio canalis radiceis dentis
пломбування каналу кореня зуба
obturatio dentalis permanens постійна
зубна пломба
obturatio dentalis temporalis
тимчасова зубна пломба
occlusio, ōnis f закриття, закупорка,
непрохідність
occlusio mixta змінний прикус, який
характеризується наявністю
одночасно молочних і постійних
зубів)
occlusio permanens постійний
прикус, прикус після зміни всіх
молочних зубів постійними
occlūsus, a, um закритий

neuropathologia, ae f
невропатологія, наука про
захворювання нервової
системи
nicotinismus, i m нікотинізм,
патологічний стан,
викликаний отруєнням
нікотином
niger, gra, grum темний, чорний; той,
що містить меланін
nodus, i m вузол
nodus lymphaticus лімфатичний
вузол
nonepidemicus, a, um неепідемічний
normalis, e нормальний
nosologia, ae f нозологія, вчення
про форми хвороб та їх
класифікацію
nosomania, ae f нозоманія, уявна
хвороба
novus, a, um новий, молодий

О

oculus, i m око
odontalgia, ae f одонтальгія,
зубний біль
odontoblastus, i m одонтобласт,
зародок зуба – клітини, що
утворює дентин
odontogenus, a, um одонтогенний,
обумовлений розвитком зубів,
той, що походить із зуба
odontohyperaesthesia, ae f
одонтогіперестезія, надмірна
чутливість зубів
odontolithus, i m одонтолїт, зубний
камїнь
odontologia, ae f одонтологія,
вчення про зуби
odontōma, ātis n одонтома,
доброякісна пухлина із зубних
тканин
odontopathia, ae f одонтопатія,
захворювання зубів

odontoscopia, ae f одонтоскопія,
сукупність методів опису
особливостей розвитку й
будови зубної системи
odynophobia, ae f одиофобія, страх
болю
odontorrhagia, ae f одонторагія,
кровотеча після видалення зуба
oedema, atis n набряк
olfactus, us m нюх
oligosialia, ae f олігосіалія,
недостатнє слиновиділення
oliguria, ae f олігурія, зменшене
виділення сечі
omphalītis, itīdis f омфаліт,
запалення шкіри і підшкірної
клітковини навколо пупка
omphalocēle, es f омфалоцеле,
пупкова грижа
oncogenesis, is f онкогенез, процес
виникнення і розвитку пухлин
oncogramma, ātis n онкограма,
крива, що відображає зміни
об'єму органу або тканини
oncologia, ae f онкологія, галузь
медицини, яка вивчає пухлини,
методи їх діагностики і лікування
ontogenesis, is f онтогенез, розвиток
окремого індивідуума (від моменту
зародження до кінця його життя)
onychia, ae f оніхія, загальна назва
уражень нігтів
onychomycosis, is f оніхомікоз,
ураження нігтів паразитичними
грибками
onychorrhaxis, is f оніхорексис,
ненормальна ламкість нігтів
onychoschisis, is f оніхосхізис,
горизонтальне розщеплення
нігтя
oesophagus, i m стравохід
oophorectomia, ae f оофоректомія,
видалення яєчника
oophorītis, itīdis f оофорит,
запалення яєчників

ophthalmia, ae f офтальмія, загальна
назва запальних уражень ока
ophthalmologia, ae f
офтальмологія, галузь клінічної
медицини, що вивчає етіологію,
патогенез та клінічні прояви
порушень зору та хвороб
очей, методи діагностики,
лікування та профілактики
ophthalmomycōsis, is f
офтальмомікоз, грибкове
захворювання очей
ophthalmoparalyticus, a, um
офтальмопаралітичний
ophthalmorathia, ae f офтальмопатія,
захворювання очей
ophthalmoplegia, ae f офтальмоплегія,
параліч м'язів ока
ophthalmorrhagia, ae f офтальморагія,
кровотеча з очного яблука
ophthalmoscopia, ae f
офтальмоскопія, огляд очного дна
ophthalmoscopus, i m
офтальмоскоп, прилад для
дослідження очного дна
orchialgia, ae f орхіальгія, відчуття
болю в яєчку
orchipexia, ae f орхіпексія, фіксація
яєчка до сусідніх тканин
orchītis, itīdis f орхіт, запалення
яєчка
orthodontia, ae f ортодонтія, розділ
стоматології, який вивчає
діагностику, профілактику та
лікування зубощелепних аномалій
і деформацій за допомогою
ортопедичних засобів
orthopaedia, ae f ортопедія,
розділ клінічної медицини, що
вивчає лікування та
профілактику деформацій
опорно-рухового апарату; розділ
стоматології, який вивчає
виникнення, розпізнавання,
профілактику та лікування

вроджених та набутих
деформацій зубощелепної
системи
os, oris n рот
os, ossis n кістка
osteopathia, ae f остеартропатія,
загальна назва поєднаних хронічних
незапальних вражень суглобів
та суглобових кінців
прилягаючих кісток
osteogramma, atis n остеограма,
результат дослідження, що
дозволяє виявити дефіцит
кісткової маси і схильність до
остеопорозу
osteologia, ae f остеологія,
розділ анатомії, який вичає
будову скелета
osteōma, ātis n остеома, доброякісна
пухлина з кісткової тканини
osteomalacia, ae f остеомаліяція,
пом'якшення кісток з розвитком
деформації скелету (при
порушенні обміну речовин)
osteomyelītis, itīdis f остеомієліт,

запалення кісткового мозку
osteonecrosis, is f остеонекроз,
відмирання кістки
osteopathia, ae f остеопатія,
загальна назва захворювань
кісток дистрофічного
характеру
otītis, itīdis f отит, запалення вуха
otorrhinolaryngologia, ae f
оториноларингологія, галузь
клінічної медицини, яка вивчає
етиологію, патогенез, клінічний
перебіг, хвороб носа,
навколоносових пазух, глотки і
гортані та розробляє методи
діагностики, профілактики і
лікування цих захворювань
otoscopia, ae f отоскопія, огляд
зовнішнього слухового проходу
ovarium, i n яєчник
ovum, i n яйце
oxyhaemogramma, ae f
оксигемограма, крива, яка показує
рівень насичення крові киснем

Р

rachydermia, ae f пахідермія, стійка
гіпертрофія та перплазія всіх
шарів шкіри
paediāter, tri m педіатр, лікар-
спеціаліст з питань лікування
дитячих хвороб
paediatria, ae f педіатрія, галузь
клінічної медицини, яка вивчає
здоров'я дитини в процесі її
розвитку, фізіологію і патологію
дитячого віку, а також розробляє
методи діагностики,
профілактики і лікування
дитячих захворювань
paedodontia, ae f педодонтія,
розділ стоматології, який

займається лікуванням
захворювань зубів і
порожнини рота у дітей
palatodynia, ae f палатодинія, біль в
ділянці піднебіння
palatum, i n піднебіння
palpatio, onis f пальпація,
прощупування
palpebra, ae f повіка
panalgia, ae f панальгія, відчуття
болю в усьому тілі
panaricium, i n панарицій, гостре
гнійне запалення тканин пальця
panarteriitis, itidis f панартеріїт,
запалення всіх шарів артеріальної
стінки

panarthritis, itidis f панартрит,
1. запалення всіх тканин суглоба;
2. запалення всіх суглобів тіла
pancreas, atis n підшлункова залоза
pancreatitis, itidis f панкреатит,
запалення підшлункової залози
pandemia, ae f пандемія, масове
розповсюдження інфекції
(грецьк. demos – земля, область,
країна; народ)
panhidrosis, is f пангідроз, виражена
пітливість всього тіла
panotitis, itidis f панотит, одночасне
запалення середнього і
внутрішнього вуха
paraplegia, ae f панплегія, параліч
всього тіла
papillitis, itidis f папіліт
1) запалення міжзубного сосочка;
2) запалення диску зорового
нерва;
3) запалення ниркових сосочків
papilloma, atis n папілома,
доброякісна епітеліальна пухлина
шкіри і слизових, яка утворюється
шляком розростання шкірних
папіл і їх епітелію
papilloma mucosum oris
доброякісна пухлина слизової
оболонки рота з епітеліальної
тканини
par, paris рівний
paraesthesia, ae f парестезія,
спонтанно викликані неприємні
відчуття оніміння, поколювання,
повзання мурах
paralysis, is f параліч, повна вирата
довільних рухів
paralyticus, a, um паралітичний
paramnesia, ae f парамнезія, загальна
назва спотворень спогадів та
обманів пам'яті
paranaesthesia, ae f паранестезія,
відсутність чутливості в
симетричних ділянках шкіри,

частіше обидвох рук чи ніг
paraproctitis, itidis f парапроктит,
запалення клітковини біля
прямої кишки
parathyphus, i m паратиф, хвороба,
що за ознаками нагадує тиф
paresis, is f парез, неповний параліч
paresis accommodationis послаблення
здатності розрізнити дрібні деталі
видимих предметів на близькій
відстані в результаті пареза
м'язів вії
parodontitis, itidis f пародонтит,
запальне захворювання
пародонта
parodontium, i n пародонт,
сукупність анатомічних утворень,
які оточують корінь зуба
parodontologia, ae f
пародонтологія, розділ
стоматології, який займається
профілактикою і лікуванням
патології пародонта
parodontopathia, ae f
пародонтопатія, захворювання
пародонта
parodontosis, is f пародонтоз,
хвороба, що характеризується
руйнуванням кісткової
тканини зубних альвеол,
запаленням ясен та
розхитуванням зубів
parotitis, itidis f паротит, запалення
привушної залози
partiālis, e частковий
partus, us m пологи
parvus, a, um малий
pathogenesis, is f патогенез,
походження і розвиток хвороби чи
хворобливого процесу
pathogenus, a, um патогенний,
хвороботворний
pathologia, ae f патологія, наука про
хворобливі процеси та зміни в
організмі

питання лікування та
профілактики порушень функцій
глосового апарату
phrenicotomia, ae f френікотомія,
оперативний розтин
діафрагмального нерва
phthisiatria, ae f фтизіатрія,
лікування хворих на туберкульоз
physiotherapia, ae f фізіотерапія,
метод лікування, в якому
використовуються не хімічні
фактори (ліки), в фізичні:
струм, магнітні поля, лазер,
ультразвук і т.і.
phytotherapia, ae f фітотерапія,
лікування лікарськими
рослинами
pilosus, a, um волосатий
pius, a, um тонкий, ніжний; м'який
platyspondylia, ae f платиспондилія,
розширення тіла хребця
platystaphylia, ae f платистафілія,
аномалія розвитку: широке і
плоске піднебіння
pleura, ae f плевра
pleuritis, itidis f плеврит,
запалення плеври
pneumoccephalia, ae f пневмоцефалія,
наявність повітря чи газу в
плевральній порожнині
pneumonia, ae f пневмонія,
запальний процес в тканинах
легень
pneumoporexia, ae f
пневнопексія, хірургічна
операція: підшивання легені
до грудної стінки,
медіастинальної плеври,
діафрагми, або до другої
легені
pneumothorax, acis m пневмоторакс,
наявність повітря чи газу в
плевральній порожнині
podagra, ae f подагра,
накопичення солей сечової

кислоти в тканинах з
подальшими деструктивно-
склеротивними змінами
podogramma, atis n подограма,
рентгенівський знімок стопи
poliomyelitis, itidis f поліомієліт,
запалення сірої речовини
спинного мозку
pollakiuria, ae f полякіурія, часте
сечовиділення
polyarthritis, itidis f поліартрит,
запалення декількох суглобів
polydactylia, ae f полідактилія,
аномалія розвитку: шість чи
більше пальців на руці або нозі
polioencephalitis, itidis f
поліоенцефаліт, запалення сірої
речовини головного мозку
polyodontia, ae f поліодонтія,
наявність зайвих зубів
post (прийм. Асс.) після, по,
здаду
postcholecystectomy, a, um
постхолецистектомічний
(після видалення жовчного
міхура)
postfebrilis, e потсфебрильний,
післягарячковий
posthaemorrhagicus, a, um
постгеморагічний
posttraumaticus, a, um
поттравматичний
praecipitatus, a, um осаджений;
стрімкий, несподіваний
primarius, a, um первинний
primus, a, um перший
praesox, ocis передчасний
praematurus, a, um передчасний
praesentatio, onis f передлежання
processus, us m перебіг хвороби
proctitis, itidis f проктит, запалення
слизової оболонки прямої кишки
proctoptosis, is f проктоптоз,
опущення прямої кишки

proctorrhaphia, ae f проктографія,
зашивання прямої кишки
proctoscopia, ae f проктоскопія,
інструментальний огляд прямої
кишки
proctospasmus, i m проктоспазм,
спазм прямої кишки
profundus, a, um глибокий
profusus, a, um профузний,
надмірний
progenia, ae f прогенія, аномалія
розвитку: виступ нижньої щелепи
вперед
prognathia, ae f прогнатія, аномалія
розвитку: виступ верхньої
щелепи вперед в порівнянні з
нижньою
prognosis, is f прогноз, передбачення
progressivus, a, um прогресуючий
prolapsus, us m випадіння
propraedeutica, ae f пропедевтика,
вступ в будь-яку науку,
підготовче навчання
proprius, a, um сам, власний,
автоматичний
prosopalgia, ae f просопальгія,
неврологічний біль обличчя
prosopoplegia, ae f просопоплегія,
параліч мімічної мускулатури,
зумовлений ураженням лицевого
нерва
prosoposcopia, ae f прозопоскопія,
розглядання рис обличчя
prosopospasmus, i m просопоспазм,
лицевий спазм
prosthesis, is f протез
prosthesis mobilis знімний протез
prosthesis partialis частковий протез
prosthesis partialis fixa незнімний
частковий протез
pseudoanodontia, ae f псевданодонтія,
стан, при якому зуби
розвиваються, але не прорізуються
pseudoicterus, i m несправжня
жовтуха, жовтий колір шкіри,

необумовлений наявністю в ній
жовчних пігментів
pseudolithiasis, is f псевдолітіаз, біль
в правій підреберній області, не
пов'язаний з холелітіазом (при
гострому гепатиті, цирозі печінки
psychiatria, ae f психіатрія,
наука про лікування
психічних захворювань
psychogenus, a, um психогенний,
обумовлений психічною травмою
psychopathia, ae f психопатія,
патологічний розвиток
особистості, який виникає під
впливом неблагоприємних
факторів на ґрунті вроджених
особливостей
pterygopalatinus, a, um
крилоподібно-піднебінний
pulmo, ōnis m легеня
pulpa, ae f пульпа, м'якуш
pulpitis, itidis f пульпіт,
запалення пульпи
pulpotomia, ae f пульпотомія,
розтин пульпи
pulsus, us m пульс
purulentus, a, um гнійний
pus, puris n гній
pyaemia, ae f піємія, наявність
гною в крові
pyelectasia, ae f піелектазія,
розширення ниркової миски
pyelonephritis, itidis f пієлонефрит,
запалення тканини нирки і
ниркової миски
pyemesis, is f піємез, гнійне
блювання
pylorostenosis, is f пілоростеноз,
звуження просвіту ворота
шлунку
pyodermia, ae f піодермія, загальна
назва гострих і хронічних
поверхневих і глибоких гнійних
запалень шкіри та її придатків,

викликаних піогенними
стафілококами і стрептококами
pyonephrōsis, is f піонефроз,
гнійне запалення нирки з
розплавленням її паренхіми
pyorrhoea, ae f піорея, витікання
гною
pyothōrax, ācis m піоторакс,
скупчення гною в плевральній

порожнині
pyrogenus, a, um пірогенний,
1. такий, що підвищує
температуру;
2. викликаний підвищеною
температурою
pyrosis, is f печія
pyuria, ae f піурія, виділення гною з
сечею

R

rabies, ei f сказ
recidīvus, a, um рецидивуючий
recidivum, i n рецидив
rectum, i n пряма кишка
rectus, a, um прямий, правильний
remissio, onis f ремісія, стан
перебігу хвороби з тимчасовим
послабленням чи зникненням її
ознак
remotus, a, um віддалений
ren, renis m нирка
resectio, onis f резекція, видалення
частини органа
resolutio, ōnis f послаблення,
зменшення; розсмоктування
запальних змін або розвиваючої
пухлини шляхом розчинення
патологічних продуктів без
нагноєння
respiratio, ōnis f дихання
retrogenia, ae f ретрогенія, аномалія
розвитку: зрушення нижньої
щелепи назад при її нормальному
розвитку
respiratorius, a, um респіраторний,
дихальний
retentio, onis f ретенція, затримка
retrogenia, ae f ретрогенія, аномалія
розвитку: зрушення нижньої
щелепи назад при її нормальному
розвитку
retrognathia, ae f ретрогнатія,

аномалія розвитку: зрушення
верхньої щелепи назад при її
нормальних розмірах
rhachischīsis, is f рахисхизис,
природжене розщеплення
хребта
rheumaticus, a, um ревматичний
rheumatismus, i m ревматизм
rhinalgia, ae f ринальгія, біль в
ділянці носа
rhinītis, itīdis f риніт, нежить,
запалення слизової оболонки
носа
rhinogenus, a, um риногенний,
зумовлений патологічним
процесом в носі
rhinographia, ae f ринографія,
рентгенографічне дослідження
носа
rhinologia, ae f ринологія, вчення
про ніс
rhinomycōsis, is f риномікоз,
грибкове захворювання
носової порожнини
rhinopathia, ae f ринопатія,
загальна назва ринітів
алергічного та вазомоторного
походження
rhinoplastica, ae f ринопластика,
пластика носа
rhinorrhoea, ae f ринорея,
витікання слизу з носа

rhinoscopia, ae f риноскопія,
метод обстеження порожнини
носа, який полягає в огляді її

стінок
ruber, bra, brum червоний
ruptura, ae f розрив

S

saccus lacrimālis слізний мішок
salīva, ae f слина
salpingitis, itidis f сальпінгіт,
запалення фалопієвої труби
salpingographia, ae f
сальпінгографія, рентгенографія
однієї або обох фалопієвих труб
після введення в них
рентгеноконтрастної речовини
salpingolysis, is f сальпінголіз,
хірургічна операція по
звільненню маткової труби від
спайок
salpingorrhesis, is f сальпінгорексиз,
розрив маткової труби
salpingostomia, ae f сальпінгостомія,
утворення отвору при
непрохідності маткових труб
sanatio, onis f санація, оздоровлення
sanguis, īnis m кров
schizophrenia, ae f шизофренія,
психічна хвороба, пов'язана із
порушенням мислення,
зниженням активності
scleritis, itidis f склерит, запалення
склери
sebum, i n сало
secessus, us m сечовиділення та
дефекація
secretorius, a, um секреторний
sectio caesarea – кесарів розтин,
операція виймання плоду шляхом
розтину матки
secundarius, a, um вторинний
secundus, a, um другий
segmentum, i n сегмент, відрізок
senex, senis m, f стара людина
septicus, a, um септичний

septimana, ae f тиждень
sialadenitis, itidis f сіаладеніт,
запалення слинної залози
sialadenectomy, ae f
сіаладенектомія, видалення
слинної залози
sialographia, ae f сіалографія,
рентгенографія слинної залози
після введення контрастної
речовини
sialorrhoea, ae f сіалорея, витікання
слини
siccus, a, um сухий
sideropenicus, a, um залізодефіцитний
sinister, tra, trum лівий
solaris, e сонячний
somatometria, ae f соматометрія,
сукупність методів визначення
зовнішніх розмірів і маси тіла
людини
somnus, i m сон
spasmogenus, a, um спазмогенний,
такий, що викликає спазм
spasmolyticus, a, um спазмолітичний,
такий, що руйнує спазм
spasmophylia, ae f спазмофілія, стан
підвищеного нервово-м'язового
збудження (спостерігається у
дітей до трирічного віку)
spasmus, i m спазм
spasticus, a, um спастичний
specificus, a, um специфічний
spiographia, ae f спірографія,
графічна реєстрація
в часі об'єму повітря, яке
вдихається і видихається
spirometer, tri m спірометр, прилад
для вимірювання життєвої ємності

легень
sphygmographia, ae f сфігмографія,
метод дослідження гемодинаміки,
який базується на реєстрації
пульсових коливань стінок
артерій
splanchnectomia, ae f
спланхнектомія,
1) хірургічна операція: вирізання
черевних нервів;
2) хірургічна операція, що
проводиться в експерименті на
лабораторній тварині по
видаленню якого-небудь
внутрішнього органу
splanchnologia, ae f спланхнологія,
розділ анатомії, присвячений
вивченню травної, дихальної та
сечостатевої системи
splanchnoptōsis, is f спланхноптоз,
опущення внутрішніх органів
splenalgia, ae f спленальгія, біль в
ділянці селезінки
splenītis, itīdis f спленіт, запалення
селезінки
splenorexia, ae f спленопексія,
фіксація селезінки
splenorrhaphia, ae f спленорафія,
зашивання селезінки
splenorrhexis, is f спленорексиз,
розрив селезінки
spondylodynia, ae f спондилодинія,
біль в ділянці хребта
spondylogramma, ātis n
спондилограма, результат
рентгенографічного дослідження
хребців
spondylographia, ae f
спондилографія,
рентгенографічне дослідження
хребців
spondylolūsis, is f спондилоліз,
дефект в міжсуглобовій частині
дужки хребця у вигляді одно-
або двобічної щілини

spondylopathia, ae f спондилопатія,
загальна назва захворювань
хребта
spondyloptōsis, is f спондилоптоз,
захворювання хребцевого
стовбура: зміщення одного або
декількох хребців вперед або
назад
spondylōsis, is f спондиліоз,
хронічна хвороба, яка
характеризується змінами дисків,
суглобів, зв'язкового апарату
хребта
spontaneus, a, um спонтанний,
самовільний
stabilis, e стабільний
stabilisatus, a, um
stadium, i n стадія
status, us m стан
steatorpathia, ae f стеатопатія,
захворювання сальних залоз
stenocardia, ae f стенокардія, форма
ішемічної хвороби серця, яка
характеризується нападами
ангінозного болю тривалістю від
кількох секунд до 20 хв. і більше
stenodontia, ae f стенодонтія, вузькі
зуби
sterilitas, atis f стерильність
stethoscopia, ae f стетоскопія,
інструментальний огляд грудної
клітки
stomatītis, itīdis f стоматит,
запалення слизової оболонки рота
stomatologia, ae f стоматологія,
розділ медицини, який займається
діагностикою, профілактикою та
лікуванням захворювань ротової
порожнини
stomatolōgus, i m стоматолог
stomatomycōsis, is f стоматомікоз,
грибкове захворювання ротової
порожнини
stomatopathia, ae f стоматопатія,
загальна назва захворювань

ротової порожнини
stomatophobia, ae f стоматофобія,
боязнь відвідування стоматологів
і лікування зубів
stomatoscopia, ae f стоматоскопія,
інструментальний огляд ротової
порожнини
strabismus, i m косоокість
struma, ae f зоб
syndactylia, ae f синдактилія,
зрощення пальців рук чи ніг
(зазвичай вроджене)
syndesmologia, ae f синдесмологія,
розділ анатомії, що вивчає
з'єднання кісток між собою,
суглоби та зв'язки
syndrōmum, i n синдром, сукупність
симптомів
syndromum insufficientiae immunitatis
acquisitae (SIIA) синдром
набутого імунодефіциту (СНІД)

tachycardia, ae f тахікардія,
підвищена частота серцевих
скорочень
tactus, us m дотик
tardus, a, um повільний
temporalis, e скроневий, тимчасовий
temporomandibulāris, e
скроневонижньощелепний
tempus, oris n час
tendo, ĩnis m сухожилок
tenolýsis, is f теноліз, звільнення
сухожилка від рубців хірургічним
способом
tenorrhaphia, ae f тенорафія,
зашивання сухожилка
tensio intraocularis внутрішньоочний
тиск, який чинить вміст очного
яблука на його зовнішню оболонку
terminus, i m термін
tertius, a, um третій
testis, is m яєчко, чоловіча статеві

synergismus, i m синергізм,
одночасна однонапрвлена дія
кількох об'єктів, які підсилюють
дію один одного
synpsychalgia, ae f синпсихалгія,
виникнення больового нападу під
впливом емоцій
sub (abl.) під, при
subacutus, a, um підгострий
submandibulāris, e
піднижньощелепний
subluxatio, ōnis f підвивих,
неповний вивих
succus, i m сік
sudor, ōris m піт
sulcus, i m борозна
superior, ius верхній
superficiālis, e поверхневий
supraringivālis, e над'ясенний
suspiciosus, a, um підозрілий

T

залога
textus, us m тканина
thanatophobia, ae f танатофобія,
нав'язливий страх смерті
therapeuticus, a, um терапевтичний
thermoplegia, ae f термоплегія,
тепловий удар
thermotherapia, ae f термотерапія,
лікування теплом
thoracogastroschisis, is f
торакогастросхизис, аномалія
розвитку: незрощення передніх
відділів грудної та черевної
стінки
thorax, ācis m грудна клітка, груди
thrombocytolýsis, is f
тромбоцитоліз, процес
розпаданя тромбоцитів
thrombopenia, ae f знижений вміст
тромбоцитів в периферичній крові
thrombophlebitis, itidis f

тромбофлебіт, захворювання суглобів, яке проявляється запаленням венозної стінки та утворенням тромба, що закупорює його просвіт
thyrocēle, es f тироцеле, пухлина щитоподібної залози
thyroidectomy, ae f тиреоїдектомія, оперативне видалення щитоподібної залози або її частини
tomographia, ae f томографія, отримання рентгенівського зображення певного шару об'єкту
tonsillitis, itidis f запалення мигдаликів
tonsillotomy, ae f хірургічна операція: часткове видалення піднебінних мигдаликів
totalis, e цілковитий, повний
totus, a, um весь, цілий
toxaemia, ae f токсемія, наявність токсинів в крові
toxicologist, i m токсиколог, лікар-спеціаліст з питань діагностики, лікування та профілактики отруєнь
toxicomania, ae f токсикоманія, загальна назва хвороб, які проявляються потягом до постійного вживання деяких речовин і розвитком у зв'язку з цим постійної інтоксикації
toxicophobia, ae f токсикофобія, нав'язливий страх отруїтись
toxicosis, is f токсикоз, патологічний стан, викликаний тривалим отруєнням
trachea, ae f трахея
trachelotomy, ae f трахелотомія, розтин шийки матки
tracheomegalia, ae f трахеотомія, аномалія розвитку: надмірно великий діаметр трахеї, зумовлений недорозвиненістю

еластичної, м'язової та хрящової тканини її стінок
tracheostenosis, is f трахеостеноз, звуження трахеї
tracheostomia, ae f трахеостомія, накладання штучного отвору на трахею
transformatio, onis f трансформація, перетворення
transmuralis, e трансмуральний, великовогнищевий
transpositio, onis f транспозиція, переміщення
trauma, ātis n травма, пошкодження
traumatologia, ae f травматологія, розділ хірургії, присвячений травматичним захворюванням (пошкодженням) та їх лікуванню
tremor, oris m тремтіння
trichomycosis, is f трихомікоз, грибкове захворювання волосся
trema, atis n проміжок між зубами при цілому зубному ряді
trichomalacia, ae f трихомалія, патологічна зміна волосся, при якому спостерігається розм'якшення його стрижня, що призводить до обмеженої алопеції
trichorrhoea, ae f трихорея, патологічне випадання волосся
trigōnum, i трикутник
triplegia, ae f триплегія, параліч трьох кінцівок
trituration, onis f стирання
typhlectasia, ae f тифлектазія, розширення сліпої кишки
typhloptosis, is f тифлоптоз, опущення сліпої кишки
typhlospasmus, i m тифлоспазм, спазм сліпої кишки
typhlostasis, is f тифлостаза, затримка калу в сліпій кишці
typhlotomia, ae f тифлотомія, оперативний розтин сліпої кишки
typhus, i m тиф

turisticus, a, um типовий
typus, i m тип, образ
tuba auditiva слухова труба
tuba uterina маткова труба
tubarius, a, um трубний
tuberculoma, atis n туберкульома,

туберкульозна маса (абсцес)
tuberculosis, is f туберкульоз
tuberculosis, a, um туберкульозний
tumor, oris m пухлина
tussis, is f кашель

U

ulceronecroticus, a, um виразково-некротичний
ulcerosus, a, um виразковий
ulcus, eris n виразка
ulodynia, ae f улодинія, біль в області ясен
uloplastica, ae f уропластика, пластична операція на яснах
ulorrhagia, ae f улорагія, кровотеча з ясен
umbilicalis, e пупковий
umbilicus, i m пупок
unguis, is m ніготь
unilateralis, e однобічний, який стосується або межує тільки з одним боком
uraemia, ae f уремія, збільшення сечі та інших азотистих речовин в крові
uranoplastica, ae f уранопластика, пластика піднебіння
urethrorrhagia, ae f уретрорагія, кровотеча із сечовипускного каналу без акту сечовиділення

urethra, ae f сечовипускний канал
urethrostenosis, is f уретростеноз, звуження просвіту сечовипускного каналу
urina, ae f сеча
urologus, i m уролог, спеціаліст із захворювань сечових органів
urographia, ae f урографія, рентгенографія нирок і сечових шляхів після введення контрастної речовини
urooësis, is f уропоез, процес утворення в нирках сечі з плазми крові
urostasis, is f уростаз, застій сечі
urophobia, ae f урофобія, страх появи позиву на сечовипускання при незручних обставинах
uterus, i m матка
uvulotomia, ae f увулотомія, розтин язичка
uvulectomia, ae f увулектомія, видалення язичка

V

vagina, ae f піхва
vaginitis, itidis f вагініт, запалення слизової оболонки піхви
valvula, ae f клапан
varicella, ae f вітряна віспа
vas, vasis n судина
vas capillare, vasis capillaris n капіляр
vasculum, i n судина

vena, ae f вена
venenum, i n отрута
venter, ntris m черевце, черевце
ventriculus, i m шлуночок
vertebra, ae f хребець
vertigophobia, ae f вертігофобія, нав'язливий страх запаморочення та втрати рівноваги

verus, a, um справжній
vesīca, ae f міхур
vesīca fellea (biliaris) жовчний міхур
vesīca urinaria сечовий міхур
viralis, e вірусний
viridis, e зелений
viscus, ěris n нутроці
visus, us m зір
vitaminotherapie, ae f
вітамінотерапія, лікування хвороб

вітамінними засобами;
застосовується як самостійний
метод лікування та в поєднанні з
іншими методами
vitium, i n вада
vox, vocis f голос
vomitus, us m нудота, блювання
vulneratio, ōnis f поранення,
враження
vulnus, ěris n рана

X

xanthopsia, ae f ксантопсія,
порушення зору, при якому всі
предмети здаються
пофарбованими в жовтий колір
xenophobia, ae f ксенофобія,
нав'язливий страх незнайомих
людей
xenotransplantatio, onis f
ксенотрансплантація, пересадка т
канини чи органа від тварини
людині чи тварині іншого
біологічного виду
xerocheilia, ae f ксерохейлія,
сухість губ

xerodermia, ae f ксеродермія,
легкопротікаючий різновид
іхтіозу, який характеризується
сухістю та шорсткістю шкіри з
наявністю висівкоподібних
лусочок
xerophthalmia, ae f ксерофтальмія,
сухість кон'юнктиви та рогівки
ока
xerosis, is f ксероз, патологічна
сухість шкіри
xerostomia, ae f ксеростомія, сухість
у роті, обумовлена гіпосекрецією
слинних залоз

Z

zoophobia, ae f зоофобія, нав'язливий
страх тварин

УКРАЇНСЬКО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК

А

абазія abasia, ae f
або aut, seu, sive, vel
аборт, переривання вагітності
abortus, us m
абсцес abscessus, us m
автизм autismus, i m
автоалергія autoallergia, ae f
автогемотерапія
autohaemotherapy, ae f
автотрансплантація
autotransplantatio, onis f
автогемотрансфузія
autohaemotransfusio, onis f
автофобія autophobia, ae f
агалактія agalactia, ae f
агевзія ageusia, ae f
аграфія agraphia, ae f
адактилія adactylia, ae f
аденовірусний adenoviralis, e
аденоїди adenoides, is f
аденома adenōma, atis n
аденома простати adenōma prostatae
адентія adentia, ae f
адинамія adynamia, ae f
аднексит adnexitis, itidis f
аероодонтальгія aëroodontalgia, ae f
аерофагія aërophagia, ae f
аерофобія aërophobia, ae f
акінезія akinesia, ae f
акромегалія acromegalia, ae f
акротизм acrotismus, i m
акрофобія acrophobia, ae f
акроцефалія acroscephalia, ae f
активний actīvus, a, um
активність activitas, ātis f
акуметр acumeter, tri m
акушерство tocologia, ae f;
obstetricia, ae f
акушерський поворот
versio obstetrica

алергічний allergicus, a, um
алергія allergia, ae f
аліментарний, харчовий
alimentarius, a, um; alimentāris, e
алкоголізм alcoholismus, i m
алкогольний alcoholicus, a, um
алоестезія alloaesthesia, ae f
алопатія allopathia, ae f
алопеція alopecia, ae f
алотрансплантація
allotransplantatio, onis f
альбінізм albinismus, i m
амнезія amnesia, ae f
амніон amnion, i n
ампутація amputatio, ōnis f
анамнез anamnesis, is f
анамнез хвороби anamnesis morbi
анамнез життя anamnesis vitae
ангідремія anhaedraemia, ae f
ангіна angīna, ae f
ангіоретинопатія angioretinopathia,
ae f
аневризма aneurysma, ātis n
анемія anaemia, ae f
анестезіологія anaesthesiologia, ae f
анестезія anaesthesia, ae f
анізоангіотонія anisoangiotonia, ae f
анізокорія anisocoria, ae f
анізорефлексія anisoreflexia, ae f
анопсія anopsia, ae f
анорексія anorexia, ae f
аносмія anosmia, ae f
аорталгія aortalgia, ae f
аортальний aorticus, a, um
апарат apparātus, us m
апатія apathia, ae f
апендикулярний appendiculāris, e
апендицит appendicītis, itidis f
апетит appetitus, us m
аплазія aplasia, ae f

апноє arпноѐ, ѐs f
аритмія arrhythmia, ae f
артеріальний arteriōsus, a, um
артерія atreria, ae f
артрит artrit̄is, it̄idis f
артроз artrōsis, is f
артропатія arthropathia, ae f
артропластика arthroplastica, ae f
аскаридоз ascaridosis, is f
астенопія asthenopia, ae f

астма asthma, atis n
асфіксія asphyxia, ae f
атиповий irregulāris, e
атрофія atrophia, ae f
атрофічний atrophīcus, a, um
аускультация auscultatio, onis f
афагія arphagia, ae f
афтозний aphthōsus, a, um
ахейлія acheilia, ae f
ахроматопсія achromatopsia, ae f

Б

багатоплідний multifetālis, e
багатоформний multiformis, e
бальнеотерапія balneotherapia, ae f
безжовтяничний anictericus, a, um
безперервний continuus, a, um
бешиха erysipēlas, ātis n
білий albus, a, um
білокрів'я leucaemia, ae f
(laeukaemia, ae f)
біяглотковий parapharyngēus, a, um
біящелепний paramandibulāris, e
біль dolor, ōris m
біопсія biopsia, ae f
бічний laterālis, e
блукаючий migrans, ntis
блювання vomītus, us m
больовий, болючий dolorosus, a, um
бородавка verruca, ae f

ботулізм botulismus, i m
брадіакузія, туговухість
bradyacusia, ae f
брадиглосія bradyglossia, ae f
брадикардія bradycardia, ae f
брадипноє bradypноѐ, ѐs f
брадисфігія bradysphygmia, ae f
брадифалангія bradyphalangia, ae f
брахіцефалія brachycephalia, ae f
брахіхейлія brachycheilia, ae f
бронх bronchus, i m
бронхіальний bronchiālis, e
бронхіт bronchītis, it̄idis f
бронхоектаз bronchoectāsis, is f
бронхоспазм bronchospasmus, i m
будова structūra, ae f
бульозоеритематозний
bullosoerythematosus, a, um

В

в, на in на питання “куди?” – Acc.,
на питання “де?” – Abl.
вагітна grāvida, ae f
вагітність graviditas, atis f
вада vitium, i n
важкий gravis, e
важкість molestia, ae f
вазомоторний vasomotorius, a, um
варикозне розширення вен
varicōsis, is f
великий magnus, a, um

великий, збільшений major, jus
вена vena, ae f
венозний venōsus, a, um
вертігофобія vertigophobia, ae f
верхній superior, ius
верхня щелепа maxilla, ae f
верхньощелепний maxillaris, e
весь, цілий totus, a, um
вивих luxatio, ōnis f
виворот повік ectropium, i n
видалення extractio, ōnis f

вличний *zygomatīcus*, a, um
впадаючий *deciduus*, a, um
впадіння *prolapsus*, us m
вразка *ulcus*, ěris n
вразковий *ulcerōsus*, a, um
високий *altus*, a, um
віддалений *remotus*, a, um
відкритий *apertus*, a, um
відмороження *congelatio*, ōnis f
віраж, поворот *inversio*, ōnis f
вірусний *virālis*, e
вітряна віспа *varicella*, ae f
внутрішньоплевральний

intrapleuralis, e
вогнищевий *focālis*, e
водянка *hydrops*, ōpis m
волога, рідина в тілі *humor*, oris m
вологий *humidus*, a, um
волосатий *pilosus*, a, um
волосся *capillus*, i m; *pilus*, i m
вроджений *congenitus*, a, um;
innātus, a, um
вторинний *secundarius*, a, um
вхід *aditus*, us m
вухо *auris*, is f
вузький *angustus*, a, um

Г

гайморит *highmorītis*, itīdis f
гарячка *febris*, is f
геліотерапія *heliotherapia*
гемангіома *haemangioma*, atis n
гематома *haematoma*, atis n
гематурія *haematuria*, ae f
гемолітичний *haemolytīcus*, a, um
гемопневмоперикард
haemopneumopericardium, i n
гемопневмоторакс
haemopneumothorax, acis m
гемопоез *haemopo(i)esis*, is f
геморагічний *haemorrhagīcus*, a, um
гемостаз *haemostasis*, is f
гемофілія *haemophilia*, ae f
гепатит *hepatitis*, itidis f
гепатоліт *hepatolithus*, i m
гепатолітіаз *hepatolithiāsis*, is f
герпес звичайний *herpes simplex*
герпес пухирчастий *herpes*, etis m
герпетичний *herpeticus*, a, um
гетерогенний *heterogenus*, a, um
гетероплазія *heteroplasia*, ae f
гетерохромія *heterochromia*, ae f
гігропарестезія *hygroparaesthesia*, ae f
гідроцефалія *hydrocephalia*, ae f
гідрофобія *hydrophobia*, ae f
гіпергія *hypergia*, ae f

гіперергія *hyperergia*, ae f
гіперестезія *hyperaesthesia*, ae f
гіперкінез *hyperkinesis*, is f
гіпермнезія *hypermnesia*, ae f
гіпероніхія *hyperonychia*, ae f
гіперосмія *hyperosmia*, ae f
гіперостоз *hyperostōsis*, is f
гіперплазія *hypersplasia*, ae f
гіпертонічний *hypertonicus*, a, um
гіпналгія *hypnalgia*, ae f
гіпнотерапія *hypnotherapy*, ae f
гіпноофобія *hypnophobia*, ae f
гіповітаміноз *hypovitaminosis*, is f
гіпогідратація *hypohydratatio*, onis f
гіпогнатія *hypognathia*, ae f
гіподинамія *hypodynamia*, ae f
гіпоксемія *hyproxaemia*, ae f
гіпоксія *hypoxia*, ae f
гіпоплазія *hypoplasia*, ae f
гіпостаз *hypostasis*, is f
гіпотензія артеріальна *hypotensio
arterialis*
гірудотерапія *hirudotherapy*, ae f
гістогенез *histogenesis*, is f
глибокий *profundus*, a, um
глотка *pharynx*, ngis m
гнійний *purulentus*, a, um
головний (великий) мозок

cerebrum, i n
голова, головка caput, itis n
гомеостаз homeostasis, is f
гомеопатія homeopathia, ae f
гормонотерапія hormonotherapia, ae f

гортань larynx, ngis m
гострий acūtus, a, um
грижа hernia, ae f
грип influenza (син. grippus)

Г

гангрена gangraena, ae f
гастроентеричний
gastroentericus, a, um
гастроентероколіт
gastroenterocolitis, itidis f
гастроентероколітичний
gastroenterocoliticus, a, um
гастроплегія gastroplegia, ae f
гастрорагія gastrorrhagia, ae f
гастрорафія gastrorrhagia, ae f
генералізований generalisātus, a, um
геніопластика genioplastica, ae f
геріатрія geriatria, ae f

гігантизм gigantismus, i m
гінгівіт gingivitis, itidis f
гінекологія gynaecologia, ae f
глаукома glaucoma, atis n
глосопіроз glossopyrosis, is f
глосоплегія glossoplegia, ae f
глососхіз glossoschisis, is f
глікогевзія glycogeusia, ae f
гліколіз glycolysis, is f
глюкозурія glycosuria, ae f
гонартроз gonarthrosis, is f
гранульома granuloma, atis n

Д

дакриорея dacryorrhoea, ae f
дактилоспазм dactylospasmus, i m
дванадцятипала кишка duodenum, i n
двобічний, двосторонній
bilateralis, e
двостулковий bicuspidālis, e
дегенерація degeneratio, onis f
декальцифікація decalcificatio, onis f
декомпенсація decompensatio, onis f
десквамативний
desquamativus, a, um
деструктивний destructivus, a, um
диглосія diglossia, ae f
дизгідроз dyshidrosis, is f
дизостоз dysostosis, is f
диплегія diplegia, ae f
дизентерія dysentheria, ae f
дисемінований disseminātus, a, um
дискінезія dyskinesia, ae f
диспепсичний dyspepticus, a, um
дисфагія dysphagia, ae f

дисплазія dysplasia, ae f
диспное dyspnoë, es f
дистопія dystopia, ae f
дистрофія dystrophia, ae f
дитина infans, ntis m, f
дифтерія diphtheria, ae f
дифузний diffusus, a, um
дихальний, респіраторний
respiratorius, a, um
діабет diabetes, ae m
діабетичний diabeticus, a, um
ділянка regio, onis f
діагноз diagnosis, is f
діастема diastēma, atis n
дно fundus, i m
добрий bonus, a, um
доброякісний benignus, a, um
довгий longus, a, um
дотик tactus, us m
доліхоколон dolichocolon, i n
доля lobus, i m

евпное eurnoë, ës f
екзантема exanthēma, ātis n
екзема eczema, atis n
екзогенний exogenus, a, um
екстракція, видалення, виймання
extractio, onis f
ексудативний exsudatīvus, a, um
ектопія ectopia, ae f
емаль enamēlum, i n
емфізема emphysema, atis n
ендодонтія endodontia, ae f
ендокард endocardium, i n
ендокардит endocarditis, itidis f
ендокринологія endocrinologia, ae f
ендометрит endometritis, itidis f
ендометріум endometrium, i n
ендофтальміт endophthalmītis, itīdis f

жир adēps, ipis m
жовтий flavus, a, um
жовтяничний ictericus, a, um
жовч bilis, is f; fel, fellis n; cholē, ës f

з (із) e (ex) (abl.), z cum (abl.)
забій contusio, ōnis f
заглотковий retropharyngeus, a, um
загострення exacerbatio, ōnis f
задньокапсулярний
posteriocapsulāris, e
закритий clausus, a, um
закритокутовий clausoangulāris, e
закуток, кишенья secessus, us m
залізодефіцитний
sideropenicus, a, um
залоза glandula, ae f
залоза привушна glandūla parōtis,
ae/tīdis f
залоза щитоподібна glandula
thyreoidea, ae/ae f

Е

ентеропексія enteropexia, ae f
енцефаломієліт encephalomyelitis,
itidis f
епілепсія epilepsia, ae f
еритема erythēma, ātis n
еритродонтія erythrodontia, ae f
еритропсія erythroptisia, ae f
еритропоез erythropoiesis, is f
еритроцитоз erythrocytosis, is f
еритроцитоліз erythrocytolysis, is f
еритрурія erythruria, ae f
ерозія erosio, ōnis f
естезіометрія aesthesiometria, ae f
етіологія aetiologia, ae f
етіопатогенез aetiopathogenesis, is f
етіотропний aetiotropus, a, um
етмоїдит ethmoidītis, itīdis f

Ж

жовчний, жовтушний biliosus, a, um
жовчний міхур vesīca biliāris,
vesīca fellea

З

залишковий residuālis, e
запалення inflammatio, onis f
запальний inflammatorius, a, um
застійний congestivus, a, um
затвердіння, ущільнення, індурація
induratio, onis f
затримка, ретенція retentio, onis f
защемлений incarcerationatus, a, um
заяча губа labium leporinum
звাপніння calcificatio, ōnis f
звичайний vulgāris, e; communis, e
зелений viridis, e
зір visus, us m
зів fauces, ium f (plur.)
злорякисний malignus, a, um
змертвіння (сухе) mumificatio, onis f

змертвіння пульпи *mumificatio pulpaе*
змішаний *mixtus, a, um*
звук, голос *vox, vocis f; sonus, i m*
зоб *struma, ae f*

ізокорія *isocoria, ae f*
ізоморфний, однаковий за формою, структурою *isomorphus, a, um*
ізотермія *isothermia, ae f*
ізотонічний *isotonicus, a, um*
ізохронізм, спів падіння у часі *isochronismus, i m*
інший, змінений, незвичайний, чужий *alienus, a, um*
insulindependens, ntis
інсулінозалежний
інфаркт *infarctus, us m*

кавернозний *cavernōsus, a, um*
кардіолог *cardiologus, i m*
кардіомегалія *cardiomegalia, ae f*
кардіоплегія *cardioplegia, ae f*
кал *faeces, ium f (plur.)*
калькульозний *calculōsus, a, um*
камінь *calcūlus, i m;*
concrementum, i n
капіляр *vas capillare, vasis capillaris n*
кардіопатія *cardiopathia, ae f*
каріозний *cariōsus, a, um*
карієс *caries, ēi f*
катаракта *cataracta, ae f*
катаральний *catarrhālis, e*
кашель *tussis, is f*
кератоз *keratosis, is f*
кератоз слизової оболонки порожнини рота *keratosis mucosae oris*
кератома *keratōma, ātis n*
кератомалація *keratomalacia, ae f*
кератоскопія *keratoscopia, ae f*
кесарів розтин *sectio caesarea*

зоофобія *zoophobia, ae f*
зрілий, вчасний *maturus, a, um*
зуб *dens, dentis m*
зубний *dentālis, e*

I

інфікований *infectus, a, um*
інфекційний *infectiōsus, a, um*
інфекційнотоксичний *infectiosotoxicus, a, um*
інфільтративний, такий, що просочується *infiltrativus, a, um*
інфільтрація *infiltratio, ōnis f*
іридоцикліт *iridocyclītis, itīdis f*
іхтіоз *ichthyosis, is f*
іхтіотоксикоз *ichthyotoxicosis, is f*
ішемічний *ischemicus, a, um*

K

кишковий *intestinalis, e*
кінезітерапія *kinesitherapia, ae f*
кінцівка *membrum, i n*
кір *morbilli, orum m (plur.)*
кістка *os, ossis n*
кіста *cysta, ae f*
кістковий мозок *medulla ossium, ae/ium f*
клапан *valvūla, ae f; valva, ae f*
клаустрофобія *claustrophobia, ae f*
коліка *colica, ae f*
коліно *genu, us n*
колір *color, oris m*
кома, повна втрата свідомості *coma, atis n*
комплекс *complexus, us m*
конкрементозний *concrementōsus, a, um*
контузія *contusio, onis f*
кон'юнктива *coniunctiva, ae f*
кон'юнктивіт *conjunctivītis, itīdis f*
копроліт, каловий камінь *coprolithus, i m*

корінь *radix, ĩcis f*
коронарний *coronarius, a, um*
коронка *corōna, ae f*
короткий *brevis, e*
косий *obliquus, a, um*
крилощелепний *alamandibulāris, e*
кримінальний *criminalis, e*
кришталик *lens, lentis f*
кріестезія *crayaesthesia, ae f*
кріохірургія *cruchirurgia, ae f*
кріокоагуляція *crucosoagulatio, onis f*
кріотерапія *cruotherapy, ae f*

кров *sanguis, ĩnis m*
кровообіг *circulatio sanguinis*
ксантопсія *xanthopsia, ae f*
ксенотрансплантація
xenotransplantatio, onis f
ксенофобія *xenophobia, ae f*
ксеродермія *xerodermia, ae f*
ксероз *xerosis, is f*
ксеростомія *xerostomia, ae f*
ксерофтальмія *xerophthalmia, ae f*
ксерошейлія *xerocheilia, ae f*

Л

лабіринтит *labyrinthitis, itidis f*
лактаційний *lactativus, a, um*
лакунарний *lacunāris, e*
лапарометрія *laparometria, ae f*
ларингіт *laryngitis, itidis f*
ларингоплегія *laryngoplegia, ae f*
ларингорагія *laryngorrhagia, ae f*
лев'яче обличчя *leontiasis, is f*
легеня *pulmo, onis m*
лейкемія, білокрів'я *leucaemia, ae f*
(*laeukaemia, ae f*)
лейкопенія, знижений вміст
лейкоцитів *leucopenia, ae f*
лейкоцит, білокрівець *leucocytus, i m*
лейкоцитоз, підвищений вміст
лейкоцитів *leucocytosis, is f*

легеневий *pulmonālis, e*
легеня *pulmo, ōnis m*
лептопросопія, вузьке обличчя
leptoprosopia, ae
лептоспіроз *leptospirosis, is f*
лихоманка, жар *calor, oris m*
лівий *sinister, tra, trum*
лікар, фахівець *medicus, i m*
лімфаденіт *lymphadenitis, itidis f*
лімфангіома *lymphangioma, atis n*
літотрипсія *lithotripsia, ae f*
локалізований *locālis, e*
люксація *luxatio, ōnis f*
люмбаго *lumbago, inis f*

М

макроцефалія *macrocephalia, ae f*
макрошейлія *macrocheilia, ae f*
макродактилія *macroactyilia, ae f*
макродентія *macrodentia, ae f*
макромастія *macromastia, ae f*
макродонтизм, великі зуби
macrodontismus, i m
макроподія *macropodia, ae f*
макропсія *macropsia, ae f*
малий *parvus, a, um*
малий, зменшений *minor, minus*

мастит *mastitis, itidis f*
мастодинія *mastodynia, ae f*
меланодонтія *melanodontia, ae f*
меланома *melanoma, atis n*
менінгоенцефаліт
meningoencephalitis, itidis f
менорея *menorrhoea, ae f*
миготливий *fibrillaris, e*
міжкишковий *interintestinālis, e*
мікрогенія *microgenia, ae f*
мікродентія *microdentia, ae f*

мікроколон *microcolon*, i n
мікротом *microtomus*, i m
міокард, м'язова оболонка серця
    myocardium, i n
міологія *myologia*, ae f
міопатія *myopathia*, ae f
міотонічний *myotonicus*, a, um
міотонія *myotonia*, ae f
місце *locus*, i m
мітральний *mitralis*, e

набряк *oedema*, atis n
набряковий *oedematōsus*, a, um
набутий *acquisītus*, a, um
нарив *abscessus*, us m
невиліковний *insanabilis*, e
неврит *neurītis*, itidis f
неврогенний *neurogenus*, a, um
неврома *neuroma*, atis n
невус, родима пляма, родимка
naevus, i m
ніс *nasus*, i m
недостатність *insufficientia*, ae f
неепідемічний *nonepidemicus*, a, um
нежить *rhinītis*, itidis f
некробіоз *necrobiosis*, is f
некроз *necrosis*, is f
некротизування *devitalisatio*, onis f
некрофобія *necrophobia*, ae f
несправжній, уявний *falsus*, a, um;
    spurius, a, um

обсіювання *disseminatio*, ōnis f
область *regio*, ōnis f
обличчя, поверхня *facies*, ei f
обличчя пташине *facies avis*
ободова кишка *colon*, i n
оболонка *tunīca*, ae f
обструктивний, такий, що
    перешкоджає *obstructivus*, a, um
один із двох, інший, несхожий

міосаркома *myosarcōma*, ātis n
множинний *multiplex*, ĩcis
мозкова оболонка *mater*, tris f
мозочковий *cerebellaris*, e
молочна залоза *mamma*, ae f
моноплегія *monoplegia*, ae f
морфологія *morphologia*, ae f
м'який *mollis*, e

Н

нефрама *nephroōma*, ātis n
невропатологія *nephropathologia*, ae f
неповний *incomplētus*, a, um
нерв *nervus*, i m
нерівний *impar*, paris
ніготь *unguis*, is m
нижній *inferior*, ius
нижня щелепа *mandibula*, ae f
нижньочастковий, нижньодольовий
    inferiolaris, e
нирковий *renālis*, e
ниткоподібний *filiformis*, e
новий, молодий *novus*, a, um
новонароджений *neonatus*, a, um
нормальний *normalis*, e
нудота, блювання *emesis*, is f ;
    vomitus, us m
нутрощі *viscera* (plur.)
нюх *olfactus*, us m

О

alter, ěra, ěrum
одинофобія *odynophobia*, ae f
однаковий, рівний, подібний
    aequalis, e
односторонній *unilaterālis*, e
одонтогенний *odontogenus*, a, um
одонтологія *odontorrhagia*, ae f
оксигемограма *oxyhaemogramma*,
    ae f

оздоровлення, санація *sanatio, onis f*
ожиріння *adipositas, atis f*
око *oculus, i m*
олігосіалія *oligosialia, ae f*
олігурія *oliguria, ae f*
онкогенез *oncogenesis, is f*
онтогенез *ontogenesis, is f*
оніхія *onychia, ae f*
оніхомікоз *onychomycosis, is f*
ортодонтія *orthodontia, ae f*
ортопедія *orthopaedia, ae f*
основа *basis, is f*
остеологія *osteologia, ae f*

остеомиєліт *osteomyelitis, itidis f*
остеонекроз *osteonecrosis, is f*
отит *otitis, itidis f*
оториноларингологія
otorrhinolaryngologia, ae f
отоскопія *otoscopia, ae f*
офтальмія *ophthalmia, ae f*
офтальмологія *ophthalmologia, ae f*
офтальмопаралітичний
ophthalmoparalyticus, a, um
офтальмоплегія *ophthalmoplegia, ae f*
офтальморрагія *ophthalmorrhagia, ae f*
очеревина *peritoneum, i n*

П

пазуха *sinus, us m*
палець *digitus, us m*
пальпація, прощупування *palpatio,*
onis f
пам'ять *memoria, ae f*
панальгія *panalgia, ae f*
панарицій *panaricium, i n*
панартеріїт *panarteriitis, itidis f*
панартрит *panarthritus, itidis f*
пангідроз *panhidrosis, is f*
пандемія *pandemia, ae f*
панкреатит *pancreatitis, itidis f*
панотит *panotitis, itidis f*
панплегія *panplegia, ae f*
папілома *papilloma, atis n*
паралітичний *paralyticus, a, um*
параліч *paralysis, is f*
парамнезія *paramnesia, ae f*
паранестезія *paranaesthesia, ae f*
парез *paresis, is f*
паротит *parotitis, itidis f*
парамнезія *paramnesia, ae f*
паранестезія *paranaesthesia, ae f*
парез *paresis, is f*
парестезія *paraesthesia, ae f*
пародонтоз *parodontosis, is f*
пародонтологія *parodontologia, ae f*
паротит *parotitis, itidis f*

патогенез *pathogenesis, is f*
пахвинний *inguinalis, e*
пахвовий *axillaris, e*
пахідермія *rachydermia, ae f*
пенетруючий *penetrans, ntis*
первинний *primarius, a, um*
перебіг *cursus, us m*
передлежання *praesentatio, onis f*
передчасний *praecox, ōcis*
praematūrus, a, um
переливання крові *haemotransfusio,*
onis f (transfusio sanguinis)
перелом *fractūra, ae f*
перелом зуба компресійний *fractura*
dentis compressiva
перешийковий *isthmicus, a, um*
період *perīodus, i f*
періодонтит *periodontitis, itidis f*
періостит *periostitis, itidis f*
перикард, навколосерцева сумка
pericardium, i n
перитоніт *peritonitis, itidis f*
перший *primus, a, um*
перфоративний *perforatīvus, a, um*
перфораційний *perforans, ntis*
перфорація *perforatio, ōnis f*
печінка *hepar, atis n*
печія *pyrosis, is f*

під, при sub (abl.)
підборіддя mentum, i n
підвивих subluxatio, ōnis f
підгострий subacūtus, a, um
піддіафрагмальний
subdiaphragmaticus, a, um
піднебіння palātum, i n
підозрілий suspiciosus, a, um
підшкірний subcutaneus, a, um;
saphēnus, a, um (нерв)
підшлункова залоза pancreas, ātis n
під'ясенний subgingivālis, e
піемез pyemesis, is f
піемія pyaemia, ae f
пізній serus, a, um
піодермія pyodermia, ae f
піорея pyorrhoea, ae f
піоторакс pyothorax, acis m
пірогенний pyrogenus, a, um
піроманія pyromania, ae f
після post (acc.)
післяпологовий puerperālis, e
післятравматичний
posttraumaticus, a, um
піурія pyuria, ae f
платиспондилія platyspondylia, ae f
платистафілія platystaphylia, ae f
плевра pleura, ae f
пляма macūla, ae f
плід fetus (foetus), us m
пломба зубна постійна obturatio
dentalis permanens
пломба зубна тимчасова obturatio
dentalis temporalis
пломбування, закупорка, запирання
obturatio, onis f
пломбування каналу кореня зуба
obturatio canalis radicis dentis
пляма macula, ae f
пневмоторакс pneumothorax, acis m
пневмоцефалія pneumocephalia, ae f
повіка palpebra, ae f
повільний, сповільнений
tardus, a, um
повний complētus, a, um

поганий malus, a, um
подвійний duplex, ĩcis
подовження elongatio, onis f
позаматковий extrauterīnus, a, um
поздовжній longitudinālis, e
поліартрит polyarthritis, itidis f
полідактилія polydactylia, ae f
поліодонтія polyodontia, ae f
поліомієліт poliomyelitis, itidis f
поліоенцефаліт polioencephalitis,
itidis f
пологи partus, us m
полякіурія pollakiuria, ae f
помірний temperātus, a, um
поодинокий solitarius, a, um
поперечний transversus, a, um
порожнина cavitas, ātis f
постійний permanens, ntis
постгеморагічний
posthaemorrhagicus, a, um
постфебрильний, післягарячковий
postfebrilis, e
пошкоджений laesus, a, um
початковий incipiens, ntis
правий dexter, tra, trum
правобічний dextrolateralis, e
придатки adnexa, orum n (plur.)
прикус occlusio, onis f
прикус змінний occlusio mixta
прикус постійний occlusio permanens
прихований latens, entis
причина causa, ae f
прогресуючий progrediens, ntis;
progressivus, a, um
прогноз, передбачення prognosis, is f
прозопоскопія prosoposcopia, ae f
прокторафія proctorrhaphia, ae f
проміжок між зубами при цілому
зубному ряді trema, atis n
проникання penetratio, ōnis f
проривний perforatīvus, a, um
проривний, пронизний perforans, ntis
просопальгія prosopalgia, ae f
просопплегія prosopoplegia, ae f
просоппазм, лицевий спазм

prosopospasmus, i m
простий simplex, icis
простір spatium, i n
протез prosthesis, is f
протез знімний prosthesis mobilis
протез частковий prosthesis partialis
протез частковий незнімний
prosthesis partialis fixa
пряма кишка rectum, i n
прямий, правильний rectus, a, um

псевданоодонтія pseudoanodontia, ae f
псевдолітіаз pseudolithiasis, is f
психіатрія psychiatria, ae f
психогенний psychogenus, a, um
пульпа, м'яка частина зуба pulpa,
ae f
пульпіт pulpitis, itidis f
пупковий umbilicālis, e
пульс pulsus, us m
пухлина tumor, oris m

Р

радикулярний radiculāris, e
рак cancer, cri m
рана vulnus, eris n
рахіт rhachitis, itidis f
ревматизм rheumatismus, i m
ревматичний rheumaticus, a, um
ревматоїдний rheumatoideus, a, um
резекція, видалення частини органа
resectio, onis f
ремісія remissio, onis f
респіраторний, дихальний
respiratorius, a, um
рецидивуючий recidivus, a, um
рецидив recidivum, i n
рівний par, paris
ринологія rhinologia, ae f

розвинутий
рогівка cornea, ae f
розлитий diffusus, a, um
розпад destructio, onis f
розрив ruptūra, ae f
розріз, інцизія incisio, onis f
розсіяний disseminatus, a, um
розсмоктування resolutio, onis f
розум mens, mentis f; ratio, onis f
розширення варикозне varicōsis, is f
розщелина піднебіння
palatoschisis, is f
рот os, oris n
ротація rotatio, onis f
рука manus, us f

С

сало sebum, i n
сальпінгіт salpingitis, itidis f
сальпінгостомія salpingostomia, ae f
сам, власний, автоматичний
proprius, a, um
сегмент segmentum, i n
септичний septicus, a, um
серединний mediānus, a, um
середній medius, a, um
серозний serōsus, a, um
серце cor, cordis n
серцевий cardiācus, a, um

серцево-судинний
cardiovasculāris, e
сечовипускний канал urethra, ae f
сіалорея sialorrhoea, ae f
сідниці nates, ium (pl.)
сік succus, i m
силікоз silicōsis, is f
силікотуберкульоз
silicotuberculōsis, is f
симптоматичний
symptomaticus, a, um
синдактилія syndactylia, ae f

синдром *syndromum*, i n
синдром набутого імунодефіциту
(СНІД) *syndromum insufficientiae
immunitatis acquisitae (SIIA)*
синергізм *synergismus*, i m
синпсихалгія *synpsychalgia*, ae f
система *systema*, ātis n
сірий *griseus*, a, um
сітківка *retina*, ae f
сказ *rabies*, ei f
складний *compositus*, a, um
склерит *scleritis*, itidis f
скроневий *temporalis*, e
сліпа кишка *caecum*, i n
сліпий *caecus*, a, um
слизова оболонка *mucosa*, ae f
слизовий *mucosus*, a, um
слух *auditus*, us m
слуховий *auditivus*, a, um;
acusticus, a, um
смак *gustus*, us m
смертельний, летальний *letal*is, e
смерть *mors*, mortis f
собака *canis*, is f
солодкий *dulcis*, e
соматастенія *somatasthenia*, ae f
сон *somnus*, i m
сонячний *solaris*, e
спадковий *hereditarius*, a, um
спазм *spasmus*, i m
спазмогенний *spasmogenus*, a, um
спазмолітичний *spasmolyticus*, a, um

спазмофілія *spasmophylia*, ae f
спастичний *spasticus*, a, um
спінальний *spinālis*, e
спірографія *spirometria*, ae f
спірометр *spirometer*, tri m
спинний мозок *medulla spinalis*,
ae/is f
спинномозкова рідина *liquor*, oris m
спонтанний, самовільний
spontaneus, a, um
справжній *verus*, a, um
стабільний *stabilis*, e
стадія *stadium*, i n
стан *status*, us m
стеатопатія *steatopathia*, ae f
стенокардія *stenocardia*, ae f
стенодонтія, вузькі зуби *stenodontia*,
ae f
стерильність *sterilitas*, atis f
стоматит *stomatitis*, itidis f
стоматологія *stomatologia*, ae f
стоматомікоз *stomatomycosis*, is f
стоматопатія *stomatopathia*, ae f
стоматофобія *stomatophobia*, ae f
стравохід *oesophagus*, i m
стрімкий, несподіваний; осаджений
praecipitatus, a, um
ступінь *gradus*, us m
судина *vas*, vasis n
сумнівний *dubius*, a, um
сухий *siccus*, a, um

Т

танатофобія *thanatophobia*, ae f
тахікардія *tachycardia*, ae f
твердий; той, що належить до склери
durus, a, um
темний, чорний; той, що містить
меланін *niger*, gra, grum
темно-синій, синюшний
coeruleus, a, um
теноліз *tenolysis*, is f

теплий *calidus*, a, um
терапевтичний *therapeuticus*, a, um
термін *terminus*, i m
термоплегія, тепловий удар
thermoplegia, ae f
термотерапія, лікування теплом
thermotherapia, ae f
тиждень *septimana*, ae f
тимчасовий, скроневий *temporalis*, e

тип, образ *typus, i m*
типовий *typicus, a, um*
тиск внутрішньоочний *tensio
intraocularis*
тиф *typhus, i m*
тифлоптоз *typhloptosis, is f*
тифлоспазм *typhlospasmus, i m*
тифлостаз *typhlostasis, is f*
тифлотомія *typhlotomia, ae f*
тканина *textus, us m*
товстий, потовщений *crassus, a, um*
токсиколог *toxicologus, i m*
токсикофобія *toxicophobia, ae f*
тонка кишка *intestinum tenue, i/is n*
тонкий, ніжний; м'який *pius, a, um*
травма, пошкодження *trauma, atis n*
травматичний *traumaticus, a, um*
травматологія *traumatologia, ae f*
трансмуральний, великовогнищевий
transmuralis, e
транспозиція, переміщення

transpositio, onis f
трансформація, перетворення
transformatio, onis f
трахея *trachea, ae f*
тремтіння *tremor, oris m*
третина *tertia pars (Gen. tertiae
partis)*
третій *tertius, a, um*
тріхомікоз *trichomycosis, is f*
тріщина *rhagas, adis f*
триплегія, параліч трьох кінцівок
triplegia, ae f
тромбоз *thrombosis, is f*
тромбопенія *thrombopenia, ae f*
трубний *tubarius, a, um*
труп *cadaver, eris n*
туберкуліновий *tuberculinus, a, um*
туберкульоз *tuberculosis, is f*
туберкульозний *tuberculosis, a, um*
туговухість *bradyacusia, ae f*

У

удар *contusio, onis f*
укус *morsus, us m*
улорагія *ulorrhagia, ae f*
уремія *uraemia, ae f*
уретрорагія *urethrorrhagia, ae f*
уретростеноз *urethrostenosis, is f*

уропоез *uropoiesis, is f*
уростаз *urostasis, is f*
урофобія *urophobia, ae f*
ускладнений *complicatus, a, um*
ускладнення *complicatio, onis f*
ущільнення *induratio, onis f*

Ф

фаза *phasis, is f*
фарингіт *pharyngitis, itidis f*
фармакогнозія *pharmacognosia, ae f*
фармакофобія *pharmacophobia, ae f*
фіброміома *fibromyoma, atis n*
фізіотерапія *physiotherapia, ae f*
флегмона *phlegmone, es f*
флюороз *fluorosis, is f*

фолікулярний *follicularis, e*
форма *forma, ae f*
фотофобія *phobophobia, ae f*
френікотомія *phrenicotomia, ae f*
фтизіатрія *phthysiatria, ae f*
функція *functio, onis f*
фурункул *furunculus, i m*

Х

хвороба morbus, i m
хіладенектазія chyladenectasia, ae f
хвороба morbus, i m
хілурія chyluria, ae f
хіміотерапія chimiotherapia, ae f
хірургія chirurgia, ae f
хірургічний chirurgicus, a, um
хлоропсія chloropsia, ae f

холера cholera, ae f
холецистит cholecystitis, itidis f

холодний frigidus, a, um
хроматопсія chromatopsia, ae f
хронічний chronicus, a, um

Ц

центральний centrālis, еціаноз,
ціаноз, синюший відтінок шкіри та
слизових cyanosis, is f
циркуляція circulatio, ōnis f
цілковитий, повний totalis, e

цироз, зморщування cirrhosis, is f
циротичний cirrhoticus, a, um
цистома cystoma, atis n
цистоплегія cystoplegia, ae f
цукровий mellitus, a, um

Ч

час tempus, oris n
частий frequens, ntis
частковий partialis, e
червоний ruber, bra, brum
червоподібний відросток
appendix, icis f

черевний abdominalis, e
череп cranium, i n
численний multiplex, icis;
multus, a, um
чутливість sensibilitas, ātis f

Ш

швидкий celer, ěris, ěre
шизофренія schizophrenia, ae f
широкий latus, a, um
шия collum, i n; cervix, ĩcis f

шлунковий gastricus, a, um
шлунок ventriculus, i m; gaster, tris f

Щ

щелепа верхня maxilla, ae f
щелепа нижня mandibŭla, ae f

щічний buccālis, e
щока bucca, ae f

Я

явний, очевидний manifestus, a, um
язик lingua, ae f

язик географічний lingua
geographica (glossitis desquamativa)

язык чорний (волосатий) *lingua*
nigra pilosa

борозенчастий язык *lingua plicata*

